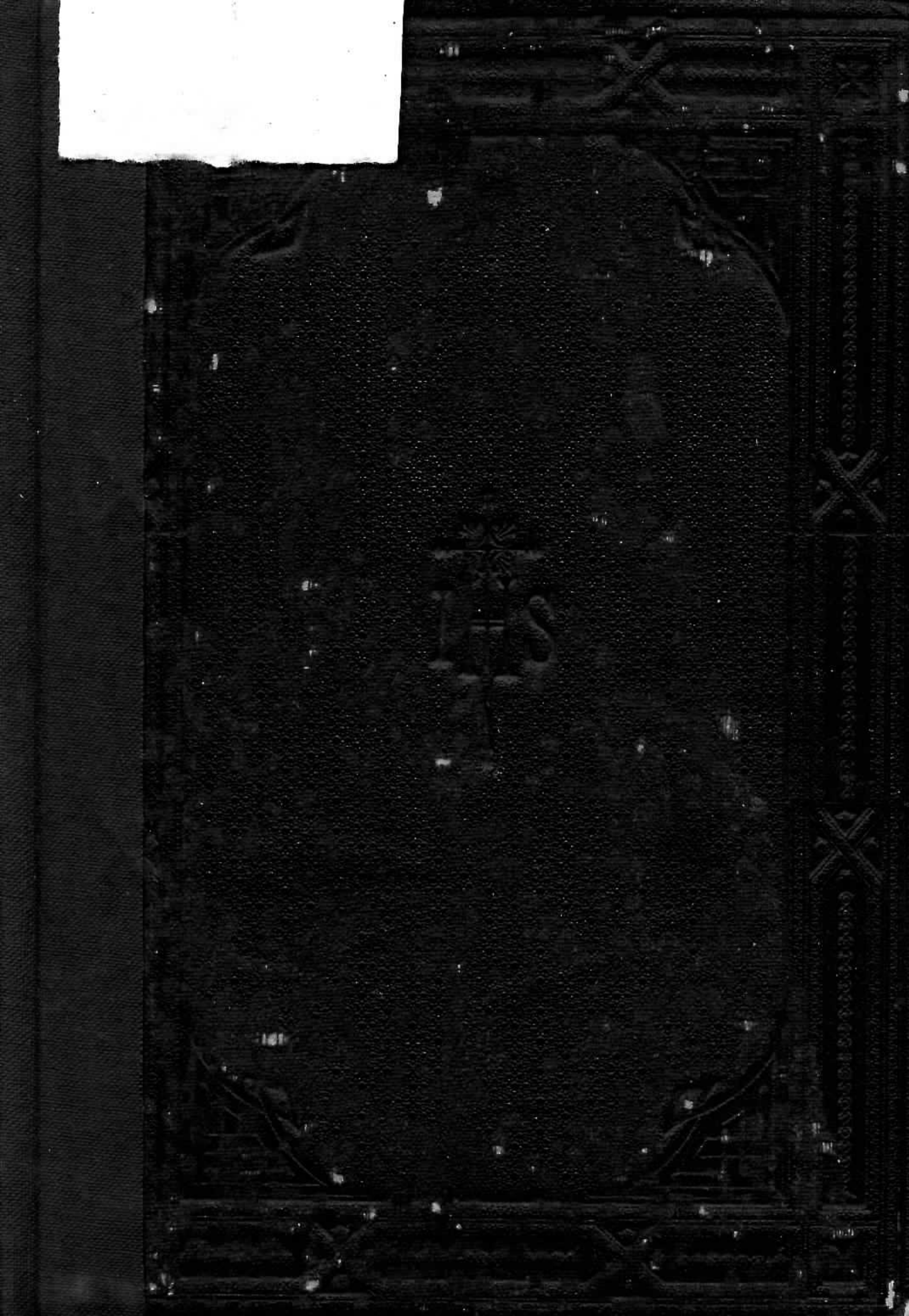

IHS

KATOLIČKI
KATEKIZAM

ZA

CRKVENU PORABU

(PO DEHARBU)

S DOPUŠTENJEM DUHOVNE OBLASTI



U ZAGREBU
NAKLADA NADBISKUPSKE KANCELARIJE
TISAK HRV. KAT. TISKOVNOG DRUŠTVA
1909.

ORDINARIATUS ARCHIDIOECESIS ZAGRABIENSIS

N^us 6466.

NIHIL OBSTAT

Dr. Josephus Lang,
censor.

IMPRIMATUR

Datum Zagrabiae, d. 11. Decembris 1908.

† Georgius, m. pr.
Archiepiscopus.

PREDGOVOR

O PORABI OVOGA KATEKIZMA

Pitanja, koja su u ovom katekizmu **debelim slovima** tiskana, imadu se čitati i tumačiti u svakoj župnoj crkvi; a ostalo prama napretku vjernika u kršćanskom nauku, što i koliko je po sudu dotičnoga dušobrižnika potrebno i korisno.

Ispravak. Strana 27. redak 7. mjesto „... pravi Bog pravi čovjek ...“ treba da bude „... pravi Bog **i** pravi čovjek ...“.

Strana 197. redak 11. mjesto „Da vrijedni postanemo ....“ treba da bude „Da dostojni budemo ....“

Kršćanski nauk.

Pristup.

Određenje čovjeka.

1. Zašto smo na svijetu?

Na svijetu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, služimo i tako u nebo dođemo.

2. Što treba činiti, ako hoćemo da Boga spoznamo, ljubimo, služimo i u nebo dođemo?

Ako hoćemo da Boga spoznamo, ljubimo, služimo i u nebo dođemo, treba:

1. da sve vjerujemo, što je Bog objavio;
2. da sve držimo, što je Bog zapovjedio;
3. da upotrebljavamo sredstva milosti, koja je Bog za naše spasenje naredio.

3. Iz koje ćemo knjige to naučiti?

To ćemo naučiti iz katoličkoga katekizma.

4. O čem dakle govori katekizam?

Katekizam govori:

1. o vjeri;
2. o zapovijedima;
3. o sredstvima milosti, to jest o svetim sakramentima i o molitvi.

Opomena. Rado slušaj kršćanski nauk, i marljivo uči katekizam, da naučiš Boga pravo poznati i ljubiti, te da se spaseš.

Glava prva.

O vjeri.

§ 1. **Pojam i predmet vjere.**

1. Što će reći kršćanski vjerovati?

Kršćanski vjerovati reći će za istinu držati sve ono, što je Bog objavio i što nam po svojoj crkvi predlaže vjerovati.

2. Zašto smo dužni vjerovati sve, što je Bog objavio?

Sve, što je Bog objavio, dužni smo vjerovati zato, jer je Bog nepogrješivo istinit.

3. Kako je do nas došlo, što je Bog objavio?

Što je Bog objavio, došlo je do nas što pismeno po Svetom Pismu, što usmeno po predaji.

4. Što je Sveto Pismo?

Sveto Pismo jesu knjige, koje su napisali ljudi prosvijetljeni i nadahnuti od Duha Svetoga, i koje knjige drži crkva kano riječ Božju.

5. Kako se dijeli Sveto Pismo?

Sveto Pismo dijeli se na knjige staroga i novoga zavjeta.

6. Što je u knjigama staroga zavjeta?

U knjigama staroga zavjeta riječ je Božja, koja je ljudima objavljena prije dolaska Kristova.

Knjige staroga zavjeta jesu ove:
1. 21 povjesna knjiga;
2. 7 poučnih knjiga;
3. 17 proročkih knjiga.

7. Što je u knjigama novoga zavjeta?

U knjigama novoga zavjeta riječ je Božja, koju su nam Krist i apostoli navijestili.

Knjige novoga zavjeta jesu ove:
1. 4 evanđelja: po Mateju, Marku, Luci i Ivanu;
2. Djela apostolska, napisana od sv. Luke;
3. 14 poslanica sv. Pavla, a 7 napisanih od drugih apostola;
4. Otkrivenje sv. Ivana.

8. Je li dosta vjerovati samo ono, što je u Svetom Pismu?

Nije dosta, nego mi treba da vjerujemo i usmenu predaju.

9. Što je usmena predaja?

Usmena predaja je onaj objavljeni nauk, koji su apostoli naučavali, ali ga nijesu napisali.

10. Kako je usmena predaja do nas došla?

Usmena predaja došla je do nas što usmenim naučavanjem, što odlukama i običajima crkve, što spisima svetih otaca.

11. Što je sve dakle dužan vjerovati kršćanin katolik?

Kršćanin katolik dužan je sve vjerovati, što je Bog objavio i što mu crkva katolička predlaže vjerovati, bilo to u Svetom Pismu ili ne bilo.

Opomena. Drži se vazda nauka svete crkve katoličke; znaj, da crkva katolička naučava samo riječ Božju.

*

§. 2. **Potreba vjere.**

12. Je li vjera za spasenje potrebita?
Vjera je svakako za spasenje potrebita.

„Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu". Heb. 11, 6. Isus Krist kaže: „Koji uzvjeruje i pokrsti se, spast će se, a koji ne uzvjeruje, osudit će se". Mark. 16, 16.

13. Može li se čovjek u svakoj vjeri spasti?
Čovjek se ne može u svakoj vjeri spasti, nego samo u pravoj vjeri, koju je Krist, naš Gospodin, učio.

14. Gdje je prava vjera, koju je Krist učio?
Prava vjera, koju je Krist učio, samo je u crkvi katoličkoj.

15. Zašto je samo u crkvi katoličkoj prava vjera?
Prava je vjera samo u crkvi katoličkoj zato, jer je samo katolička crkva od Isusa Krista i od apostolâ vjeru dobila i nepokvarenu sačuvala. 1. Tim. 6, 20.

Opomena. Hvali Bogu, što si dijete crkve katoličke: „nema, kako piše sv. Augustin, većega bogatstva ni većega blaga, nego što je vjera katolička", jer je to jedina prava spasonosna vjera.

§. 3. **Svojstva vjere.**

16. Kakva treba da nam je vjera?
Vjera treba da nam je: 1. cjelovita, 2. tvrda, 3. stalna, 4. živa.

17. Kada nam je vjera cjelovita?
Vjera nam je cjelovita, kada vjerujemo sve ono, što nam crkva katolička predlaže vjerovati.

18. Kada nam je vjera tvrda?
Vjera nam je tvrda, kada vjerujemo ništa ne sumnjajući.

Primjeri: Abraham nagrađen poradi svoje tvrde vjere; Mojsije i Aron kažnjeni zbog sumnje.

19. Kada nam je vjera stalna?
Vjera nam je stalna, kada volimo izgubiti sve, pak i isti život, nego odstupiti od vjere.

Primjeri: Sveti mučenici.

20. Kada nam je vjera živa?
Vjera nam je živa, kada živimo po vjeri, to jest čuvamo se zla, a činimo dobro, kako nas vjera uči.

„Jer kao što je tijelo bez duha mrtvo, tako je i vjera bez dobrih djela mrtva". Jak. 2, 26.

21. Je li dosta samo srcem vjerovati?
Samo srcem vjerovati nije dosta, nego vjeru treba i izvanjim načinom pokazati.

„Kojigod prizna mene pred ljudima, priznat ću i ja njega pred Ocem svojim nebeskim; a tko se odreče mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred Ocem svojim nebeskim". Mat. 10, 32. 33.

22. Kakvim znakom pokazuje kršćanin katolik svoju vjeru?
Kršćanin katolik pokazuje svoju vjeru osobito znakom svetoga križa.

23. Zašto pokazujemo svoju vjeru upravo znakom svetoga križa?
Pokazujemo zato, što se ovim znakom očituju dva glavna otajstva naše vjere: naime 1. otajstvo presvetoga Trojstva, i 2. otajstvo našega spasenja na križu.

24. Odakle je to, da se križamo?
To je prastari običaj, koji dolazi od apostolskih vremena.

25. Kada se treba križati?
Križati se treba više puta, kako su to činili prvi kršćani, osobito prije i poslije molitve, prije i poslije jela, prije spavanja, u napasti i pogibli, i kad kakovo znamenito djelo počinjeno.

26. Zašto je spasonosno često se križati?
Često se križati spasonosno je zato, jer se svetim križem oružamo protiv zasjeda nečistoga duha, i dobivamo blagoslov Božji.

Opomena. Ne stidi se nikada svoje katoličke vjere; križaj se često puta pobožno.

Vjerovanje apostolsko.

27. Gdje je ukratko, što treba da najprije znamo i vjerujemo?
Što treba da najprije znamo i vjerujemo, to je ukratko u dvanaest članaka vjerovanja apostolskoga.

28. Zašto se zove apostolsko?
Zove se apostolsko, jer dolazi od apostola.

29. Kako glasi vjerovanje apostolsko?
Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umr'o i pokopan, sašao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih, uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga, Oca svemogućega, odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijehâ, uskrsnuće tijela, život vječni. Amen.

Prvi članak vjere.

30. Kako glasi prvi članak vjere?
Prvi članak vjere glasi: Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje.

§. 1. Bog.

Vjerujem u Boga.

31. Je li više nego jedan Bog?
Nije; samo je jedan Bog.

32. Tko je Bog?
Bog je beskrajno savršen duh, gospodar neba i zemlje, od koga nam je sve dobro.

33. Zašto velimo da je Bog duh?
Bog je duh, jer ima razum i slobodnu volju, a nema tijela.

34. Zašto velimo, da je Bog beskrajno savršen?
Bog je beskrajno savršen, jer su u njemu sva savršenstva bez kraja i konca.

35. Koja savršenstva Božja treba da osobito pamtimo?
Treba da osobito pamtimo ova savršenstva Božja: Bog je vječan i nepromjenljiv, svudašnji i sveznajući,

premudar i svemogući; on je neizmjerno svet i pravedan; dobrostiv i milosrdan, istinit i vjeran.

36. Što će reći: Bog je vječan?

Bog je vječan, to će reći: Bog nije počeo živjeti niti će prestati; on živi od vijeka do vijeka.

Bog vjekuje v'jek od v'jeka,
Nit ga žića konac čeka.

37. Što će reći: Bog je nepromjenljiv?

Bog je nepromjenljiv reći će: Bog ostaje uvijek isti, te niti se sâm mijenja, niti mijenja svojih odluka.

38. Što će reći: Bog je svudašnji?

Bog je svudašnji reći će: Bog je svagdje: na nebu, na zemlji i na svakom mjestu.

„Bog nije daleko ni od jednoga nas; jer u njemu živimo, mičemo se i jesmo". Dj. ap. 17, 27—28.

39. Što će reći: Bog je sveznajući?

Bog je sveznajući reći će: Bog zna sve, što je bilo, što je sada, i što će biti, pak i to, što mi mislimo.

Jedno oko uv'jek gleda,
Kom se sakrit' ništa ne da.

Primjer: Isus je znao za izdaju Judinu i zataju Petrovu.

Kad znamo, da je Bog svudašnji i sveznajući, treba:
1. da se čuvamo i potajno činiti zlo,
2. da činimo dobro, kad nas ne gledaju ljudi,
3. da ne očajavamo u nevolji.

40. Što će reći: Bog je premudar?

Bog je premudar reći će: Bog zna sve najbolje urediti, da postigne, što hoće postići.

Primjer: Mojsije kao dijete spasen; Josip uzvišen.

41. Što će reći: Bog je svemogući?

Bog je svemogući reći će: Bog sve može, samo treba da nešto hoće, pak već ono i bude.

Primjer: Stvorenje svijeta i čudesa u pustinji.

Kad znamo, da je Bog premudar i svemogući, treba:
1. da se posve pouzdamo u Boga,
2. da smo uvijek zadovoljni s onim, što Bog dade i odredi

42. Što će reći: Bog je svet?

Bog je svet reći će: on hoće i ljubi samo, što je dobro, a mrzi na zlo.

43. Što će reći: Bog je pravedan?

Bog je pravedan, to će reći: on naplaćuje dobro, a kazni zlo, kako je tko zaslužio, ako ne uvijek na ovom svijetu, a ono svakako na drugom.

Veli Sv. Pismo: „Bog će dati svakomu po djelima njegovim". Rim. 2, 6.

Primjeri: Potop. Bogati raskošnik i siromašni Lazar.

44. Kada plaća Bog potpuno?

Bog plaća potpuno tekar na drugom svijetu.

Kad znamo, da je Bog svet i pravedan, treba:
1. da nastojimo biti sve to svetiji,
2. da se bojimo uvrijediti Boga.

45. Što će reći: Bog je dobrostiv?

Bog je dobrostiv reći će: Bog je pun ljubavi, pa zato nama i svim stvorovima daje nebrojena dobra.

46. Čim nam je Bog najviše dokazao svoju ljubav i dobrotu?

Bog nam je najviše dokazao svoju ljubav i dobrotu tim, što je jedinoga svoga Sina dao na smrt, da nas grješnike otkupi.

„Tako je Bog ljubio svijet, da je Sina svoga jedinorođenoga dao, da svaki, koji vjeruje u nj, ne propadne nego da ima život vječni". Iv. 3, 16.

47. Što će reći: Bog je milosrdan?

Bog je milosrdan reći će: Bog rado prašta svakomu grješniku, koji se skrušeno pokaje.

Primjer: Rasipni sin.

Kad znamo, da je Bog dobrostiv i milosrdan, treba:
1. da smo zahvalni Bogu i da ga ljubimo,
2. da ga pouzdano molimo za oproštenje, ako smo ga grijehom uvrijedili,
3. da smo i mi dobrostivi svomu bližnjemu.

„Budite milosrdni, kao što je i Otac vaš milosrdan". Luk. 6, 36.

Primjer: Nemilosrdni sluga.

48. Što će reći: Bog je istinit?

Bog je istinit reći će: Bog samo istinu objavljuje; on ne može niti pogriješiti, niti lagati.

49. Što će reći: Bog je vjeran?

Bog je vjeran reći će: Bog zacijelo izvrši, kada što obeća ili zaprijeti.

„Nebo i zemlja proći će, ali riječi moje ne će proći", kaže Isus. Mat. 24, 35.

Kad znamo da je Bog istinit i vjeran, treba:
1. da tvrdo vjerujemo u riječ Božju,
2. da se stalno uzdamo u njegova obećanja,
3. da se ozbiljno bojimo njegovih prijetnja.

Primjer: Kazan Ananije i Safire.

50. Možemo li Boga vidjeti?

Boga ne možemo tjelesnim očima vidjeti jer je duh.

Boga spoznajemo umom, jer nam se očitovao 1. po vidljivom svijetu, 2. po glasu savjesti, 3. po vrhunaravskoj objavi, koju nam je dao po prorocima, a najposlije po svojem Sinu Isusu Kristu.

Opomena. Ljubi Boga, pokloni mu svoje srce za uvijek. On ga želi imati, da ga spase; zato i kaže: „Sinko moj, daj mi srce svoje!" Prič. 23, 26.

§. 2. Bog u tri osobe.

Vjerujem u Boga Oca.

51. Zašto velimo: Vjerujem u Boga Oca?

Velimo: Vjerujem u Boga Oca:
1. jer je Bog naš nevidljivi otac na nebu,
2. jer u Boga ima više osoba, a prva se zove Otac.

Krist Gospodin reče, neka se Bogu ovako molimo: Oče naš itd.

52. Koliko je osoba u Bogu?

U Bogu su tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti.

Krist Gospodin reče apostolima: „Idite dakle naučavajte sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga". Mat. 28, 19.

53. Je li svaka osoba Bog?

Jest; Otac je pravi Bog, Sin je pravi Bog, i Duh Sveti pravi je Bog.

54. Pa je li ipak samo jedan Bog?

Jest; ove tri osobe samo su jedan Bog?

55. Zašto su ove tri osobe samo jedan Bog?

Ove tri osobe zato su samo jedan Bog, jer sve tri imaju jednu istu božansku narav.

56. Je li koja osoba starija i mogućnija od druge?

Nije, već su sve tri osobe od vijeka, sve su jednako moguće, dobre i savršene, jer su sve tri samo jedan Bog.

57. Koja se djela pripisuju posebice svakoj božanskoj osobi?

Ocu se pripisuje stvorenje; Sinu otkupljenje; Duhu Svetome posvećenje, premda su ovo zajednička djela sve trojice.

58. Kako se jedno božanstvo u tri osobe zove jednim imenom?

Jedno božanstvo u tri osobe zove se jednim imenom: presveto Trojstvo.

Opomena. Ne zaboravi nikada koliku si zahvalnost dužan presvetom Trojstvu za neizmjerna dobročinstva, što te je stvorilo, otkupilo i posvetilo; ne zaboravi ni na ono, što si mu na svetom krštenju svečano obećao. (Blagdan presv. Trojstva.)

§. 3. Stvaranje i upravljanje svijeta.

Stvoritelja neba i zemlje.

59. Zašto zovemo Boga stvoriteljem neba i zemlje?

Boga zovemo stvoriteljem neba i zemlje, jer je on stvorio cijeli svijet, to jest nebo i zemlju i sve, što je na njima.

60. Što će reći stvoriti?

Stvoriti reći će: nešto od ničesa učiniti.

61. Kako je Bog stvorio nebo i zemlju?

Bog je samo htio da bude, pa je odmah postalo nebo i zemlja.

Čim Bog rječcu: budi reče,
Nebo, zemlja posta veće,
Posta svjetlo, i razdijeli
Mrklu noć i danak bijeli.

62. Zašto je Bog stvorio svijet?

Bog je stvorio svijet zato, jer je beskrajno dobar, te je htio da i stvorovima udijeli svoju dobrotu.

„Sve poradi samoga sebe stvorio je Gospodin" Prič. 16, 4.

63. Što čini Bog, da svijet ne propadne?

Da svijet ne propadne, Bog uzdržava svijet i upravlja njime.

64. Što će reći: Bog uzdržava svijet?

Bog uzdržava svijet reći će: Bog čini, da svijet stoji, dokle je njemu draga volja.

65. Što će reći: Bog upravlja svijetom?

Bog upravlja svijetom reći će: Bog skrbi za sve, redi i ravna sve, kako je njemu drago.

„Bog je stvorio mala kao i velika, i jednakim načinom skrbi za sve". Mudr. 6, 8.

66. Skrbi li Bog i za nas?

Bog skrbi i za nas; jer od njega nam je život i zdravlje, hrana i pilo, stan i odijelo, i svako dobro za tijelo i dušu.

„A vama je i kosa na glavi sva izbrojena". Mat. 10, 29.

„Ne brinite se dakle govoreći: Što ćemo jesti, ili što ćemo piti, ili čim ćemo se odjenuti?... Jer zna Otac vaš, da vama treba sve to". Mat. 6, 25.

Moja hrana i oprava
Blagodat je Božja prava;
Bog sve ljubi, pa sve dari,
Što kom' treba — svakom stvari.
Božja ruka dala
Na daru joj hvala!

67. Zašto nam Bog toliko dobra daje?

Bog nam toliko dobra daje, jer je on naš predobri Otac.

68. Kakvi treba da smo Bogu, kad je on naš predobri Otac?

Kad je on naš predobri Otac, mi treba da smo njegova dobra djeca, te da ga nad sve ljubimo.

69. Kad se Bog skrbi za nas, zašto ima nevoljâ na svijetu?

Nevoljâ ima na svijetu zato:

1. da se grješnici obrate, te ne propadnu za uvijek;
2. da pravednici pribave sebi više zasluga, a po tom i veću plaću na nebu.

Primjer: 1. Pritješnjavanje Izraelaca. Nevolje Davidove. 2. Job. Josip.

„Blago vama, kad vas budu proklinjali i proganjali i govorili na vas sve zlo lažući zbog mene. Veselite se i radujte se; jer je plaća vaša velika na nebesima". Mat, 5, 11—12.

„Koga ljubi Gospod, onoga i kara, a bije svakoga sina, kojega prima". (Hebr. 12, 6.)

70. Kako treba da primamo nevolje, koje nas stignu?

Nevolje, koje nas stignu, treba da primamo kao dokaze milosti Božje.

Primjer: Job.

71. Hoće li Bog i grijeh, što je na svijetu?

Grijeha ne će Bog, ali ga ipak dopušta:

1. jer je čovjeka stvorio slobodnim,
2. jer zna i zlo obratiti na dobro.

Primjer: Josip Misirski.

„Vi ste mislili zlo po mene, ali je Bog mislio dobro". 1. Mojs. 50, 20.

72. Kako zovemo brigu, kojom Bog uzdržava i upravlja svijet?

Brigu, kojom Bog uzdržava i upravlja svijet, zovemo promisao Božji ili providnost Božja.

Opomena. Ne mrmljaj i ne tuži se na naredbe Božje, jer Bog najbolje zna, što je tebi korisno. Primaj ponizno i rado sve nevolje iz ruke Božje, pa će ti to biti duši za spasenje: „Znademo pak, da onima, koji Boga ljube, sve pomaže k dobru". Rim. 8, 28.

§ 4. **Anđeli.**

73. Je li Bog stvorio samo ovaj svijet, koji vidimo?

Bog je stvorio još i svijet, kojega ne vidimo, a to su nebrojeni duhovi, koje zovemo anđeli. Dan. 7, 10.

74. Kakvi su bili anđeli, kad ih je Bog stvorio?

Kad je Bog anđele stvorio, bili su svi dobri i srećni, i prekrasnim darovima nadareni.

75. Jesu li i ostali svi anđeli dobri i srećni?
Svi anđeli nijesu ostali dobri i srećni; mnogi su sagriješili, pa ih je Bog bacio u pakao. Ovi se zovu đavoli ili zli duhovi.

„Jer Bog ne poštedi anđelâ, koji sagriješiše, nego metnuvši ih u okove paklene rinu ih u pakao, da se muče, i predade da se čuvaju za sud". 2. Pet. 2, 4.

76. Kako je Bog naplatio vjerne anđele?
Bog je naplatio vjerne anđele vječnim blaženstvom, te uvijek gledaju i uživaju Boga.

„Anđeli njihovi na nebesima neprestano gledaju lice Oca moga, koji je na nebesima". Mat. 18, 10.

77. Kakovi su dobri anđeli nama?
Dobri anđeli ljube nas, čuvaju nam dušu i tijelo, mole se za nas i opominju nas na dobro; pa se zato i zovu anđeli čuvari.

„Evo ja šaljem anđela svojega pred tobom, da te čuva na putu, i da te odvede na mjesto, koje sam ti pripravio." 2. Mojs. 23, 20.

Primjeri: Lot. Mladi Tobija. Petar u tamnici.

78. Što smo za to dužni svojemu anđelu čuvaru?
Mi smo zato dužni svojega anđela čuvara štovati, slušati i zahvalni mu biti.

Poslušajmo anđela čuvara,
Kad nas puti, milostivo kara;
Jerbo uvijek anđeo je taj,
Koj nam kaže pravi put u raj.

79. Kakovi su nama zli duhovi?
Zli duhovi napastuju nas iz zlobe i zavisti, da nas zavedu na grijeh, te rinu u vječnu propast.

„Budite trijezni i pazite, jer suparnik vaš, đavao, kao ričući lav hoda i traži, koga da proždere". 1. Petr. 5, 8.

Primjeri: Eva. Juda.

80. Kako nam se treba braniti od njihove napasti?
Treba nama moliti se Bogu, i napasti na grijeh od sebe postojano odbijati.

Primjeri: Gospodin Isus odlučno odbi napasnika. Tobija i Sara.

Opomena. Štuj dnevice svoga anđela čuvara, i prizivaj ga u pomoć u svakoj pogibli duše i tijela. Odbij svaku zlu misao, a i svakoga, koji bi htio, da te zavede na zlo. Čuvaj se igdje reći ili učiniti što nepristojno, jer te svuda prati anđeo čuvar.

§. 5. Prvi ljudi i grijeh istočni.

81. Koji je najplemenitiji stvor Božji na zemlji?
Najplemenitiji stvor Božji na zemlji jest čovjek.

82. Kako je Bog stvorio prvoga čovjeka?
Bog je načinio od zemlje tijelo i udahnuo mu besmrtnu dušu; tako je postao prvi čovjek.

83. Od česa se dakle sastoji čovjek?
Čovjek se sastoji od tijela i duše.

84. Što je duša?

Duša je duh, stvoren na sliku i priliku Božju, bez kojega ne bismo mogli ni misliti ni živjeti.

85. Umre li duša, kada tijelo umre?

Ne, duša ne umire nikada.

86. Kako se zovu prvi ljudi, koje je Bog stvorio?

Prvi ljudi, koje je Bog stvorio, zovu se: Adam i Eva.

87. Kako je Bog odlikovao čovjeka, kad ga je stvorio?

Bog je čovjeka tako odlikovao, da ga je stvorio na svoju sliku i priliku.

88. Po čemu je bio prvi čovjek slika i prilika Božja?

Prvi čovjek bio je slika i prilika Božja po tomu, što je od Boga imao ove darove: besmrtnu dušu, razum i slobodnu volju.

Besmrtna duša, razum i slobodna volja jesu naravski darovi, jer pripadaju naravi čovječjoj.

89. Kamo je Bog smjestio prvoga čovjeka?

Bog je smjestio prvoga čovjeka u raj zemaljski.

90. Kako je živio prvi čovjek u raju zemaljskom?

Prvi čovjek živio je veoma sretno u raju zemaljskom, jer je od Boga imao još i ove darove:

1. posvećujuću milost, i po tom je bio dijete Božje i baštinik kraljestva nebeskoga,

2. imao je veliko znanje, i nije ga napastovala zla požuda,

3. nije imao nikakvih nevolja ni boli, a nije trebao da umre.

Ti su darovi svrhunaravski, jer ne pripadaju naravi čovječjoj, već ih je Bog pridodao po svojoj neizmjernoj dobroti.

91. Jesu li prvi ljudi ove darove od Boga dobili samo za se?

Nijesu; prvi ljudi dobili su ove darove i za svoje potomke.

92. Pod koji su uvjet dobili prvi ljudi ove darove?

Oni su dobili ove darove pod taj uvjet, da drže zapovijed Gospodnju, da ne jedu voća s nekoga stabla. 1. Mojs. 2, 17.

93. Jesu li Adam i Eva držali tu zapovijed?

Nijesu; oni su prekršili zapovijed Božju, te jeli od zabranjenoga voća i tako teško sagriješili.

94. Kako su bili Adam i Eva zato kažnjeni?

Adam i Eva bili su za to ovako kažnjeni:

1. izgubili su posvećujuću milost;

2. protjerani su iz raja, kamo ih je Bog smjestio, pa im je bilo mnogo mučiti se i napokon umrijeti.

95. Jesu li prvi ljudi izgubili i naravske darove?

Naravskih darova nijesu izgubili; ali im je razum potamnio i volja postala sklona na zlo.

96. Je li ovaj grijeh naškodio samo prvim ljudima Adamu i Evi?

Ovaj grijeh nije naškodio samo prvim ljudima nego i svim ljudima; jer je grijeh i kazan prešla na sve ljude, te se mi svi sada u grijehu rađamo.

97. Kako se zove taj grijeh, u kojem se svi rađamo?

Grijeh, u kojem se svi rađamo, zove se istočni grijeh.

98. Na koga od svih ljudi nije prešao istočni grijeh?

Istočni grijeh nije prešao na jedinu blaženu Djevicu Mariju, koja je osobitom milošću Božjom od svake ljage grijeha uvijek čista bila.

Blagdan bezgrješnoga začetka bl. dj. Marije 8. prosinca.

99. Koja su zla prešla s istočnim grijehom na sve ljude?

Prešla su ova zla:

1. što svi dolazimo na svijet u stanju nemilosti Božje,
2. što je u nas neznanje, zla požuda, i volja sklona na zlo,
3. što nas stižu svakojake muke i boli i napokon smrt.

100. Jesu li zle posljedice grijeha postigle samo ljude?

Nijesu; kazan Božja stigla je i zemlju, koju je Bog radi čovjeka stvorio.

„Prokleta bila zemlja u djelu tvojem; s mukom ćeš se od nje hraniti svega vijeka svojega. Trnje i korov će ti rađati". 1. Mojs. 3, 17. 18.

101. Što bi od čovjeka bilo, da se nije Bog na nj smilovao?

Da se nije Bog na čovjeka smilovao, ni jedan čovjek ne bi mogao naći milosti u Boga, niti se spasti.

102. Kako se je Bog smilovao na ljude?

Bog se je smilovao na ljude tako, da im je obećao Spasitelja, koji će ih izbaviti od grijeha, i pribaviti im opet milost i pravo na nebo.

Da nam ne bi Krista Spasa,
Ne bi raju bilo glasa.

103. Komu je najprije Bog obećao Spasitelja?

Bog je obećao Spasitelja najprije prvim ljudima, odmah čim su sagriješili. 1. Mojs. 3, 15.

104. Po kom je Bog kasnije ponavljao to obećanje?

Bog je to obećanje ponavljao po prorocima, koji su mnogo toga unaprijed kazali o Spasitelju, koji će doći.

105. Zašto nije Spasitelj došao odmah poslije istočnoga grijeha?

Spasitelj nije odmah došao, da ljudi prije spoznaju, u kakovu su nevolju pali po grijehu, i da ih iz nje ne može nitko izbaviti nego Bog.

Opomena. Budi, drago dijete dobro i Bogu poslušno. Mrzi na grijeh, od koga je sve zlo na svijetu. „Grijeh čini narode bijedne". Crkv. 14, 34.

Drugi članak vjere.

106. Kako glasi drugi članak vjere?

Drugi članak vjere glasi: I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega.

107. Tko je Isus Krist?

Isus Krist je jedinorođeni Sin Božji, koji je za nas s neba na zemlju sašao i čovjek postao.

108. Što znači riječ „Isus"?
Riječ „Isus" znači spasitelj ili otkupitelj.

109. Što znači riječ „Krist"?
Riječ „Krist" znači pomazanik ili židovski „Mesija."

110. Zašto se Isus zove pomazanik?
Isus se zove pomazanik, jer je naš najveći prorok, svećenik i kralj, a u starom su zavjetu proroke, svećenike i kraljeve mazali uljem.

111. Zašto velimo, da je Isus naš prorok (učitelj)*?*
Isus je naš prorok, jer nas je učio, što treba da vjerujemo, ufamo se i činimo, da se spasemo, i jer nam je unaprijed kazao buduće stvari.

112. Zašto kažemo, da je Isus naš svećenik?
Isus je naš svećenik, jer je sâm sebe za nas žrtvovao na križu, i svaki se dan žrtvuje na žrtveniku, i jer je on uvijek naš zagovornik i posrednik na nebu.

113. Zašto kažemo, da je Isus naš kralj?
Isus je naš kralj, jer je utemeljio duhovno kraljevstvo, to jest crkvu, kojoj je on nevidljiva glava.

114. Zašto se Isus Krist zove Sin Božji?
Isus Krist zove se Sin Božji, jer se je kao druga osoba presvetoga Trojstva nedokučljivim načinom rodio od Boga Oca od vijeka.

115. Zašto se zove jedini Sin Božji?
Jedini zove se zato, jer Bog Otac nema drugoga Sina, koji bi bio s njim iste naravi.

116. Jesmo li i mi djeca Božja?
I mi smo djeca Božja, ali ne po naravi od vijeka, nego smo samo po milosti posinjeni.

117. Zašto kažemo, da je Isus Krist naš Gospodin?
Isus Krist je naš Gospodin: 1. jer je Bog; 2. jer je naš spasitelj, koji nas je svojom krvlju otkupio, pa će jednoć biti naš sudac, glavar i uvijeke naš kralj.

§. 1. Isus Krist, obećani mesija.

118. Odakle znamo, da je Isus Krist obećani Spasitelj?
Da je Isus Krist obećani Spasitelj, to znamo odatle, jer se u njemu sve ispunilo, što su proroci prorekli o Spasitelju.

119. Što su proroci prorekli o Spasitelju?
Proroci su osobito prorekli:
1. kada i gdje će se Spasitelj roditi,
2. kako će živjeti i trpjeti i umrijeti,
3. da će uskrsnuti i na nebo uzaći,
4. da će osnovati crkvu, koja će po sve vrijeme trajati.

§. 2. Isus Krist pravi Bog.

120. Tko nam svjedoči, da je Isus Krist Sin Božji i pravi Bog?
Da je Isus Krist Sin Božji i pravi Bog, svjedoče nama:
1. proroci,
2. Kristov nebeski Otac,
3. sâm Krist,
4. apostoli,
5. nauk crkve katoličke.

121. Kako svjedoče proroci, da je Isus Krist pravi Bog?

Proroci svjedoče tako, što obećanoga Spasitelja zovu: Bog, Bog s nama, Presveti, Čudotvorac itd.

122. Kako nam svjedoči Bog Otac, da je Isus pravi Bog?

Svjedoči nam ovako: Kad se je Isus Krist krstio u Jordanu, i preobrazio na gori, čuo se glas s neba: „Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji." Mat. 3, 17.

123. Kako nam svjedoči sam Isus Krist, da je pravi Bog?

Isus Krist učio je sâm:

1. da je on jedini Sin Božji, koji je sišao s neba, i da je pravi Bog, kako i Otac;
2. potvrdio je ovaj nauk svetošću svoga života, čudesima, proročanstvima i svojom smrću.

On reče za sebe: Ja i Otac jedno smo". Iv. 10, 30

„Tko mene vidi, vidi i Oca". Iv. 14, 9.

Kad ga je veliki svećenik pod svečanom zakletvom zapitao, neka kaže: je li on Krist, Sin Božji, odgovorio je Isus: Ja jesam! pa je zato i smrt podnio.

124. Što je čudo?

Čudo je takovo vidljivo vanredno djelo, što ga ne može učiniti naravska moć, nego samo svemogućnost Božja.

125. Kaži mi koje čudo, koje je Isus učinio?

Isus je pretvorio vodu u vino; sa pet hljebova nahranio je preko pet tisuća ljudi; jednom je riječju utišao vjetar i valove; iscjeljivao bolesne, a uskrisivao mrtve.

Primjeri: Čudo u Kani, Uzetnik i gubavac. Sluga stotnikov. Slijepac od rođenja itd.

126. Što dokazuju čudesa, koja je Krist učinio?

Ta čudesa dokazuju:

1. da je istina, što je Krist za sebe rekao, da je on Bog; jer Bog ne može laži čudom potvrditi;
2. da Krist ima božansku moć; jer je svojom moću činio čudesa.

Isus reče: „Ako meni ne ćete da vjerujete, djelima vjerujte". Iv. 10, 38.

127. Što je proroštvo?

Proroštvo je točan i siguran navještaj budućega događaja, koji se iz naravnih uzroka ne može naprijed znati.

128. Što je Isus prorekao?

Isus je prorekao:

1. da će ga Juda izdati, a Petar zatajiti;
2. da će trpjeti i umrijeti, uskrsnuti i uzaći na nebo.

129. Koja se Kristova proroštva još i sada ispunjaju?

Ova:

1. da će se evanđelje navješćivati cijelomu svijetu,
2. da crkve njegove ne će nadvladati ni vrata paklena,
3. da od jerusalimskoga hrama ne će ostati ni kamen na kamenu.

130. Kako je Isus nauk o svom božanstvu smrću potvrdio?

Isus je nauk o svom božanstvu ovako smrću potvrdio: Kad ga je veliki svećenik pod svečanom zakletvom zapitao, neka kaže: je li on Krist, Sin Božji, odgovorio je Isus: Ja jesam! pa je za to i smrt podnio.

131. Što su učili apostoli o Isusu Kristu?

Apostoli učili su jasno, da je Isus Krist Sin Boga živoga, da je pravi Bog, i njemu treba da se klanjaju svi stvorovi.

132. Što uči crkva katolička o Isusu Kristu?

Crkva katolička uči i učila je od postanka svoga, da je Isus Krist pravi Bog i jedne naravi s Bogom Ocem, te je ovaj nauk vazda branila kao glavni članak vjere kršćanske.

Opomena. Prizivaj više puta ime Isusovo osobito u napasti i nevolji. Rado pozdravljaj sa: Hvaljen Isus! i odzdravljaj sa: U vijeke!

(Blagdan presvetog imena Isusova.)

Treći članak vjere.

133. Kako glasi treći članak vjere?

Treći članak vjere glasi: Koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije djevice.

§. 1. Utjelovljenje Isusa Krista.

134. Što nas uče riječi: „Koji je začet po Duhu Svetom"?

Riječi: „Koji je začet po Duhu Svetom" uče nas, da je Sin Božji po Duhu Svetom postao čovjek, to jest, da je uzeo dušu i tijelo, kako to i mi ljudi imamo.

„I Riječ (jedinorođeni Sin Božji) je tijelom postala i prebivala među nama". Iv. 1, 14.

135. Kako zovemo to otajstvo?

To otajstvo zovemo utjelovljenje Sina Božjega.

136. Što dakle po tom vjerujemo o Isusu Kristu?

Vjerujemo, da je Isus Krist zajedno pravi Bog i pravi čovjek: Bog je od vijeka, a čovjek je postao u vremenu.

137. Koliko je dakle naravi u Isusu Kristu?

U Isusu Kristu dvije su naravi: božanska, jer je Bog, i čovječja, jer je čovjek.

138. Jesu li u Isusu i dvije volje?

Jesu: božanska i čovječja; ali je čovječja uvijek podložna božanskoj.

139. Jesu li u Isusu Kristu i dvije osobe?

Nijesu; Isus Krist samo je jedna osoba i to božanska, koja je uzela čovječju narav.

140. Od koga je Sin Božji primio čovječju narav?

Sin Božji primio je čovječju narav od Marije, prečiste djevice; zato se Marija i zove Majka Božja ili Bogorodica (Blagovijest).

141. A što je Isusu bio sv. Josip?

Sveti Josip bio je Isusu samo hranitelj.

142. Zašto je Sin Božji postao čovjek?

Sin Božji postao je čovjek:

1. da može za nas trpjeti i umrijeti; jer kano Bog nije mogao ni trpjeti ni umrijeti,

2. da nas primjerom svoga života i riječju uči, kako treba da budemo kreposni i sveti.

143. Koliko je tomu već godina, što se Sin Božji rodio od Marije djevice?
Što se je Sin Božji rodio od Marije djevice, tomu su već blizu dvije tisuće godina.

144. Gdje se je Isus rodio?
Isus se je rodio u Betlehemu u štalici (Božić).

145. Tko je prvi došao pokloniti se djetetu Isusu?
Prvi su došli pokloniti se Isusu pobožni pastiri iz okolice, a zatim tri mudraca ili tri kralja s istoka. (Bogojavljenje — sv. tri Kralja).

146. Kako su doznali pastiri, a kako mudarci, da se je Isus rodio?
Pastirima je to kazao anđeo, a trima mudarcima pokazala je to čudnovata zvijezda.

Opomena. Onaj, koji je nad sve Bog blagosloven u vijeke (Rim. 9, 5.), tebi je za ljubav postao siromašno dijete. Zapamti to, i hvali Bogu za to svesrdice, osobito kad ujutru, o podne i uvečer zvoni Gospi na pozdrav.

§. 2. **Skrovito življenje Isusovo.**

147. Što se dogodilo s Isusom četrdeseti dan poslije rođenja?
Četrdeseti dan bio je Isus u jerusalimskom hramu Bogu prikazan. (Svijećnica.)

148. Što se dogodilo s djetetom Isusom iza prikazanja u hramu?
Iza prikazanja u hramu Josip i Marija pobjegli su s djetetom Isusom u Misir; jer je kralj Herod htio da ga pogubi. (Nevina dječica.)

149. Gdje je živio Isus, kad se je vratio iz Misira?
Kad se je Isus vratio iz Misira, živio je u Nazaretu, u kući svojih roditelja, i bio im je poslušan.

150. Zašto je hotio Isus, Sin Božji, biti poslušan?
Isus, Sin Božji, hotio je biti poslušan, da pokaže djeci, kako treba slušati roditelje.

Poslušnost je nad sve bolja,
Bogu godi dobra volja;
Poslušnosti primjer čist
I sâm dade Isus Krist.

151. Što znamo o Isusu, kad mu je bilo dvanaest godina?
Kad je Isusu bilo dvanaest godina, znamo da je išao sa svojim roditeljima u Jerusalim, i ondje tri dana ostao u hramu.

152. Zašto je Isus ostao u hramu?
Isus je ostao u hramu, da nam pokaže, kako treba rado moliti, nauk slušati i u crkvu rado ići.

Opomena. Čitaj rado Isusov život, i radi ono, što je on radio, kako ćeš i ti rasti ne samo u dobi, nego i u mudrosti i u milosti. — Tajne radosne krunice.

§. 3. **Javno življenje Isusovo.**

153. Što znamo o Isusu, kad mu je bilo trideset godina?
Kad je Isusu bilo trideset godina, znamo da je išao k rijeci Jordanu, gdje se je dao krstiti od Ivana; zatim je otišao u pustinju, i ondje postio četrdeset dana i noći.

154. Što je učinio Isus, kad se vratio iz pustinje?
Kad se je Isus vratio iz pustinje, počeo je javno naučavati i učenike oko sebe skupljati, od kojih je izabrao dvanaestoricu, da ga svuda prate, te ih je prozvao apostolima.

155. Što je naučavao Isus?
Isus je naučavao sve ono, što smo mi dužni vjerovati, ufati se i činiti, da se spasemo.

156. Čim je dokazao Isus Krist, da mu je nauk istinit i od Boga?
Da je nauk njegov istinit i od Boga, dokazao je to Isus Krist:
1. svojim svetim životom,
2. čudesima i proroštvima.

Primjeri : Isusova čudesa. Isusova proročanstva.

157. Zašto je hotio Isus siromašno i ponizno živjeti?
Isus je hotio siromašno i ponizno živjeti zato:
1. da odmah iz početka svoga života za nas trpi,
2. da nas pouči, da ne ljubimo i ne tražimo taštih dobara ovog svijeta.

Opomena. Vjeruj čvrsto u Isusa Krista i nauk njegov, jer on sam reče:

Ja sam put, istina i život, nitko ne dođe k Ocu do kroz mene. Iv. 14, 6.

Četvrti članak vjere.

158. Kako glasi četvrti članak vjere?
Četvrti članak vjere glasi: Mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umr'o i pokopan.

159. Što nas uče riječi: „Raspet umr'o i pokopan"?
Riječi: „Raspet umr'o i pokopan" uče nas, da je Isus za nas trpio, na križu umr'o i u grob bio položen.

160. Što je trpio Isus?
Isus je svega svoga života trpio neizrecivo mnogo. Napokon su ga uhvatili, obružili, bičovali, trnjem okrunili i najposlije na križ raspeli.

161. Tko je Isusa osudio na smrt?
Isusa je osudio na smrt rimski upravitelj židovske zemlje, Poncije Pilat.

162. Gdje je Isus raspet?
Isus je raspet na gori Kalvariji blizu Jerusalima.

163. Kako je Isus umr'o?
Ovako: umirući reče Isus: Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj! prekloni glavu i izdahnu.

164. Što se je dogodilo kod smrti Isusove?
Kod smrti Isusove pomrčalo je sunce, zemlja se potresla, kamenje se raspalo, grobovi se otvorili i mnogi mrtvaci ustali.

165. Je li Isus trpio i umr'o kano Bog ili kano čovjek?

Isus je trpio i umr'o kano čovjek, to jest po svojoj čovječjoj naravi.

166. Je li Isus morao trpjeti i umrijeti?

Nije; Isus je dragovoljno hotio trpjeti i umrijeti.

167. Zašto je Isus hotio trpjeti i umrijeti?

Isus je hotio trpjeti i umrijeti, da za naše grijehe zadovolji pravdi Božjoj, da nam opet pribavi izgubljenu milost, i da nas tako otkupi i spase.

168. Za koje je grijehe zadovoljio Isus?

Isus je zadovoljio za istočni grijeh i za sve druge grijehe sviju ljudi.

169. Kad je Krist zadovoljio za grijehe svih ljudi, zašto se ne će svi spasti?

Svi se ne će spasti, jer svi ne čine, što treba za spasenje, to jest, ne vjeruju Kristova nauka, ne drže njegovih zapovijedi i ne primaju svetih sakramenata.

170. Što nam je Krist svojom mukom i smrću pribavio?

Krist nam je:

1. povratio prijateljstvo Božje,
2. opet otvorio nebo, i
3. zaslužio nam mnogo milosti, da se možemo spasti.

171. Od čega nas je Krist svojom mukom i smrću otkupio?

On nas je otkupio:

1. od grijeha;

2. od ropstva đavola, koji nas je po grijehu obladao;
3. od vječnoga prokletstva, koje smo grijehom zaslužili.

Tko te je bez tebe stvorio, ne će te bez tebe spasti. Sv. Augustin.

Opomena. Nikada ne zaboravi, koliko te je Isus ljubio i koliko je za te trpio, pak obećaj, da ćeš onomu živjeti, koji je za te umr'o.

(Pobožnost muke Isusove — raspelo — križni put — tajne žalosne krunice — ne mrsi u petak.)

Peti članak vjere.

172. Kako glasi peti članak vjere?

Peti članak vjere glasi: Sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih.

173. Što nas uče riječi: „Sašao nad pakao"?

Riječi: „Sašao nad pakao", uče nas, da je duša Isusova poslije njegove smrti sašla u pretpakao, da izbavi duše preminulih pravednika.

174. Zašto su bile duše preminulih pravednika u pretpaklu?

Duše preminulih pravednika bile su zato u pretpaklu, jer je zbog grijeha bilo zatvoreno nebo, pa je trebalo, da tekar Krist otvori nebo.

175. Je li duša Kristova ostala uvijek u pretpaklu?

Duša Kristova nije ostala uvijek u pretpaklu, nego se je treći dan (u nedjelju) opet združila s tijelom, te je Isus svojom moću uskrsnuo iz groba. (Uskrs).

176. Tko nam svjedoči, da je Krist uskrsnuo?
Da je Krist uskrsnuo, to nam svjedoče njegovi apostoli i učenici, koji su ga poslije uskrsnuća više puta vidjeli, s njim govorili i blagovali.

Apostoli su Kristovo uskrsnuće glasno navješćivali svuda, pak i pred vijećem, koje ga je na smrt odsudilo, premda su ih zato mrzili i progonili.

177. Zašto je Krist uskrsnuo?
Krist je uskrsnuo:
1. da nam dokaže, da je pravi Bog,
2. da nam dade nadu, da ćemo i mi jednoć uskrsnuti.

178. Kako je još dugo ostao Isus na zemlji poslije svoga uskrsnuća?
Poslije svoga uskrsnuća ostao je Isus jošte četrdeset dana na zemlji.

Opomena. Ako hoćeš da budeš s Kristom u slavi, treba da s njim i trpiš. „Ako trpimo, s njim ćemo i kraljevati". II. Tim. 2, 12.

Šesti članak vjere.

179. Kako glasi šesti članak vjere?
Šesti članak vjere glasi: Uzašao na nebesa; sjedi o desnu Boga, Oca svemogućega.

180. Što nas uče riječi: „Uzašao na nebesa"?
Riječi: „Uzašao na nebesa" uče nas, da je Isus Krist svojom moću s dušom i s tijelom uzašao na nebesa.

181. Je li Krist sâm uzašao na nebesa?
Krist nije sâm uzašao na nebesa, već je sobom poveo i duše pravednika, koje je izbavio iz pretpakla.

182. Gdje je Krist uzašao na nebesa?
Krist je uzašao na nebesa na Maslinskoj gori na oči svojim učenicima.

183. Što znače riječi: „Sjedi o desnu Boga?"
Riječi: „Sjedi o desnu Boga" znače, da je Krist i kao čovjek dionik moći i slave Božje.

Opomena. Moli često dragoga Spasitelja, da i tebe primi u nebo, i ne žali truda, da postigneš tu milost.

Sedmi članak vjere.

184. Kako glasi sedmi članak vjere?
Sedmi članak vjere glasi: Odonud će doći suditi žive i mrtve.

185. Što nas uče riječi: „Odonud će doći suditi žive i mrtve"?
Riječi: „Odonud će doći suditi žive i mrtve" uče nas, da će Isus Krist na svršetku svijeta opet doći s velikom silom i slavom suditi sve ljude, dobre i zle.

186. Kako se zove sud na svršetku svijeta?
Sud na svršetku svijeta zove se općeniti sud ili sudni dan; jer će se onda suditi svim ljudima svega svijeta zajedno.

187. Kada će biti općeniti sud?
Onoga dana i ure ne zna nitko pak niti anđeli nebeski. Mat. 4, 36.

188. O čem će se suditi?

Sudit će se o svakoj misli, riječi i činu, pa i o tom, jesmo li zanemarili što dobra učiniti.

„A ja vam kažem, da će za svaku praznu riječ, koju reku ljudi, dati odgovor u dan sudni". Mat. 12, 36.

189. Kako će se držati općeniti sud?

Općeniti sud držat će se ovako:

1. Krist će doći na oblacima nebeskim, a pred njegovim prijestolom sabrat će se svi narodi, dobri njemu s desne strane, a zli s lijeve. Mat. 24, 27.—31.

2. Krist će očitovati dobra i zla djela, pače i najtajnije misli svakoga čovjeka, a onda će o svim ljudima sud izreći.

190. Kakav će sud izreći božanski sudac?

Božanski sudac izreći će ovakav sud:

1. dobrima će reći: Hodite blagosloveni Oca mojega, primite kraljevstvo, koje vam je pripravno od postanka svijeta;

2. zlima će reći: Idite od mene prokleti u oganj vječni, koji je pripravljen đavolu i anđelima njegovim.

191. Što će biti poslije suda?

Poslije suda zli će otići u pakao, a dobri u nebo. Mat. 25, 46.

192. Ima li osim općenitoga suda još kakav drugi sud?

Osim općenitoga suda ima još i posebni sud, na kojem se svakomu čovjeku posebice sudi odmah, čim umre.

To nas uči Sv. Pismo ovako: „...Određeno je ljudima jednom umrijeti, a po tom je sud". Heb. 9, 27.

193. Kad već ima posebni sud, zašto će biti i općeniti?

Uz posebni sud bit će i općeniti zato:

1. da svi ljudi spoznadu mudrost i pravičnost Božju,

2. da se Isus Krist proslavi pred cijelim svijetom,

3. da pravednici dobiju zasluženu čast, a grješnici zasluženu sramotu.

„Tada će bezbožnici stenjati od tjeskobe duha govoreći: To su oni, kojima smo se nekoć smijali i rugali porugama. Mi lude držali smo njihov život za mahnit, a konac njihov za nečastan. Pa gle, kako su sada pribrojeni među sinove Božje, i baština im je među svetima". Mudr. 5, 3—5.

194. Kamo ide duša poslije posebnoga suda?

Poslije posebnoga suda ide duša ili u nebo, ili u pakao, ili u čistilište.

195. Koje duše idu u čistilište?

U čistilište idu duše pravedničke, koje još nijesu posve čiste, ili koje moraju jošte za svoje grijehe kazan trpjeti.

Da ima čistilište znamo:

1. iz Svetoga Pisma i usmene predaje,

2. ponešto iz razuma; jer ako u nebo ne može nitko doći, nego tko je posve čist (Otkriv. 24, 28), a u pakao ide samo onaj, koji umre u smrtnome grijehu: onda mora biti na drugom svijetu još neko mjesto, gdje oni, koji nijesu posve čisti, ali su ipak preminuli u milosti Božjoj, trpe, dok postanu vrijedni neba.

„Sveta je i spasonosna misao moliti se za mrtve, da se riješe svojih grijeha". II. Mak. 12, 46.

196. Hoće li poslije općenitoga suda jošte ostati čistilište?
Poslije općenitoga suda ne će više ostati čistilište, nego samo nebo i pakao.

Opomena. Ne čini ništa zla, pa ni nasamu, jer Božje oko vidi sve; „i sve što se zbiva, iznijet će Bog na sud". Prop. 12, 14. — „i ono, što je sakriveno u tami" 1. Kor. 4, 5.

Osmi članak vjere.

197. Kako glasi osmi članak vjere?
Osmi članak vjere glasi: Vjerujem u Duha Svetoga.

198. Tko je Duh Sveti?
Duh Sveti je treća božanska osoba, koja od vijeka izlazi od Oca i Sina.

199. Gdje je Duh Sveti?
Duh Sveti kano Bog jest svagdje; ali kano djelitelj milosti osobito je u crkvi katoličkoj i u duši pravednikâ.

200. Kad je Duh Sveti poslan crkvi?
Duh Sveti poslan je crkvi, kad je kao goreći jezici sašao nad apostole. (Duhovi. — Trojaci.)

201. Koje milosti dijeli Duh Sveti crkvi katoličkoj?
Duh Sveti crkvu katoličku naučava, posvećuje i upravlja nevidljivim načinom do svršetka svijeta.

202. Koje milosti dijeli Duh Sveti duši pravednika?
Duh Sveti duše pravednikâ prosvjetljuje, posvećuje, krijepi i tješi, zato se i zove posvetitelj i tješitelj.

203. Čim nas posvećuje Duh Sveti?
Duh Sveti posvećuje nas svrhunaravskom milošću, koju po svetim sakramentima ulijeva u našu dušu.

204. Kako dugo ostaje Duh Sveti u duši pravednika?
Duh Sveti ostaje u duši pravednika tako dugo, dok ne sagriješi smrtnim grijehom.

205. Koji su osobiti darovi Duha Svetoga?
Osobiti darovi Duha Svetoga jesu ovi: 1. dar mudrosti, 2. razuma, 3. savjeta, 4. jakosti, 5. znanja, 6. pobožnosti, 7. straha Božjega. Is. 11, 2.

Opomena. Čuvaj se grijeha, da ti bude duša dostojan stan Duhu Svetomu. „Jer u zlobnu dušu ne uniđe mudrost, niti se nastani u tijelu podložnu grijesima". Mudr. 1, 4. — Tajne slavne krunice.

Deveti članak vjere.

206. Kako glasi deveti članak vjere?
Deveti članak vjere glasi: Svetu crkvu katoličku, općinstvo svetih.

§ 1. O crkvi uopće.

207. Što je crkva katolička?
Crkva katolička jesu svi oni kršćani na zemlji, koji su pod jednom vrhovnom glavom, svetim ocem papom.

208. Tko je utemeljio crkvu?
Crkvu je utemeljio Isus Krist.

Isus je sam dao svojoj crkvi stalno uređenje. On je odredio, da u njoj jedni slušaju, a drugi naučavaju i zapovijedaju. Za učitelje i poglavare odredio je apostole s vrhovnim glavarom svetim Petrom.

Pred svoje uzašašće naloži Krist apostolima: Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga; učeći ih da drže sve, što sam vam zapovjedio; i evo ja sam s vama u sve dane do svršetka vijeka". Mat. 28, 19. — „Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu, i štogod razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebu". Mat. 18, 18. — „Kao što je Otac mene poslao, i ja šiljem vas". Iv. 20, 22. — „Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire". Luk. 10, 16.

209. Je li Krist vrhovni glavar crkve?

Krist je vrhovni glavar crkve, ali nevidljivi.

210. Je li Krist dao svojoj crkvi i vidljivoga vrhovnoga glavara?

Jest, Krist je dao svojoj crkvi, koja je vidljiva općina, i vidljivoga glavara.

211. Koga je Krist najprije postavio za vidljivoga vrhovnoga glavara?

Za vidljivoga vrhovnoga glavara svoje crkve postavio je Krist najprije svetoga Petra, apostola.

212. Otkuda znamo, da je Krist upravo sv. Petra postavio za vrhovnoga glavara crkve?

Da je Krist upravo svetoga Petra postavio za vrhovnoga glavara crkve, znamo to iz riječi, koje je Krist Petru rekao.

213. A što je Krist Petru rekao?

Krist je Petru rekao: Ti si Petar (to jest stijena), i na toj stijeni sazidat ću crkvu svoju, i vrata pakla ne će je nadvladati. I tebi ću dati ključeve od kraljevstva nebeskoga. Štogod svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i štogod razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima. (Mat. 16, 18. i 19.) Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje. (Iv. 21, 15—17.).

Ove Kristove riječi uče nas:

da je Krist svetoga Petra postavio za vrhovnoga glavara svoje crkve,

1. jer je na Petru kao na temelju sazidao svoju Crkvu,
2. jer je Petru dao ključe od kraljevstva nebeskoga, to jest: vrhovnu vlast u svojoj crkvi,
3. jer je Petru naložio, da pase ovce i janjce, to jest: da upravlja svom kolikom crkvom njegovom.

214. Tko je po smrti sv. Petra vidljivi vrhovni glavar crkve?

Po smrti svetoga Petra vidljivi vrhovni glavar crkve jest sveti otac papa, koji je zakoniti nasljednik svetoga Petra na biskupskoj stolici rimskoj.

215. Tko je naslijedio ostale apostole u njihovoj službi?

Ostale apostole naslijedili su u njihovoj službi biskupi crkve katoličke, koji pod vrhovnim glavarom papom, upravljaju pojedinim biskupijama.

216. Tko pomaže biskupe u službi?

Biskupe u službi pomažu svećenici.

Opomena. Vazda iskreno štuj i slušaj sv. oca papu, s njim sjedinjene biskupe i svećenike, jer oni te naučavaju u ime Božje i vode te u vječno blaženstvo. Njima je rekao Spasitelj: „Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire". Luk. 10, 16.

§ 2. Biljege crkve.

217. Je li Krist osnovao jednu ili više crkvi?
Krist je osnovao samo jednu crkvu, kako je i učio samo jednu vjeru.

218. Po čemu se pozna prava crkva Kristova?
Prava crkva Kristova pozna se po tome, što je 1. jedna, 2. sveta, 3. katolička, i 4. apostolska.

219. Koja crkva ima sve ove četiri biljege?
Ove četiri biljege nema nijedna crkva nego samo rimsko-katolička crkva, to jest ona, koja priznaje rimskoga papu za svoga vrhovnoga glavara.

220. Zašto je rimsko-katolička crkva jedna?
Jedna je, jer uvijek i svagdje ima:
1. jednu te istu vjeru,
2. jednu te istu žrtvu i svete sakramente,
3. jednoga te istoga vrhovnoga glavara.

221. Zašto je rimsko-kalolička crkva sveta?
Sveta je:
1. jer je njezin utemeljitelj i nauk svet,
2. jer vjerno čuva i dijeli sva sredstva milosti,
3. jer je u njoj uvijek bilo, a i sada je svetaca.

222. Zašto je rimsko-katolička crkva katolička ili općenita?
Katolička ili općenita je:
1. jer je počevši od Krista uvijek opstojala,
2. jer je posvuda raširena,
3. jer se i sada uvijek širi.

223. Zašto je rimsko-katolička crkva apostolska?
Apostolska je:
1. jer dolazi od apostolâ, a i nauk je njezin apostolski,
2. jer su njezini glavari, papa naime i biskupi, zakoniti nasljednici apostolâ.

224. Imadu li ove biljege i nekatoličke sljedbe?
Ovih biljega nemaju nekatoličke sljedbe zato:
1. jer su postale tekar mnogo stoljeća poslije Krista,
2. jer nemaju cijele Kristove vjere ni svih sakramenata,
3. jer nemaju svetaca, niti općenitoga vrhovnoga glavara, niti zakonitih nasljednika apostolskih.

Opomena. Moli se više puta Bogu, da udijeli crkvi katoličkoj mir, i da je proslavi, a krivovjercima i nevjernicima, da se obrate.

§ 3. Određenje crkve.

225. Zašto je Krist osnovao crkvu?
Krist je osnovao crkvu zato, da po njoj vodi sve ljude u život vječni.

226. Kako vodi crkva katolička ljude u život vječni?
Crkva katolička vodi ljude u život vječni ovako: ona ih naučava, dijeli im svete sakramente, i daje spasonosne zapovijedi.

227. Tko ima u crkvi pravo naučavati, svete sakramente dijeliti i davati zapovijedi?
U crkvi imadu pravo naučavati, svete sakramente dijeliti i davati zapovijedi sveti otac papa, sjedinjeni s njim biskupi i po njihovu određenju svećenici.

Crkva nam je Božja navjesnica,
Božje volje vjerna tumačica;
Ne slušaš je, poganin si ljuti,
Na nebesa ne vode te puti.

Sveti otac papa i sjedinjeni s njim biskupi zovu se crkveno učiteljstvo.

To učiteljstvo zove se nepogrješivo, jerbo s pomoću Duha Svetoga ne može pogriješiti, kad nas naučava, što treba da vjerujemo i činimo, da se spasemo.

Sveti otac papa je i sam nepogrješiv, kada kano vrhovni pastir i učitelj cijele crkve ~~što~~ uči, što su dužni svi kršćani vjerovati.

228. Kako smo se dužni vladati prema crkvi katoličkoj, ako hoćemo da dođemo u život vječni?

Ako hoćemo da dođemo u život vječni, dužni smo nauk crkve katoličke vjerovati, zapovijedi njezine držati, i svete sakramente, koje ona podjeljuje, primati.

229. Što kaže Krist za one, koji ne slušaju crkve?

Za one, koji ne slušaju crkve, kaže Krist ovo: Tko ne sluša crkve, neka ti bude kao poganin i publikan. Mat. 18, 17.

230. Što dakle vjerujemo riječima: „Vjerujem u svetu crkvu katoličku“?

Riječima: „Vjerujem u svetu crkvu Katoličku“ vjerujemo, da je Krist utemeljio nepogrješivu crkvu, kojoj smo dužni svi vjerovati i poslušni biti, ako želimo postići vječno blaženstvo, a ta crkva da nije druga nego rimsko-katolička.

Opomena. Štuj i ljubi crkvu katoličku kao svoju majku i slušaj rado i ponizno njene zapovijedi i naredbe, jer „onaj ne može imati Boga za oca, koji nema crkvu za mater“, uči sv. Ciprijan († god. 258.)

§ 4. **Općinstvo svetih.**

231. Tko je još s kršćanima na zemlji združen?

S kršćanima na zemlji združeni su jošte blaženi na nebu i duše u čistilištu.

Kršćani na zemlji zovu se vojujuća crkva, trpeće duše u čistilištu trpeća, a blaženi na nebu pobjedonosna crkva.

232. Kako se zove ta duhovna zadruga?

Ta duhovna zadruga zove se općinstvo svetih.

233. Zašto se članovi toga općinstva zovu sveti?

Članovi toga općinstva zovu se sveti zato, jer su svi pozvani da budu sveti, pa su svi u svetom krštenju posvećeni, a mnogi su već i postali sveti.

234. Što nam to koristi, što smo združeni s blaženima na nebu?

Što smo združeni s blaženima na nebu koristi nam to, što nas zasluge i molitve blaženih pomažu kod Boga.

235. Što koristi dušama u čistilištu, što su s nama združene?

Dušama u čistilištu, što su s nama združene koristi to, što ih mi pomažemo molitvom, milostinjom i drugim dobrim djelima, osobito svetom misom. (Dušni dan).

„Sveta je i spasonosna misao moliti se za mrtve, da se riješe svojih grijeha“. II. Mak. 12, 46.

236. Što nam to koristi što smo združeni s drugim kršćanima na zemlji?
Što smo združeni s drugim kršćanima na zemlji koristi nam to, što smo dionici sviju svetih misa, molitava, dobrih djela i sviju duhovnih dobara crkve katoličke, osobito kad smo u milosti.

Opomena. Moli svaki dan Boga za svoju braću kršćane, bili oni još na zemlji, ili u čistilištu, a i dnevice preporučuj se svetima na nebu.

Deseti članak vjere.

237. Kako glasi deseti članak vjere?
Deseti članak vjere glasi: Oproštenje grijeha.

238. Što nas uče riječi: „Oproštenje grijeha“?
Riječi: „Oproštenje grijeha“ uče nas, da u crkvi katoličkoj po zaslugama Kristovim možemo dobiti oproštenje sviju grijeha i zasluženih kazna. Efesc. 1, 7.

239. Što treba da čini grješnik, koj hoće da mu se oproste grijesi?
Grješnik, koj hoće da mu se oproste grijesi, treba:
1. da čini pravu pokoru; jer Krist kaže: Ako ne budete činili pokore, svi ćete zajedno poginuti, Luk. 13, 3.
2. da dostojno prima sakramente, koje je Krist za oproštenje grijeha naredio.

240. Koje sakramente naredio je Krist za oproštenje grijeha?
Za oproštenje grijeha naredio je Krist krst i pokoru.

Opomena. Hvali Bogu, što ti je obećao, da će ti oprostiti grijehe; ali pamti to, da on oprašta grijehe samo onomu, koji tvrdo odluči popraviti se.

Jedanaesti članak vjere.

241. Kako glasi jedanaesti članak vjere?
Jedanaesti članak vjere glasi: Uskrsnuće tijela.

242. Što biva, kad čovjek umire?
Kad čovjek umire, duša se rastaje s tijelom i polazi na sud, a tijelo se vraća u zemlju. Prop. 12, 7.

243. Zašto moraju svi ljudi umrijeti?
Svi ljudi moraju umrijeti zato, jer su svi sagriješili u Adamu.

„Kao što po jednom čovjeku dođe grijeh na svijet i po grijehu smrt, i tako smrt prijeđe na sve ljude; jer su svi u njemu sagriješili“. Rim. 5, 12.

244. Kako treba da se pripravljamo za smrt?
Treba da se brižljivo čuvamo grijeha, i da bogoljubno živimo.

245. Dokada ostane tijelo u zemlji?
Tijelo ostane u zemlji do sudnjega dana, a onda će Bog tijelo probuditi i s dušom za uvijek sjediniti.

„Ne divite se tomu, jer ide ura, u koju će svi, koji su u grobovima, čuti glas sina Božjega i izaći će, koji su dobro činili na uskrsnuće života, a koji su zlo činili, na uskrsnuće suda“. Iv. 5, 28. 29.

246. Kako zovemo to, što će Bog probuditi tijelo i s dušom sjediniti?
Što će Bog probuditi tijelo i s dušom sjediniti, to zovemo: Uskrsnuće tijela.

Prispodoba o sjemenu. 1. Kor. 15, 35.

247. Zašto će uskrsnuti naše tijelo?

Naše tijelo uskrsnut će zato, da i ono primi plaću ili kazan, kako je pomagalo duši dobro ili zlo činiti.

248. Hoće li svi ljudi uskrsnuti?

Hoće svi ljudi uskrsnuti; no dobri uskrsnut će s preobraženim tijelom, a zli s ružnim.

„Evo vam kazujem tajnu: Svi ćemo doduše uskrsnuti, ali se ne ćemo svi promijeniti (to jest proslaviti)". I. Kor. 15, 51.

249. Na što treba da nas opominje vjera o uskrsnuću tijela?

Vjera o uskrsnuću tijela treba da nas opominje:

1. da svoje tijelo cijenimo i ne upotrebljavamo za grijeh,
2. da se odviše ne žalostimo, kad nam tko umre.

„Ne ćemo vama zatajati braćo za one, koji su umrli, da ne žalite kao i ostali, koji nemaju nade". 1. Sol. 4, 13.

Opomena. Služi se očima, ušima i jezikom uvijek na dobro, a nikada na zlo, da jednoć uskrsneš na vječno blaženstvo, a ne na vječno prokletstvo.

Dvanaesti članak vjere.

250. Kako glasi dvanaesti članak vjere?

Dvanaesti članak vjere glasi: Život vječni. Amen.

251. Što nas uče riječi: „Život vječni"?

Riječi: „Život vječni" uče nas, da poslije ovoga života na zemlji ima drugi život na nebu, gdje će biti pravednici na vijeke nagrađeni.

252. Što je nebo?

Nebo je mjesto, gdje pravednici uživaju vječno blaženstvo.

253. Što uživaju pravednici na nebu?

Pravednici na nebu uživaju ovo:

1. oni gledaju Boga uvijeke, te su u ljubavi s njim sjedinjeni;
2. ne trpe nikakova zla a uživaju vječnu radost i slavu sa svim anđelima i svecima.

„Ovo je blaženstvo toliko, da se ne može ništa više niti reći niti pomisliti"; zato kaže sv. Pavao: „Nije oko vidjelo, niti uho čulo, niti u srce čovjeku došlo, što je Bog pripravio onima, koji ga ljube". 1. Kor. 2, 9.

254. Hoće li svi biti jednako blaženi?

Ne će svi biti jednako blaženi, nego će svaki primiti plaću po svojim djelima, to jest kako je tko zaslužio. 1. Kor. 3, 8.

„Koji štedno sije, štedno će i žeti; a koji sije s blagoslovima, od blagoslova će i žeti". 2. Kor. 9, 6.

255. Hoće li i prokleti uvijek živjeti?

I prokleti će uvijek živjeti, ali u paklu, gdje će trpjeti vječne muke za svoje grijehe.

Primjer: Bogati raskošnik. Luk. 16, 19.—31.

256. Što je pakao?

Pakao e, kako reče Krist, vječni oganj, gdje će biti plač i škrgut zuba. Mark. 9, 44. Mat. 25, 30.

257. Tko će biti osuđen u pakao?
U pakao bit će osuđen svaki, koji umre u nemilosti Božjoj, to jest u smrtnom grijehu.

258. Hoće li svi prokleti jednako trpjeti?
Ne će svi prokleti jednako trpjeti, nego će svaki trpjeti, koliko je griješio i zlo upotrebljavao milosti Božje.

259. Što se razumijeva, kad se kaže: „Četiri posljednje stvari čovjeka“?
Kad se kaže: „Četiri posljednje stvari čovjeka“, razumijeva se: 1. smrt, 2. sud, 3. pakao i 4. nebo.
„U svim djelima svojim opominji se posljednjih stvari svojih, pa ne ćeš nikada sagriješiti“. Crk. 7, 40.

260. Zašto završujemo vjerovanje apostolsko riječju: „Amen“?
Riječju: „Amen“ završujemo vjerovanje apostolsko zato, da potvrdimo, da stalno vjerujemo sve, što uči vjerovanje apostolsko.

Opomena. Promisli dobro: Jednom propao, za uvijeke propao; kratka radost, vječna žalost, a kratka žalost vječna radost.

Glava druga.

O zapovijedima.

1. Je li dosta za spasenje samo vjerovati sve, što je Bog objavio?
Za spasenje nije dosta samo vjerovati sve, što je Bog objavio, nego treba i držati zapovijedi, koje nam je Bog dao.

Ako želiš ući u život, drži zapovijesti“. Mat. 19, 17.

Glavna zapovijed.

2. Koja je glavna zapovijed, u kojoj su sve druge?
Glavna zapovijed u kojoj su sve druge, jest: ljubiti Boga i bližnjega.

3. Kako glasi ta zapovijed?
Ta zapovijed glasi ovako: Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom misli i svom snagom svojom. To je najveća i prva zapovijed. A druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga, kako samoga sebe. Mark. 12, 30. 31; Mat. 22, 37—40.

§ 1. O ljubavi Boga.

4. Zašto smo dužni ljubiti Boga?
Boga smo dužni ljubiti osobito zato:
1. jer je on najveće dobro,

2. jer je on nas prije ljubio, i jer nam daje nebrojena dobra,

3. jer nam on zapovijeda, da ga ljubimo, te nam za plaću obećaje vječno blaženstvo.

5. Kako treba ljubiti Boga?

Boga treba ljubiti:

1. nad sve, 2 djelotvorno.

Od tebe mi sve, što imam,
Od tebe mi sve, što trebam,
Ti dobroto ljubiš mene!
Daj da ljubim i ja tebe!

6. Kada ljubimo Boga nad sve?

Boga ljubimo nad sve, kad smo pripravni prije sve izgubiti, nego li grijehom Boga uvrijediti.

„Ko će nas rastaviti od ljubavi Božje? Nevolja li ili tuga? ili gonjenje? ili glad? ili golotinja ili strah ili mač? — — Jer znam jamačno, da ni smrt, ni život — — — ni druga kakva stvar može nas razdvojiti od ljubavi Božje". Rim. 8, 35. 38. 39.

7. Kada ljubimo Boga djelotvorno?

Boga ljubimo djelotvorno, kada činimo, što je njemu ugodno, to jest kada držimo njegove zapovijedi.

„Tko ima zapovijedi moje i drži ih, on je onaj, koji ljubi mene". Iv. 14, 21.

8. Kada ljubimo Boga savršeno?

Savršeno ljubimo Boga, kad ga ljubimo zato, što je on beskrajno dobar i savršen.

9. Kada ljubimo Boga nesavršeno?

Nesavršeno ljubimo Boga, kad ga osobito zato ljubimo, što se dobru nadamo od njega.

10. Čim se jača i usavršuje u nama ljubav Boga?

Ljubav Boga jača se i usavršuje u nama:

1. čestim vrijednim primanjem svetih sakramenata,
2. posmatranjem savršenosti i dobročinstva Božjih,
3. vršenjem dobrih djela.

11. Čim se slabi u nas ljubav k Bogu.

Ljubav k Bogu slabi se u nas lakim grijehom.

12. Čim se gubi ljubav k Bogu?

Ljubav k Bogu gubi se smrtnim grijehom.

Opomena. Ljubi Boga; pa zato misli često na njega, moli mu se, sve čini i trpi njemu za ljubav, i ničega se većma ne boj nego li uvrijediti Boga.

§ 2. **Ljubav bližnjega.**

13. Što nam zapovijeda zapovijed o ljubavi k bližnjemu?

Zapovijed o ljubavi k bližnjemu zapovijeda nam, da ljubimo bližnjega kao sami sebe.

14. Tko je naš bližnji?

Naš bližnji je svaki čovjek, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

Primjer. Jonatina ljubav k Davidu; Davidova velikodušna ljubav.

Bližnjega dužni smo ljubiti:

1. jer nam to Krist Gospodin zapovijeda i kaže, da se po tom poznaju njegovi pravi učenici,
2. jer nam je on sam u tom primjer dao,
3. jer su svi ljudi djeca jednoga nebeskoga oca, svi su Kristovom krvlju otkupljeni i na vječno blaženstvo pozvani.

„Zapovijest vam novu dajem, da ljubite jedan drugoga, kao što sam ja vas ljubio... Po tom

će svi poznati, da ste moji učenici, ako budete imali ljubavi među sobom". Iv. 13, 35.

15. Kakova treba da je ljubav k bližnjemu?

Ljubav k bližnjemu treba da je: 1. iskrena, 2. djelotvorna, 3. općenita.

16. Kada je naša ljubav iskrena?

Ljubav je naša iskrena, kada bližnjemu od srca želimo dobro, kako to želimo sebi.

17. Kada je naša ljubav djelotvorna?

Ljubav je naša djelotvorna, kada bližnjemu dobro činimo, koliko možemo.

„Sve što hoćete, da čine vama ljudi, činite i vi njima". Mat. 7, 12.

18. Kada je naša ljubav općenita?

Ljubav je naša općenita, kada ljubimo svakoga čovjeka, bio nam prijatelj ili neprijatelj.

19. Jesmo li dužni ljubiti i neprijatelje?

I neprijatelje dužni smo ljubiti:
1. jer nam to zapovijeda Bog,
2. jer nam je u tom Krist primjer dao.

„A ja vama kažem: ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze i molite se za one, koji vas progone i opadaju, da budete sinovi Oca svoga nebeskoga, koji čini, da sunce njegovo izlazi nad dobrima i zlima, i daje dažd pravednima i nepravednima". Mat. 5, 44. i 45. — „Oče — moljaše se Isus na križu za svoje neprijatelje — oprosti im; jer ne znadu šta čine". Luk. 27, 24.

20. Što nam treba činiti, ako smo koga uvrijedili?

Ako smo koga uvrijedili, treba da k njemu idemo, te se s njim izmirimo. Mat. 5, 23. i 24.

21. Što nam treba činiti, ako je nas tko uvrijedio?

Ako je nas tko uvrijedio, treba da mu od srca oprostimo, s njim se pomirimo, i radije krivicu pretrpimo, nego da mu zlo zlim vratimo.

Primjeri: Jakov i Esau; David i Saul.

22. Što čeka onoga, koji ne će da oprosti onomu, koji ga je uvrijedio?

Onoga, koji ne će da oprosti onomu, koji ga je uvrijedio, čeka sud bez milosrđa. Jak. 2, 13.

23. Koga osobito preporučuje Sveto Pismo ljubavi našoj?

Sveto Pismo osobito preporučuje ljubavi našoj siromahe, udove i sirote, i u opće sve, koji su u kakovoj god nevolji.

24. Kako im treba pomoći?

Treba im pomoći tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa.

„Blago milosrdnima, jer će oni milosrdnost postići". Mat. 5, 7.

25. Koja su tjelesna djela milosrđa?

Tjelesna djela milosrđa jesu:
1. gladna nahraniti,
2. žedna napojiti,
3. gola odjenuti,
4. gosta primiti,
5. sužnja otkupiti,

6. bolesna pohoditi,
7. mrtva ukopati.

Onima, koji dijele milostinju, obećao je Bog: 1. blagoslov na ovom svijetu; 2. da će im se oprostiti grijesi i otvoriti vrata nebeska.

„Jerbo milostinja od smrti oslobađa i ona je, koja čisti od grijeha, i čini da nađemo milosrđe i život vječni". Tob. 12, 9.

Primjeri: Zakej carinik; stotnik Kornelije.

26. Koja su duhovna djela milosrđa?
Duhovna djela milosrđa jesu:
1. grješnika pokarati,
2. neuka poučiti,
3. dvoumnoga dobro svjetovati,
4. tužna utješiti,
5. krivicu trpljivo podnositi,
6. uvreditelju oprostiti,
7. za žive i mrtve Boga moliti.

27. Kad smo dužni bližnjega bratski opomenuti i pokarati?
Bližnjega dužni smo bratski opomenuti i pokarati, 1. kad je to potrebno, da ga od zla odvratimo, i 2. kad se možemo nadati, da će nam to za rukom poći.

„Ako ti sagriješi brat tvoj, idi i pokaraj ga među sobom i njim samim". Mat. 18, 15.

Opomena. Budi ljubazan svakomu, a osobito braći svojoj i rođacima. Ne vraćaj nikomu zla za zlo, nego se moli Bogu za onoga, koji te je kada uvrijedio.

§ 3. **Ljubav spram sebe.**

28. Smije li kršćanin i sebe ljubiti?
Kršćanin smije, pače dužan je i sebe ljubiti; jer Krist kaže: Ljubi bližnjega svoga kao sama sebe.

29. Kad ljubimo kršćanskim načinom sami sebe?
Kršćanskim načinom ljubimo sami sebe, kad se prije svega brinemo za spasenje duše svoje.

30. Kako treba da se brinemo za spasenje duše svoje?
Za spasenje duše svoje treba da se brinemo ovako:
1. da se klonimo grijeha i grješne prilike,
2. da ne oklijevamo činiti pokoru, ako smo sagriješili,
3. da tvorimo dobra djela te nastojimo biti kreposni.

31. Tko ljubi sebe neuredno?
Neuredno ljubi sebe:
1. tko više mari za svoju volju i čast nego za volju i čast Božju,
2. tko se više brine za svoje tijelo i vremenita dobra, nego za svoju dušu i za vječno blaženstvo,
3. tko čini štetu drugomu, da sebi koristi.

Deset zapovijedi Božjih.

32. Gdje nam se šire razlaže, kako treba ljubiti Boga i bližnjega?
Kako treba ljubiti Boga i bližnjega, šire nam se razlaže u deset zapovijedi Božjih.

33. Deset zapovijedi Božjih:
1. Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.

3. Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji.
4. Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.
5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne re-i lažna svjedočanstva na bližnjega svoga.
9. Ne poželi žene bližnjega svoga.
10. Ne poželi nikakove stvari bližnjega svoga.

Prva zapovijed Božja.

34. Kako glasi prva zapovijed Božja?
Prva zapovijed Božja glasi: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.

35. Što zapovijeda Bog u prvoj zapovijedi?
U prvoj zapovijedi zapovijeda Bog, da se mi njemu jedinomu Bogu i gospodaru svomu klanjamo i dostojno ga štujemo.

36. Kako pokazujemo, da se Bogu klanjamo i da ga dostojno štujemo?
Da se Bogu klanjamo i da ga dostojno štujemo, pokazujemo:
1. ako u njega vjerujemo, u njega se ufamo, te ga nada sve ljubimo;
2. ako ovršujemo bogoljubna djela, koja crkva propisuje.

37. Tko se ogrješuje o vjeru?
O vjeru ogrješuje se:
1. tko ne vjeruje ili krivo vjeruje, ili hotimice dvoji o vjeri,
2. tko čita knjige i novine pisane protiv vjere,

3. tko govori na vjeru, ili takoye govore rado sluša,
4. tko ne haje za vjeru, ili je zatajiva ili je se odriče.

38. Što treba da se ufamo od Boga?
Od Boga treba da se ufamo, da će nam oprostiti grijehe, dati svoju milost i život vječni.

39. Zašto treba da se mi to ufamo?
Mi treba da se to ufamo:
1. jer nam je to svemogući, milosrdni i vjerni Bog obećao,
2. jer nam je to Krist zaslužio.

40. Možemo li se ufati od Boga, da će nam dati i vremenita dobra?
Možemo, ali samo koliko nas ta dobra pomažu ili bar ne priječe, da postignemo vječno blaženstvo.

41. Tko se ogrješuje o ufanje?
O ufanje ogrješuje se:
1. tko se ili nikako ne uzdaje u Boga, ili se premalo uzdaje u Boga,
2. tko se prekoredno ufa u Boga, na primjer, da će se spasti, ako i ostane u nepokori.

Primjeri: Kain i Juda. Mojsije i Izraelićani u pustinji.

42. Tko se ogrješuje o ljubav k Bogu?
O ljubav k Bogu ogrješuje se osobito, tko na njega mrzi ili tko se ljuti na njega i na njegove očinske naredbe.

43. Je li dosta samo nutarnjim načinom štovati Boga?
Nije dosta samo nutarnjim načinom štovati Boga, nego ga treba štovati i izvanjim načinom.

Primjer: Isus kao dvanaestgodišnji dječak u hramu.

Mi moramo štovati Boga i izvanjim načinom:
1. jer je Bog stvorio tijelo i dušu, pa oboje treba da ga štuje i da mu se klanja;
2. jer se nutarnje štovanje Boga izvanjim krijepi;
3. jer izvanje štovanje Boga potiče i druge na pobožnost.

Primjer: Danijel voli, da ga bace u lavsku jamu, nego da ostavi izvanjim načinom klanjati se Bogu.

44. Tko se ogrješuje o izvanje štovanje Boga?
Ogrješuje se onaj, koji zanemaruje izvršivati bogoljubna djela, koja crkva propisuje.

45. Može li se još kako griješiti o dužno štovanje Boga?
Može se griješiti praznovjerjem i svetogrđem.

46. Tko griješi praznovjerjem?
Praznovjerjem griješi, tko misli, da neke stvari, riječi ili znamenja imadu neku osobitu moć, koje ne mogu imati niti po svojoj naravi, niti po molitvi crkve, niti po odredbi Božjoj.

„Neka se ne nađe u tebe ni vračar, ni koji gata po zvijezdama, ni koji gata po snu i po pticama, ni uročnik, ni bajač, ni koji pita duhove, ni koji proriče, ni koji od mrtvih pita istinu; jer sve ovo mrzi Gospodin i radi tih opačina uništit će ih . . .“ — 5. Mojs. 18, 10.—12.

Ako na sebi nosimo svete slike ili posvećene stvari, to nije praznovjerje, već je to pohvalno, samo ako ih nosimo iz pobožnosti uzdajući se u Boga, u molitvu svetaca ili u molitvu i blagoslov crkve.

47. Što je svetogrđe?
Svetogrđe je oskvrnjivanje Bogu posvećenih stvari, osoba ili mjesta.

Primjer: Kralj Baltazar bio je kažnjen, što je oskvrnuo svete posude. — Krist istjera iz hrama trgovce.

Opomena. Probudi dnevice vjeru, ufanje i ljubav, i moli pobožno ujutru i uvečer. U crkvi vladaj se uvijek pristojno, moli se Bogu klečeći i sklopljenih ruku.

O prvoj zapovijedi dalje.

Štovanje i prizivanje svetih.

48. Što uči crkva katolička o štovanju i prizivanju svetih?
Crkva katolička uči, da je pravo i spasonosno štovati i prizivati svete.

49. Zašto je pravo i spasonosno štovati i prizivati svete?
Štovati i prizivati svete je pravo i spasonosno, jer su oni prijatelji Božji, pa nas svojim zagovorom pomažu kod Boga.

50. Kako ćemo najbolje štovati svete?
Svete štovat ćemo najbolje, ako slijedimo njihove kreposti, te tako njima slični budemo.

51. Kako se molimo Bogu, a kako svetima?
Bogu se molimo, da nam on sâm pomogne svojom svemogućnosti; a svetima se molimo, da nam pomognu svojim zagovorom kod Boga.

52. Koga treba da štujemo i prizivljemo nad sve anđele i svete?
Nad sve anđele i svete, treba da štujemo i prizivljemo blaženu djevicu Mariju, majku Božju.

53. Zašto treba da štujemo blaženu djevicu Mariju nad sve anđele i svete?

Zato treba da ju štujemo nad sve anđele i svete:

1. jer je ona mati Božja, pa stoga nadvisuje milošću i slavom sve anđele i svete;

2. jer nam upravo zato može svojom molitvom najviše pomoći kod Boga.

54. Je li pravo štovati kipe i slike Isusa i svetih?

Štovati kipe i slike Isusa i svetih jest doista pravo, jer kada već dijete štuje slike svojih roditelja, to više treba da mi štujemo kipe i slike Isusa i svetih.

55. Je li praznovjerje moliti pred kipovima i slikama?

Nije, jer moleći pred kipovima i slikama molimo se Kristu i svetima, koje nam pokazuju oni kipovi i slike.

56. Zašto štujemo moći (ostatke) ili relikvije svetaca?

Moći ili relikvije svetaca štujemo zato:

1. jer je Bog po njima više puta činio čudesa,
2. jer su tjelesa svetih bila hram Duha Svetoga, te će jednoć uskrsnuti na vječnu slavu.

S tijela sv. Pavla nošahu znojave rupce i pojase na bolesnike, i oni se iscjeljivahu od bolesti i zli duhovi izlažahu iz njih. Dj. ap. 19, 12.

Opomena. Štuj i pobožno prizivaj svete, osobito bl. djevicu Mariju, sv. Josipa i svoga imenjaka. Čitaj rado životopise svetih, i nastoj živjeti, kako su oni živjeli. — Svibanjska pobožnost.

Druga zapovijed Božja.

57. Kako glasi druga zapovijed Božja?

Druga zapovijed Božja glasi: Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.

58. Što zabranjuje Bog u drugoj zapovijedi?

U drugoj zapovijedi zabranjuje Bog sve, čim se pogrđuje njegovo sveto ime.

59. Tko pogrđuje ime Božje?

Ime Božje pogrđuje:

1. tko nedostojno izgovara ime Božje,
2. tko na Boga huli i psuje (kune),
3. tko proklinje,
4. tko se grješno zaklinje (priseže),
5. tko ne drži zavjet.

60. Tko nedostojno izgovara ime Božje?

Nedostojno izgovara ime Božje, tko ime Božje ili imena svetih izgovara u šali ili od navade.

61. Tko huli (psuje, ili kune) na Boga?

Na Boga huli (psuje, ili kune), tko porugljivo govori o Bogu.

Isto tako griješi, tko porugljivo govori o svetima i svetim stvarima.

62. Tko proklinje?

Proklinje, tko zaziva zlo na sebe ili na druge.

Ako proklinjač grdi ime Božje, onda velimo da psuje. Narod obično proklinjača zove psovačem, a psovača proklinjačem.

63. Tko se zaklinje ili priseže?

Zaklinje se ili priseže, tko poziva Boga za svjedoka, da istinu govori, ili da će obećanje držati.

64. Tko se krivo zaklinje?

Krivo se zaklinje, tko se zaklinje za ono, što zna da nije istina, ili o čem sumnja dali je istina.

65. Kakav grijeh čini, tko se krivo zakune?

Tko se krivo zakune, čini jedan od najvećih grijeha:

1. jer se ruga Bogu najsvetijemu i sveznajućemu,
2. jer često čini bližnjemu veliku štetu,
3. jer sâm zazivlje na sebe Božju osvetu.

66. Kada je još zakletva grješna?

Zakletva je grješna još:

1. ako se tko zaklinje bez potrebe,
2. ako se tko zaklinje, da će zlo učiniti, a dobro da ne će učiniti,
3. ako tko ne drži, što je zakletvom obećao, premda bi mogao držati.

67. Je li dužan držati se zakletve, tko se zakleo, da će zlo učiniti, a dobro da ne će učiniti?

Nije, jer kako je sagriješio, kad se je tako zakleo, tako bi opet sagriješio, da se drži takove zakletve.

Primjer: Herod. Mark. 6, 23.

68. Tko čini zavjet?

Zavjet čini, tko svojevoljno obećaje Bogu, da će učiniti Bogu ugodno djelo.

69. Jesmo li dužni držati zavjet?

Jesmo svakako dužni držati zavjet, ako ikako možemo.

Opomena. Čuvaj se svake psovke i kletve, zaklinjanja i proklinjanja. Usta kršćanina, toga djeteta Božjega neka samo blagosivljaju, kakono reče sv. Petar: „Ne vraćajte psovku za psovku, nego nasuprot blagosivljajte; jer ste na to pozvani, da naslijedite blagoslov. 1. Pet. 3, 9.

Treća zapovijed Božja.

70. Kako glasi treća zapovijed Božja?

Treća zapovijed Božja glasi: Spomeni se, da svetkuješ dan Gospodnji.

71. Što zapovijeda Bog u trećoj zapovijedi?

U trećoj zapovijedi zapovijeda Bog svetkovati dan Gospodnji, to jest nedjelju.

72. Zašto mi kršćani svetkujemo nedjelju a ne subotu?

Mi kršćani svetkujemo nedjelju zato, jer je u nedjelju Krist uskrsnuo od mrtvih, i u nedjelju poslao Duha Svetoga nad apostole.

Kako nedjelju, tako moramo svetkovati i sve zapovijedane blagdane. To zapovijeda prva zapovijed crkvena.

73. Kako treba da svetkujemo nedjelju?

Nedjelju treba da svetkujemo ovako:

1. da idemo k svetoj misi, i 2. da ne radimo težačkoga posla.

O slušanju sv. mise govori druga zapovijed crkvena.

74. Koji su poslovi težački?

Poslovi težački jesu tjelovni poslovi, koje obično rade sluge, težaci i zanatlije.

Poslovi, koji se duhom rade, nijesu zabranjeni, već ako su bučni, te bune tihoću vjerske svetkovine, kako bi to bilo: pozivanje na sud, preslušavanje, osuđivanje i izvršivanje osude, ili bučno trgovanje i sajmovanje itd.

U nedjelju počinut se sjeti,
Nedjelja se Gospodinu sveti.

75. Je li kada slobodno raditi u nedjelju težački posao?

Jest, slobodno je raditi, u nedjelju težački posao, kad to duhovni poglavari iz znamenitih razloga dopuste, ili kada to silna potreba zahtijeva.

Primjer: Ovca pala u jamu. Mat. 12, 11.

76. Griješe li samo oni, koji u nedjelju rade težačke poslove?

Ne griješe samo oni, koji u nedjelju rade težačke poslove, već i gospodari, koji svojim podložnicima bez potrebe nalažu, ili dopuštaju raditi težački posao.

Nedjelju oskvrnjuje i onaj, koji se u nedjelju raspušteno vlada, neumjereno pije i griješno se zabavlja.

Opomena. Savjesno svetkuj dan Gospodnji; ne povodi se za onima, koji ga oskvrnjuju. „Bio nama Bog milostiv, nama ništa ne koristi ostaviti zakon i pravdu Božju". Tako je rekao Matatija, kad su mnogi zanemarivali službu Božju. 1. Mak. 2, 21.

Četvrta zapovijed Božja.

77. Kako glasi četvrta zapovijed Božja?

Četvrta zapovijed Božja glasi: Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.

78. Što zapovijeda Bog u četvrtoj zapovijedi?

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda Bog, da roditelje i poglavare štujemo, ljubimo i slušamo.

79. Zašto su djeca dužna svoje roditelje štovati, ljubiti i slušati?

Djeca su dužna svoje roditelje štovati, ljubiti i slušati, jer su im roditelji za Bogom najveći dobročinci i namjesnici Božji.

80. Koje dijete ne štuje svojih roditelja?

Ono dijete ne štuje svojih roditelja:
1. koje zlo o njima govori,
2. koje ih prezire ili ih se stidi,
3. koje se neuljudno vlada prema njima i koje im prkosi.

Teški grijeh učini, tko se usudi tući roditelje.

„Poštuj oca svoga" Crkv. 7, 29. . . . „a majku svoju poštuj svega vijeka njezina". Tob. 4, 3.

81. Koje dijete ne ljubi svojih roditelja?

Ono dijete ne ljubi svojih roditelja:
1. koje svojim roditeljima zlo želi,
2. koje svoje roditelje žalosti i srdi,
3. koje ih u potrebi ne pomaže.

„Sinko, posegni za oca svojega u starosti i ne ražalosti ga u vijeku njegovu". Crkv. 3, 14.

Primjer: Isus se još i na križu brine za svoju majku.

82. Koje dijete ne sluša svojih roditelja?

Ono dijete ne sluša svojih roditelja:
1. koje ne sluša njihovih opomena i zapovijedi,
2. koje se opire njihovoj kazni.

„Sinovi, slušajte svoje roditelje u Gospodinu, to je pravedno", Efeš. 6, 1.

83. Što čeka djecu, koja svojih roditelja ne štuju, ne ljube i ne slušaju?

Djecu, koja svojih roditelja ne štuju, ne ljube i ne slušaju, čeka na ovom svijetu prokletstvo Božje, ruglo i sramota, a na drugom vječna muka.

„Proklet bio, tko ne štuje oca svoga i matere". 5. Mojs. 27, 16.

Primjer: Ham, Apsalom.

84. Što čeka djecu, koja četvrtu zapovijed vjerno drže?

Djecu, koja četvrtu zapovijed vjerno drže, čeka na ovom svijetu Božja pomoć i blagoslov, a na drugom vječno blaženstvo.

„Poštuj oca i mater svoju, što je prva zapovijed u obećanju, da ti bude dobro, i da budeš dugovjetan". Efeš. 6, 2. i 3.

Primjeri: Sem, Isak, mladi Tobija.

Djecu, koja štuju roditelje
Čeka sreća i rajsko veselje.
Kud stariji okom.
Dobro dijete skokom.

85. Koga smo dužni štovati, ljubiti i slušati uz roditelje?

Uz roditelje dužni smo štovati, ljubiti i slušati jošte i hranitelje, učitelje, gospodare i sve duhovne i svjetovne poglavare.

Duhovnim i svjetovnim poglavarima dao je vlast sâm Bog podložnicima za dobro.

„Svaka duša da se pokorava vlastima višim, jer nema vlasti, da nije od Boga, a što su vlasti, od Boga su postavljene... Jer je sluga Božji tebi na dobro". Rim. 13, 1. i 4.

O duhovne i svjetovno glavare ogriješuje se:
1. tko ih kori i grdi,
2. Tko im se opire i protiv njih buni.

86. Kada nije slobodno slušati roditelje i poglavare?

Nije ih slobodno slušati, kada bi šta zapovjedili, što Bog zabranjuje; jer „većma se treba Bogu pokoravati nego li ljudima". Dj. ap. 5, 29.

„Podajte dakle cesarevo cesaru, a Božje Bogu". Mat. 22, 21.

Primjeri: Tri mladića u Babilonu. Apostoli pred visokim vijećem.

Opomena. Štuj roditelje, svećenike i učitelje i sve, koji su nad tobom po službi, časti i starosti. Pokoravaj se rado po primjeru Isusa, koji je bio pokoran Mariji i Josipu.

Dužnosti roditelja.

87. Koja je najveća dužnost roditelja?

Najveća dužnost roditelja jest, da svoju djecu odgajaju za Boga i za život vječni. Za to treba:

1. da poučavaju svoju djecu u vjeri i da ih za rana priučavaju na molitvu, na polazak crkve i slušanje kršćanskog nauka;
2. da ih odvraćaju od zla i čuvaju zlih društava i grješnih prilika;
3. da im u svemu prednjače dobrim primjerom.

1. „Poučavaj sina svojega i razveselit će te i dat će užitka duši tvojoj." Posl. 29, 17. — 2. „Ne uskrati djetetu stegu: kad ga udariš šibom, ne će umrijeti. Ti ga bij šibom, i dušu ćeš mu izbaviti iz pakla". Prič. Sal. 23, 13. 14. — 3. „U svemu podaj sam sebe za primjer dobrijeh djela". Tit. 2, 7.

88. Griješe li roditelji, koji zanemaruju ove dužnosti?

Roditelji, koji zanemaruju ove dužnosti, ne samo da sami griješe, nego su uz to i dijelnici grijeha svoje djece, a često su krivi i njihovoj vremenitoj i vječnoj propasti.

Roditelji dužni su skrbiti se i za vremenito dobro svoje djece; za to neka paze roditelji: 1. da lahkoumno ne prosiplju svoj imetak; 2. da se brinu za život i zdravlje svoje djece; 3. da ih za rana priučavaju na rad i štednju.

Dužnosti sluga i gospodara.

89. Što je dužan sluga gospodaru svojemu?
Sluga dužan je gospodara svojega štovati, slušati i vjerno služiti.

90. Kada se ogrješuje sluga spram svoga gospodara?
Sluga se ogrješuje spram svoga gospodara:
1. ako je nepokoran i prkosan;
2. ako je nevjeran i u poslu nemaran.

„Sluge, slušajte u svemu svoje tjelesne gospodare, ne služeći samo na oko, kao oni, koji se hoće ljudima dopasti, nego u jednostavnosti srca, bojeći se Boga". Kološ. 3, 22.
„Sluge da se pokoravaju gospodarima svojima, da budu ugodni, u svemu da ne odgovaraju, nego u svemu da pokazuju dobru vjeru, da nauku Spasitelja Boga ukrašuju u svemu". Tit. 2, 9. 10.

Dužnosti gospodara: „Ako imaš vjernog slugu, neka ti bude kao duša tvoja, kao s bratom, tako postupaj s njime". Sirach 33, 31.
„Gospodari, što je pravo i pristojno, podajte slugama: znajući, da i vi imate gospodara na nebu". Kološ. 4, 1.
„Ako li se tko za svoje, a osobito za domaće ne brine, zanijekao je vjeru i gorji je od neznabošca". I. Tim. 5, 8.

Peta zapovijed Božja.

91. Kako glasi peta zapovijed Božja?
Peta zapovijed Božja glasi: Ne ubij.

92. Što zabranjuje Bog u petoj zapovijedi?
U petoj zapovijedi zabranjuje Bog škoditi:
1. životu i zdravlju svome,

2. životu i zdravlju bližnjega svoga,
3. duši bližnjega svoga.

93. Tko škodi svome životu i zdravlju?
Svome životu i zdravlju škodi:
1. tko se sâm ubije ili osakati,
2. tko kvari sebi zdravlje i pokraćuje život neumjerenim jedenjem i pijenjem, jakom srdžbom, razuzdanim življenjem itd.

94. Kakav grijeh čini onaj, tko sâm sebe ubije?
Tko sâm sebe ubije, čini teški grijeh:
1. jer griješi Bogu, koji je jedini gospodar života i smrti čovječje,
2. jer griješi duši svojoj, koju baca u vječno prokletstvo,
3. jer griješi svojima, koje žalosti i sramoti.

Svoj život izvrći pogibli smije čovjek, kada to traži viša dužnost. „I nebojte se onih, koji ubijaju tijelo, a duše ne mogu ubiti, nego se bojte onoga, koji može i dušu i tijelo pogubiti u pakao". Mat. 10, 28.

95. Tko škodi životu i zdravlju bližnjega svoga?
Životu i zdravlju bližnjega svoga škodi:
1. tko bližnjega nepravedno ubije ili rani,
2. tko ga ljuti (jedi) ili zlostavlja, i tako mu život gorči i pokraćuje.

Primjeri: Starac Eleazar. Sedam braće Makabejske. Mučenici.

Čovjeka ubiti dopušteno je:
1. oblasti, da kazni zločin. Rim. 13, 4.
2. onomu, koji brani domovinu, ili svoj život, ako ga drukčije ne može obraniti.

96. Tko škodi duši bližnjega?

Duši bližnjega škodi, tko bližnjega sablažnjava, to jest hotice navodi na grijeh, ili ga potpomaže u griješenju.

Da ne sablaznimo bližnjega odvratit će nas od toga:

1. pomisao, da je sablažnik kao pomoćnik đavla, jer zavodi duše, koje je Krist svojom krvlju otkupio;

2. ove Kristove riječi: „Koji sablazni jednoga od ovih malih, koji vjeruje u me, bolje bi mu bilo, da se objesi kamen vodenični o vratu njegovu, i da potone u dubinu morsku . . . Teško onomu čovjeku, kroz kojega dolazi sablazan“. Mat. 18, 6. 7.

97. Što je dužan učiniti onaj, koji je naškodio tijelu ili duši bližnjega?

Tko je naškodio tijelu ili duši bližnjega, dužan je ne samo pokajati se i ispovjediti, nego i učinjeno zlo, koliko može, popraviti.

98. Što zapovijeda peta zapovijed Božja?

Peta zapovijed Božja zapovijeda: 1. da čuvamo svoj život i zdravlje, 2. da u miru i slozi živimo s bližnjim, 3. da dajemo drugome dobar primjer.

Opomena. Ne svađaj se ni s kim, ne gnjevi se ni na koga, niti ga tuci. Kloni se zavodnika kao đavla; jer ti hoće da upropasti dušu; a sam se čuvaj, da ni riječju ni činom ne sablazniš bližnjega.

Šesta zapovijed Božja.

99. Kako glasi šesta zapovijed Božja?

Šesta zapovijed Božja glasi: Ne sagriješi bludno.

100. Što zabranjuje Bog u šestoj zapovijedi?

U šestoj zapovijedi zabranjuje Bog:

1. sve što je bestidno, kao: besramno misliti, željeti, gledati, govoriti i činiti;

2. sve što bi čovjeka moglo na to navesti, kao: nepristojno igranje, pjevanje ružnih pjesama, čitanje zlih knjiga itd.

„A bludnost i svaka nečistoća . . . da se i ne spomene među vama, kao što se pristoji svetima! tako i sramotne i lude riječi, ili šale, što se ne pristoji“. Efeš. 5, 3. i 4.

101. Zašto treba da se klonimo toga grijeha?

Treba da se klonimo toga grijeha, jer čovjeku truje dušu i tijelo, i obara ga u sramotu i vječnu propast.

„ . . . Bludnicima dijel je u jezeru, što gori ognjem i sumporom“. Otkriv. 21, 8.

Primjer: Sodoma i Gomora.

102. Što treba činiti, da se očuvamo od toga grijeha?

Da se očuvamo od toga grijeha, treba osobito:

1. da se klonimo zlih društava, zlih knjiga i inih grješnih prilika,

2. da češće primamo svete sakramente,

3. da se u napasti preporučujemo Bogu i blaženoj djevici Mariji,

4. da imamo na pameti, da Bog sve vidi i da možemo iznenada umrijeti.

O zlim mislima govori deveta zapovijed Božja.

103. Što zapovijeda Bog u šestoj zapovijedi?

U šestoj zapovijedi zapovijeda Bog, da u svakoj svojoj misli, pogledu, govoru i činu budemo stidljivi i čisti.

Opomena. Često misli na riječi Sv. Pisma: „Kako li je lijep čisti naraštaj sa sjajnošću; jer je besmrtan spomen njegov, i u Boga i u ljudi priznat“. Mudr. 4, 1. Zato ne učini ništa niti sâm, a niti s drugima, šta ne smiju znati pošteni ljudi.

Sedma zapovijed Božja.

104. Kako glasi sedma zapovijed Božja?
Sedma zapovijed Božja glasi: Ne ukradi.

105. Što zabranjuje Bog u sedmoj zapovijedi?
U sedmoj zapovijedi zabranjuje Bog škoditi imutku bližnjega razbojstvom, krađom, prijevarom, lihvom, ili drugim nepravednim načinom.

106. Tko čini razbojstvo?
Razbojstvo čini, tko sebi silom prisvoji tuđi imutak.

107. Tko krade?
Krade:
1. tko uzme tuđe dobro potajno, ili ga pomogne uzeti,
2. tko kupi ukradeno; ne vrati nađeno; ne pláti, što je dužan.

108. Tko vara?
Vara onaj, koji bližnjemu daje u trgovini krivu mjeru, vagu, novac ili lošu robu; lažna pisma izdaje ili krivične parnice vodi.

109. Tko lihvari?
Lihvari onaj, koji za uzajmljeni novac traži nedopuštene kamate.

110. Kako se jošte škodi imutku bližnjega?
Imutku bližnjega škodi se jošte, ako mu tko na pr. hotice popase sjenokoše, posiječe drveće, rani ili ubije marvinče, upali kuću ili staju itd. ili drugoga u takim djelima pomaže.

111. Griješi li čovjek i onda teško, ako kakvu malu stvar ukrade?
Ako čovjek i malu stvar ukrade, teško griješi:
1. ako time čini vlasniku veliku štetu,
2. ako je ta stvar vlasniku osobito potrebna ili draga.

112. Što je dužan činiti onaj, koji ima što tuđe ili koji je učinio štetu bližnjemu?
Tko ima što tuđe, dužan je to povratiti, a tko je učinio štetu, dužan je štetu naknaditi što prije, koliko može; inače mu Bog ne oprosti grijeha.

113. Komu treba vratiti tuđe?
Vratiti tuđe treba vlasniku ili njegovu baštiniku; ako to nije moguće, onda treba dati za siromahe, ili za druge dobre svrhe.

114. Što treba da nas odvraća od toga, da ne činimo štete imutku bližnjega?
Od toga treba da nas odvraćaju ove misli:
1. da će nam te stvari smrt i onako uzeti,
2. da nam tuđe dobro ne donosi sreće i blagoslova, nego strah i prokletstvo;
3. da je ludo za prolažljivu stvar izgubiti vječno blaženstvo, i duši pribaviti vječnu muku.

„Tko sije krivicu, žet će muku“. Posl. 22, 8.
„Što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a duši svojoj naudi?“ Mat. 16, 26.

Od tuđega dobra čuvaj ruke
Jer ćeš teške podnositi muke.

115. Što zapovijeda Bog u sedmoj zapovijedi?

U sedmoj zapovijedi zapovijeda Bog: poštovati tuđe i bližnjemu činiti dobro.

Opomena. Ne uzimlji tuđe stvari, pa bile još tako male cijene. Imaj onu na umu: Što ti nebi rad, da tebi drugi čine, ono nemoj ni ti drugomu činiti; kao i one naše:

Kako došlo tako prošlo.
Krivo stečeno
Nije blagosloveno.
Oteto prokleto.

Osma zapovijed Božja.

116. Kako glasi osma zapovijed Božja?

Osma zapovijed Božja glasi: Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga.

117. Što zabranjuje Bog u osmoj zapovijedi ponajprije?

U osmoj zapovijedi zabranjuje Bog ponajprije lažno svjedočiti na nekoga, to jest na sudu kazati, što nije istina.

Primjer: Lažni svjedoci svjedoče lažno na Nabota; na Isusa Krista.

118. Što još zabranjuje osma zapovijed Božja?

Osma zapovijed Božja zabranjuje još:

1. lagati, 2. licemjeriti, 3. ogovarati i klevetati, 4. krivo suditi.

119. Tko laže?

Laže onaj, koji hotimice govori, što nije istina.

Primjer: Ananija i Safira.

120. Zašto nije nikada slobodno lagati?

Nije nikada slobodno lagati, jer se svaka laž protivi istinitosti Božjoj.

121. Tko licemjeri?

Licemjeri, tko se čini boljim i pobožnijim, nego što je zbilja, da druge zavara.

„Teško vama književnici, farizeji, licemjeri". Mat. 23, 27.

122. Tko ogovara?

Ogovara onaj, koji bez potrebe kazuje pogrješke bližnjega.

123. Kada smijemo kazati pogrješke bližnjega?

Pogrješke bližnjega smijemo kazati, pače smo ih dužni kazati onda:

1. kada to služi na dobro onomu, koji je pogriješio,
2. kad je to potrebno, da se veće zlo zapriječi.

124. Na što treba da pazimo, kada kazujemo pogrješke bližnjega?

Kada kazujemo pogrješke bližnjega, treba da kažemo: 1. samo istinu, 2. s dobrom nakanom, 3. i to samo onomu, koji može zlu doskočiti.

125. Tko kleveće?

Kleveće onaj, koji izmišlja na bližnjega pogrješke, kojih nema, ili pogrješke njegove pripovijedajući uvećava.

„Ako ujede zmija tiho, ništa manje od nje nije tko potajno kleveće". Prop. 10, 11.

Primjer: Nevina Suzana.

126. Griješi li i onaj, koji sluša klevetanje?

Jest, i onaj, koji sluša klevetanje, griješi:

1. ako rado sluša;

2. ako pitanjima i odobravanjem potiće koga, da kleveće.

„Ogradi uši trnjem, jezika zla nemoj slušati". Crkv. 28, 28.

127. Što je dužan učiniti onaj, koji je bližnjega oklevetao?
Tko je bližnjega oklevetao, dužan je poreći, što je lažno rekao, i naknaditi svaku tim učinjenu štetu.

„Bolje je dobro ime, nego veliko bogatstvo". Posl. 22, 1.

128. Je li dužan poreći i onaj, koji je razglasio prave pogrješke bližnjega?
Onaj, koji je razglasio prave pogrješke bližnjega, nije dužan poreći, ali je dužan bližnjega ispričati, da mu na drugi način popravi poštenje.

129. Tko krivo sudi?
Krivo sudi onaj, koji bez dovoljna razloga misli što zlo o bližnjemu.

„Ne sudite i ne ćete biti suđeni". Mat. 7, 1.

130. Što zapovijeda Bog u osmoj zapovijedi?
U osmoj zapovijedi zapovijeda Bog, da budemo iskreni, i da uvijek istinu govorimo.

Gdje laž ruča, vjera
Ondje ne večera.
Kleveta je kuga,
A klevetnik šuga.

Opomena. Mrzi na laž i licemjerje. Ne govori nikada zlo o bližnjemu. Ali ne skrivaj njegovih pogrješaka onima, koji ga mogu popraviti, kao što su roditelji, učitelji i poglavari.

Deveta zapovijed Božja.

131. Kako glasi deveta zapovijed Božja?
Deveta zapovijed Božja glasi: Ne poželi žene bližnjega svoga.

132. Što zabranjuje Bog u devetoj zapovijedi?
U devetoj zapovijedi zabranjuje Bog uopće misliti i željeti što besramno, napose poželjeti tuđu zakonitu ženu.

133. Jesu li zle misli i želje vazda grješne?
Zle misli i želje nijesu grješne, dok su nam mrske, i dok ih nastojimo izbiti iz glave.

134. Što nam treba činiti, kad nas stanu napastovati zle misli i želje?
Kad nas stanu napastovati zle misli i želje, treba da im se umah iz početka usprotivimo, i Boga u pomoć prizovemo.

Isus reče narodu: „Čuli ste, kako je kazano starima: ne čini preljube. A ja vam kažem, da svaki, koji pogleda na ženu sa željom, već je učinio preljubu u srcu svome". Mat. 5, 27. 28.

Deseta zapovijed Božja.

135. Kako glasi deseta zapovijed Božja?
Deseta zapovijed Božja glasi: Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

136. Što zabranjuje Bog u desetoj zapovijedi?
U desetoj zapovijedi zabranjuje Bog krivično poželjeti tuđe dobro.

Primjer: Kralj Akab i žena mu Jezabela.

137. Što zapovijeda Bog u desetoj zapovijedi?
U desetoj zapovijedi zapovijeda Bog, da bez zavisti pustimo svakomu, što je njegovo, i da smo zadovoljni s onim, što imamo.

Opomena. „Čovjek gleda, što je na očima, a Gospodin gleda na srce". 1. Kralj. 16, 7. Zato izbij zle misli i želje brzo i zbiljski iz glave znajući, da te Bog svagdje vidi i da ima paklenih muka.

Pet zapovijedi crkvenih.

138. Jesmo li osim zapovijedi Božjih dužni držati koje druge zapovijedi?
Osim zapovijedi Božjih dužni smo držati jošte i pet zapovijedi crkvenih.

139. Pet zapovijedi crkvenih:
1. Svetkuj zapovijedane blagdane.
2. Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i ostale zapovijedane blagdane.
3. Posti zapovijedane poste, i u određene dane ne mrsi.
4. Svake se godine najmanje jedamput određenomu za to svećeniku ispovjedi, i o Uskrsu pričesti.
5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

Opomena. Odluči, da ćeš zapovijedi crkvene savjesno držati, da te Isus jednom primi kano dobru ovčicu svoga stada, koje je povjerio svetomu Petru i njegovim nasljednicima.

Prva zapovijed crkvena.

140. Kako glasi prva zapovijed crkvena?
Prva zapovijed crkvena glasi: Svetkuj zapovijedane blagdane.

141. Što zapovijeda prva zapovijed crkvena?
Prva zapovijed crkvena zapovijeda, da blagdane, koje je crkva naredila na spomen Krista i svetih, tako svetkujemo kao i nedjelju.

Druga zapovijed crkvena.

142. Kako glasi druga zapovijed crkvena?
Druga zapovijed crkvena glasi: Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i ostale zapovijedane blagdane.

143. Što zapovijeda druga zapovijed crkvena?
Druga zapovijed crkvena zapovijeda, da svaku nedjelju i blagdan slušamo svetu misu pazljivo i pobožno.

144. Tko je dužan u nedjelju i blagdan slušati svetu misu?
U nedjelju i blagdan dužan je slušati svetu misu svatko, tko je došao k razumu, ako ga ne ispriča valjan razlog.

145. Tko se ogrješuje o drugu zapovijed crkvenu?
O drugu zapovijed crkvenu ogrješuje se:
1. tko svojom krivnjom zanemari svetu misu posvema ili od česti;
2. tko je pod svetom misom svojevoljno rastresen, te se razgovara, smije ili drukčije nepristojno vlada.

Komu je do slave Božje i do spasenja duše, taj ne će u nedjelju i blagdan biti samo kod sv. mise, već će ići i na propovijed, kršćanski nauk i večernju.
„Tko je od Boga, riječi Božje sluša; zato vi ne slušate, jer nijeste od Boga". Iv. 8, 47.

Riječ Božju (propovijed i kršćanski nauk): 1. treba slušati ozbiljno i pazljivo, želeći šta naučiti; 2. treba ju na sebe upraviti i vjerno vršiti.

„Blago onima, koji riječ Božju slušaju i drže!" Luk. 11, 28.

Opomena. Priuči se ići po nedjeljama i blagdanima prije i poslije podne k službi Božjoj, i to, ako ti je ikako moguće, u župnu crkvu.

Treća zapovijed crkvena.

146. Kako glasi treća zapovijed crkvena?
Treća zapovijed crkvena glasi: Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi.

147. Što zapovijeda treća zapovijed crkvena?
Treća zapovijed crkvena zapovijeda, 1. postiti zapovijedane poste i 2. ne mrsiti (uzdržavati se od mesa) na stanovite dane.

148. Tko posti?
Posti onaj, koji se Bogu za ljubav uzdržava od mesa, i ne jede više nego samo jedamput na dan do sita i to o podne.

Ujutru i uvečer dozvoljeno je malo založiti.

149. Tko je dužan postiti?
Postiti dužan je svaki, koji je navršio dvadeset i prvu godinu, ako ga ne ispriča valjan razlog.

150. Koji su zapovijedani posti?
Zapovijedani posti jesu:
1. korizma, to jest; od Čiste srijede ili pepelnice do Uskrsa, osim nedjelje,

2. kvatri, to jest: srijeda, petak i subota u početku svake četirigodišnje dobi,
3. u oči stanovitih blagdana.

Ti su blagdani: Božić, Uskrs i Duhovi, Petrovo, Velika Gospoja i Svi sveti. Osim toga u Došašću (pred Božić) post je svake srijede i petka.

151. Tko je dužan uzdržavati se od mesa?
Od mesa dužan je uzdržavati se, koji je navršio sedmu godinu, ako ga ne ispriča valjan razlog na pr. bolest, siromaštvo itd.

152. Kada se mora kršćanin uzdržavati od mesa?
Kršćanin se mora uzdržavati od mesa 1. u petke, 2. u sve zapovijedane poste.

U gdjekojim biskupijama post i nemrs vrlo su ublaženi. Svatko neka se drži u tom odredbe svoga biskupa.

153. Što treba da čini onaj, koji ne može da posti?
Koji ne može da posti, treba da zamoli duhovnoga pastira, da ga oprosti od posta, a zato neka čini druga dobra djela.

Isto tako neka učini onaj, koji se ne može suzdržavati od mesa.

154. Zašto postimo?
Postimo zato:
1. da nasljedujemo primjer Krista i svetih;
2. da činimo pokoru za grijehe;
3. da krotimo svoje tijelo.

Posne dane treba da po nakani crkve provodimo u pokori, molitvi i vršenju dobrih djela. Is. 58, 6. 7.

Opomena. Dobra je molitva s postom". Tob. 12, 8. Posti točno sve poste, i ne jedi mesa u određene dane.

Četvrta zapovijed crkvena.

155. Kako glasi četvrta zapovijed crkvena?
Četvrta zapovijed crkvena glasi: Svake se godine najmanje jedamput određenômu za to svećeniku ispovjedi, i o Uskrsu pričesti.

156. Što zapovijeda četvrta zapovijed crkvena?
Četvrta zapovijed crkvena zapovijeda:
1. da se najmanje jedamput u godini ispovjedimo, i
2. da se o Uskrsu pričestimo.

157. Tko je taj određeni svećenik?
Određeni svećenik jest onaj, koga je biskup ovlastio, da može ispovijedati.

158. Zašto je crkva naredila, da se o Uskrsu pričešćujemo?
Crkva je naredila, da se o Uskrsu pričešćujemo zato:
1. jer je u to doba Krist naredio presveti oltarski sakramenat na zadnjoj večeri,
2. jer je on u to doba umr'o i uskrsnuo, pa zato treba da mi umremo grijehu i uskrsnemo na novi život.

Želja je svete matere crkve, da se ne pričešćujemo samo jedamput u godini, već da si više puta krijepimo dušu tom nebeskom hranom.

Opomena. Veoma je spasonosno što češće ići na sv. ispovijed i pričest. Marni kršćani idu na sv. ispovijed i pričest svaki mjesec i uoči većih blagdana.

Peta zapovijed crkvena.

159. Kako glasi peta zapovijed crkvena?
Peta zapovijed crkvena glasi: Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

160. Što zabranjuje peta zapovijed crkvena?
Peta zapovijed crkvena zabranjuje u zabranjeno vrijeme svečano svadbovati i ine bučne zabave izvoditi.

161. Koje je vrijeme zabranjeno?
Zabranjeno je vrijeme od prve nedjelje Adventa do Bogojavljenja i od Čiste srijede do Bijele nedjelje.

Opomena. Nemoj lakoumno kršiti zapovijedi crkvene. Opomeni se, da su one određene za tvoje duševno dobro. Opomeni se, što reče Isus: Ako tko ne sluša crkve, neka ti bude kao poganin i javni grješnik. (Mat. 18, 17.)

Prestupak zapovijedi.

§ 1. Grijeh uopće.

162. Što će reći griješiti?
Griješiti reći će hotimice prestupati Božji zakon.

163. Kako može tko sagriješiti?
Sagriješiti može, ako tko:
1. zlo misli, želi, govori ili čini,
2. ne učini ono dobro, koje je dužan učiniti.

164. Jesu li svi grijesi jednaki?
Svi grijesi nijesu jednaki; ima teških grijeha, koji se zovu smrtni, a ima i manjih koji se zovu laki grijesi.

Neki grijesi poređuju se u Sv. Pismu na pr. trnu u oku, a neki brvnu. Mat. 7, 3.

165. Tko čini smrtni grijeh?
Smrtni grijeh čini, tko svojevoljno prestupi zakon Božji u velikoj stvari.

166. Zašto se to zove smrtni grijeh?
Zove se smrtni grijeh zato, jer otimlje duši duhovni život, to jest milost Božju, i pribavlja joj vječnu smrt, to jest vječno prokletstvo.

167. Odakle vidimo, koliko je zlo smrtni grijeh?
Koliko je zlo smrtni grijeh, vidimo odatle:
1. što je Bog zbog grijeha kaznio anđele i prve ljude,
2. što je Isus Krist, Sin Božji, zbog naših grijeha tešku muku trpio i umr'o.

168. Što treba da nas osobito odvraća od smrtnoga grijeha?
Od smrtnoga grijeha treba da nas osobito odvraća to:
1. što smrtnim grijehom teško vrijeđamo Boga,
2. što smrtnim grijehom gubimo ljubav Božju,
3. što smrtnim grijehom gubimo sve zasluge i pravo na nebo,
4. što smrtnim grijehom dobavljamo sebi veliku kazan.

„Koji pak čine grijeh i bezakonje, neprijatelji su duši svojoj". Tob. 12, 10.
Primjeri: Kain, Akab i Jezabela.

169. Kakovu kazan dobavljamo sebi smrtnim grijehom?
Smrtnim grijehom dobavljamo sebi vječnu muku u paklu.

170. Treba li se čuvati samo smrtnoga grijeha?
Čuvati se treba ne samo smrtnoga nego i svakoga grijeha, bio teški ili laki; jer je grijeh najveće zlo.

171. Tko čini laki grijeh?
Laki grijeh čini, tko prestupi zakon Božji ili u maloj stvari ili ne posve svojevoljno.

172. Zašto treba da se čuvamo i lakih grijeha?
Treba da se čuvamo i lakih grijeha zato:
1. što i lakim grijehom vrijeđamo Boga,
2. što gubimo mnoge milosti, koje bi nam Bog inače dao,
3. što nas malo pomalo vodi u smrtne grijehe.

173. Kakovu kazan dobavljamo sebi lakim grijehom?
Lakim grijehom dobavljamo sebi vremenitu kazan na ovom svijetu, ili na drugom u čistilištu.

Opomena. „Svega vijeka svojega na umu imaj Boga, čuvaj se, da ikada pristaneš na grijeh i zanemariš zapovijesti Gospodina Boga svojega". Tob. 4, 6. — „Ne boj se, sinko moj, ubog život doduše provodimo, ali ćemo imati mnogo dobra, ako se budemo bojali Boga i uklanjali se svakomu grijehu i činili dobro". Tob. 4, 23.

§ 2. Različite vrsti grijeha.

174. Koje su još osobite vrste grijeha?
Osobite vrste grijeha jesu još ove:
1. sedam glavnih grijeha,
2. šest grijeha protiv Duha Svetoga,
3. četiri u nebo vičuća grijeha,
4. devet tuđih grijeha.

175. Koji su glavni grijesi?
Glavni grijesi jesu ovi:
1. oholost,
2. skupost,
3. bludnost,
4. zavist,
5. neumjerenost u jedenju i pijenju,
6. srditost,
7. lijenost.

Primjeri: 1. Farizej u hramu, 2. Juda. Bogati raskošnik, 3. Sodoma i Gomora, 4. Đavao. Kain. Braća Josipova, 5. Lakomi Izraelci u pustinji. Holoferne, 6. U srditosti htjede Ezau, da ubije svoga brata Jakova, 7. Lijeni sluga. Mat. 25, 15.—30.

176. Zašto se ovi grijesi zovu glavni?
Ovi grijesi zovu se zato glavni, što su glavni izvor drugim grijesima.

177. Koji su grijesi protiv Duha Svetog?
Grijesi protiv Duha Svetoga jesu ovi:
1. ufati se preuzetno u milosrđe Božje,
2. očajavati o milosti Božjoj,
3. protiviti se priznatoj istini kršćanske vjere,
4. zavidjeti bližnjemu darove Božje,
5. odbijati tvrdokorno spasonosne opomene,
6. ustrajati hotimice u nepokori.

178. Zašto se ovi grijesi zovu grijesi protiv Duha Svetoga?
Ovi grijesi zovu se zato grijesi protiv Duha Svetoga, što se osobito protive Duhu Svetomu; jer njima čovjek njegovu milost hotimice prezire i odbija.

„Tvrdovrati i neobrezanih srdaca i ušiju! Vi se jednako protivite Duhu Svetomu kako oci vaši, tako i vi". Dj. ap. 7, 51. — O ovim grijesima reče Krist: „Ne će se oprostiti ni na ovom svijetu ni na onome." Mat. 12, 32; to jest, da se gotovo nikada ne će oprostiti, jer ljudi, koji tako griješe, gotovo nikada ne čine prave pokore.

179. Koji su u nebo vičući grijesi?
U nebu vičući grijesi jesu ovi:
1. hotimično ubijstvo,
2. sodomski grijeh,
3. tlačenje ubogih, udovica i sirota,
4. sustavljanje zaslužene plaće.

180. Zašto se ovi grijesi zovu u nebo vičući?
Ovi grijesi zovu se u nebo vičući, jer Sveto Pismo kaže, da svojom zloćom reći bi viču za osvetom u nebo, i izazivlju pravdu Božju, da ih kazni.

„Šta učini! glas krvi brata tvojega viče sa zemlje k meni", kara Bog Kaina, kad je ubio brata svojega Abela. 1. Mojs. 4, 10. „Gle, viče plata poslenika, koji su želi njive vaše i vi ste im otkinuli! i vika njihova dođe do ušiju Gospoda Sabaota". Jak. 5, 4.

181. Koji su tuđi grijesi?
Tuđi grijesi jesu ovi:
1. svjetovati na grijeh,
2. zapovijedati grijeh,
3. privoljivati na tuđi grijeh,
4. nagovarati na grijeh,
5. hvaliti tuđi grijeh,
6. šutjeti na grijeh,
7. ne pokarati grijeh,
8. pomagati grijeh,
9. braniti tuđi grijeh.

182. Zašto se ovi grijesi zovu tuđi?
Ovi grijesi zovu se tuđi, jer se njima drugi navodi na grijeh, ili potpomaže u griješenju.

Primjer: Heli.

„... koji to čine zaslužuju smrt, i nesamo koji to čine, već i oni, koji pristaju za onima, koji to čine". Rim. 1, 32.

„Kad rečem bezbožniku: poginut ćeš, a ti ga ne opomeneš i ne progovoriš mu, da bi odvratio bezbožnika od bezbožnoga puta njegova, da bi živio: onaj će bezbožnik poginuti sa svojega bezakonja, ali ću krv njegovu iskati iz ruke tvoje". Ezek. 3, 18.

Prođ se grijeha, što slast obećaje,
Jer ti samo slatki otrov daje:
Kratka radost, vječna žalost!

Opomena. Odluči svako jutro, kad se probudiš, čuvati se glavne pogrješke. Ako si uvečer spoznao, da si pogriješio, pokaj se i odluči što prije ispovjediti pogrješku.

Kršćanska krepost i savršenost.

183. Što je kršćanska krepost?

Kršćanska krepost jest stalna volja činiti svagda, što je Bogu drago.

184. Kolikovrsna je kršćanska krepost?

Kršćanska krepost je dvovrsna:
1. ulivena, 2. pribavljena.

185. Koja se krepost zove ulivena?

Ulivena krepost zove se ona, koju Bog ulijeva duši našoj zajedno s posvećujućom milošću.

186. Koje nam je kreposti Bog osobito ulio?

Bog nam je osobito ulio ove tri bogoslovske kreposti: vjeru, ufanje i ljubav.

187. Kada smo dužni probuđivati vjeru, ufanje i ljubav?

Vjeru, ufanje i ljubav dužni smo probuđivati više puta u životu, osobito kada primamo svete sakramente i u čas smrti.

188. Kako možemo ukratko probuditi u sebi vjeru, ufanje i ljubav?

Vjeru, ufanje i ljubav možemo ukratko ovako probuditi u sebi:
Bože! vjerujem u te, jer si nepogrješivo istinit.
Bože! ufam se u te, jer si beskrajno milosrdan.
Bože! ljubim te, jer si neizmjerno dobar.

189. Koja se krepost zove pribavljena?

Pribavljena krepost zove se ona, koju sebi čovjek s pomoću Božjom pribavi tvoreći često kreposna djela.

190. Kako se uopće zovu kreposti, koje uređuju našu ćud prema Božjoj volji?

Kreposti, koje uređuju našu ćud prema Božjoj volji, zovu se ćudoredne kreposti.

191. Koje su glavne ćudoredne kreposti?

Glavne ćudoredne kreposti jesu ove četiri:
1. Razboritost, 2. pravičnost, 3. umjerenost, 4. jakost (duševna).

Primjeri: 1. Pet mudrih djevica, 2. Tobija, 3. Estera, 4. Mučenici.

192. Koje su kreposti glavnim grijesima protivne?

Kreposti glavnim grijesima protivne jesu ove:
1. poniznost,
2. darežljivost,
3. čistoća,

4. dobrostivost,
5. umjerenost u jedenju i pijenju,
6. krotkost,
7. revnost u dobru.

1. Bl. dj. Marija. Carinik u hramu. 2. Tobija. Prvi kršćani. 3. Josip Misirski. Bl. dj. Marija. Sv. Alojzije, 4. Ruta. Tobija. 5. Danijel i drugovi mu. Ivan Krstitelj, 6. David. Stjepan prvi mučenik, 7. Matatija svećenik. Sv. Pavao ap.

193. Treba li da napredujemo u kreposti?

Treba da napredujemo u kreposti, i da budemo sve savršeniji, jer Krist kaže: Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski. Mat. 5, 48.

194. Što nam preporučuje Krist, da budemo sve savršeniji?

Da budemo sve savršeniji, preporučuje nam Krist dobra djela, koja zovemo evanđeoski savjeti.

195. Koji su ti evanđeoski savjeti?

Ti su evanđeoski savjeti:
1. dragovoljno siromaštvo,
2. savršena čistoća,
3. potpuna poslušnost duhovnim poglavarima.

196. Tko je dužan držati ove savjete?

Ove savjete dužni su držati redovnici i svi, koji su se na to zavjetom obvezali.

197. Može li čovjek u svakom staležu savršeno živjeti?

Čovjek može živjeti savršeno u svakom staležu, ako živi onako, kako je to Krist učio i naložio živjeti.

198. Što treba da čini kršćanin, da dođe do savršenosti?

Da kršćanin dođe do savršenosti, treba:
1. da se moli Bogu, da sluša riječ Božju, češće se ispovijeda i pričešćuje,
2. da se stalno odriče sebe, i čuva se lakih grijeha,
3. da izvršuje svoje poslove u milosti Božjoj bogumilim načinom.

199. Što će reći odricati se sebe?

Odricati se sebe reći će zakraćivati sebi gdješto, što nam je milo, i otkidati sebi dopuštenih stvari, kako ćemo se moći lakše čuvati nedopuštenih.

200. Kako možemo najlakše vršiti svoje svakidašnje poslove bogumilim načinom?

Bogumilim načinom možemo najlakše vršiti svoje svakidašnje poslove, ako pomislimo, kako ih je Isus vršio, i nastojimo iz ljubavi ga u tom nasljedovati.

Svoje poslove treba da vršimo marljivo, strpljivo i s nakanom, da ugodimo Bogu. Zato treba da prije posla probudimo dobru nakanu, a da je opet ponovimo, ako posao dulje traje.

201. Kako treba da se družimo s bližnjim?

S bližnjim treba da se družimo:
1. prijazno, da nikoga ne uvrijedimo,
2. oprezno, da nas tko ne zavede na zlo.

202. Kako treba da se vladamo u nevolji?

U nevolji treba da se vladamo ovako: treba da imamo na pameti, da nevolja od Boga dolazi, pa je treba njemu za ljubav strpljivo snositi i moliti, da nam ona bude na dobro.

Opomena. Sine moj! služi Bogu srcem savršenim i dušom dragovoljnom; jer sva srca ispituje

Gospodin i sve pomisli duša razumije. Ako ga ustražiš, naći ćeš ga; ako li ga ostaviš, odbacit će te za svagda". 1. Dnevn. 28, 9.

Nadvladaj sve svoje želje, i ne popuštaj im, jer inače ne ćeš biti krepostan. „Bori se hrabro do smrti, i Bog će ti dati vijenac života". Otkriv. 2, 10.

Glava treća.

Sredstva, kojima dobivamo milosti Božje.

Milost uopće.

1. Možemo li sami od sebe vjerovati, zapovijedi držati i spasti se?

Mi ne možemo sami od sebe vjerovati, zapovijedi držati i spasti se, nego nam za to treba milosti ili pomoći Božje.

Isus Krist reče: Bez mene ništa ne možete učiniti. Iv. 15, 5.

2. Što je to milost Božja?

Milost Božja jest nutarnja svrhunaravska pomoć ili dar, što nam Bog radi zasluga Isusa Krista daje za naše vječno spasenje.

3. Kolikovrsna je milost?

Milost je dvovrsna: 1. djelujuća, 2. posvećujuća.

§ 1. Djelujuća milost.

4. Što djeluje u nama milost djelujuća?

Milost djelujuća prosvjetljuje nam razum, da možemo spoznati dobro i zlo, i potiče volju, da na zlo mrzimo, a dobro ljubimo i činimo.

5. Je li nam djelujuća milost potrebita?
Jest; djelujuća milost tako nam je potrebita, da bez nje ne možemo za spasenje ništa ni započeti ni nastaviti ni dovršiti.

6. Daje li Bog svakomu čovjeku milost?
Bog daje svakomu čovjeku dovoljno milosti, da se može spasti.

7. Što treba da čovjek čini, da mu bude milost na spasenje?
Da čovjeku bude milost na spasenje, ne smije joj se protiviti, nego treba da s njom zajedno radi.

§ 2. **Posvećujuća milost.**

8. Što je milost posvećujuća?
Milost posvećujuća jest svrhunaravski nezasluženi dar, koji Duh Sveti ulijeva u našu dušu, po kojem mi od grješnika postajemo pravednici, djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga.

Milost posvećujuća zove se opravdavajuća, jer se njom čovjek opravdava, to jest postaje od krivca pravednik, i prelazi iz nemilosti u milost i pravednost.

9. Čim dobivamo milost Božju?
Milost Božju dobivamo osobito svetim sakramentima i molitvom.

10. Gdje dobiva grješnik milost posvećujuću?
Milost posvećujuću dobiva grješnik redovno u sakramentu krsta, a ako je već kršten u sakramentu pokore.

11. Kako dugo ostaje milost posvećujuća u duši pravednikovoj?
Milost posvećujuća ostaje u duši pravednikovoj tako dugo, dok smrtno ne sagriješi.

12. Kakova su dobra djela, što ih činimo u milosti posvećujućoj?
Dobra djela, što ih činimo u milosti posvećujućoj, jesu zaslužna djela.

13. Što zaslužujemo dobrim djelima, koja činimo u milosti?
Dobrim djelima, koja činimo u milosti, zaslužujemo:
1. umnoženje milosti posvećujuće,
2. vječno blaženstvo.

14. Može li čovjek i u smrtnom grijehu činiti zaslužna djela?
U smrtnom grijehu ne može čovjek činiti zaslužna djela.

15. Jesu li dakle bez koristi dobra djela, što se čine u smrtnom grijehu?
Dobra djela, što se čine u smrtnom grijehu, nijesu bez koristi, nego su dapače veoma korisna, jer čine, da Bog dade grješniku milost, da se obrati, a katkada da se odvrate od grješnika vremenite kazni.

Primjer: Ninivljani. Kornelije stotnik.

16. Je li dužan svatko činiti dobra djela?
Jest; svatko je dužan činiti dobra djela, jer Sveto Pismo kaže: „Svako drvo, koje ne rađa roda dobra, isjeći će se i u oganj baciti". Mat. 3, 10.

17. Koja dobra djela preporučuje nam osobito Sveto Pismo?

Sveto Pismo preporučuje nam osobito: molitvu, post i milostinju.

„Dobra je molitva s postom i milostinja bolja nego blago u zlatu sahranjivati“. Tob. 12, 8.

18. Na što osobito gleda Bog u našim dobrim djelima?

U našim dobrim djelima gleda Bog osobito na dobru nakanu, kojom postaju i neznatna dobra djela kod Boga veoma zaslužna.

„I kojigod napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom vode u ime moje, zaista vam kažem, ne će mu propasti plaća. Mat. 10, 42.

Primjer: Siromašna udovica.

19. Što je dobra nakana?

Dobra nakana jest namjera služiti Bogu i štovati ga.

20. Kako se može ukratko probuditi dobra nakana?

Dobra nakana može se ukratko ovako probuditi: Bože i Gospodine sve na tvoju slavu!

21. Je li korisno češće probuditi dobru nakanu?

Dobru nakanu veoma je korisno češće probuditi, a osobito valja to učiniti svako jutro.

Opomena. Moli se Bogu svaki dan za njegovu milost, a pazi osobito, da ne izgubiš milosti posvećujuće, jer je ona najdragocjeniji dar Božji. Čuvaj se dakle grijeha, i moli često Boga, da ti dade milost, kako bi ustrajao u dobru do smrti.

Sveti sakramenti.

22. Što je sakramenat?

Sakramenat je vidljiv znak, naređen od Isusa Krista, kojim nám se daje nevidljiva milost i nutarnje posvećenje.

Svaki sakramenat ima ovo troje: 1. vidljiv znak, 2. nevidljivu milost, 3. naredbu od Isusa Krista.

23. Kakve milosti daju sakramenti?

Sakramenti:

1. ili davaju ili umnožavaju milost posvećujuću;
2. svaki sakramenat daje još i posebne milosti.

24. Od koga imadu sakramenti svoju moć?

Sakramenti imadu svoju moć od Isusa Krista, koji ih je naredio, i od njegovih zasluga.

25. Koliko je sakramenata naredio Krist?

Krist je naredio sedam svetih sakramenata.

26. Koji su ti sakramenti?

Ti sakramenti jesu ovi:

1. krst,
2. potvrda,
3. presveti oltarski sakramenat,
4. pokora,
5. zadnja pomast,
6. sveti red,
7. ženidba,

27. Kako razlikujemo sakramente?

Sakramente razlikujemo:

1. u sakramente živih i sakramente mrtvih,

2. u sakramente, koje možemo primiti samo jedamput u životu, i u sakramente, koje možemo primiti više puta.

28. Koji su sakramenti živih?

Sakramenti živih jesu ovi:

1. potvrda,
2. presveti oltarski sakramenat,
3. zadnja pamast,
4. sveti red,
5. ženidba.

29. Zašto se ovi sakramenti zovu sakramenti živih?

Zovu se zato sakramenti živih, jer tko hoće da ih dostojno primi, treba da ima svrhunaravski život, to jest milost posvećujuću.

30. Koji su sakramenti mrtvih?

Sakramenti mrtvih jesu: krst i pokora.

31. Zašto se ovi sakramenti zovu sakramenti mrtvih?

Zovu se zato sakramenti mrtvih, jer tko ih prima, nema jošte ili ne treba da ima svrhunaravski život, to jest milost posvećujuću.

32. Koje sakramente možemo primiti samo jedamput u životu?

Samo jedamput u životu možemo primiti: krst, potvrdu i sveti red.

33. Zašto se ova tri sakramenta mogu primiti samo jedamput u životu?

Ova tri sakramenta mogu se samo jedamput primiti u životu, jer bilježe dušu neizbrišljivim biljegom.

34. Kako treba da primamo sakramente?

Sakramente treba da primamo dostojno i valjano pripravljeni.

35. Kako griješi, tko nedostojno primi koji sakramenat?

Tko nedostojno primi koji sakramenat, griješi teško — čini naime svetogrđe.

Opomena. Hvali Bogu za svete sakramente, i čuvaj se, da ih ne pogrdiš kletvom ili nedostojnim primanjem.

Krst.

36. Koji je prvi i najpotrebitiji sakramenat?

Prvi i najpotrebitiji sakramenat jest krst.

37. Zašto je krst prvi sakramenat?

Krst je prvi sakramenat, jer se prije krsta ne može ni jedan drugi sakramenat valjano primiti.

38. Zašto je krst najpotrebitiji sakramenat?

Krst je zato najpotrebitiji sakramenat, jer se bez krsta ne može nitko spasti.

„Ako se tko ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u kraljevstvo nebesko". Iv. 3, 5.

39. Što je krst?

Krst je sakramenat, kojim se čovjek vodom i riječju Božjom od svakoga grijeha čisti, i u Kristu na život vječni preporađa i posvećuje.

40. Kako se podjeljuje krst?

Krst se ovako podjeljuje: Kršteniku polijeva se glava vodom, i ujedno izgovaraju se Kristove riječi: „Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga".

41. Koje milosti daje sakramenat krsta?

Sakramenat krsta daje ove milosti:

1. oprašta se istočni grijeh i svi grijesi, koje je čovjek možda prije krštenja učinio,

2. oprašta se vječna i vremenita kazan grijehâ,

3. čovjek se na krstu duhovnim načinom preporađa i posvećuje, te postaje dijete Božje i baštinik kraljevstva Božjega.

42. Kad je Krist zapovjedio krstiti?

Krist je zapovjedio krstiti, kad je prije svoga uzašašća na nebo rekao apostolima: „Idite i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga". Mat. 28, 19.

43. Tko može valjano krstiti?

Valjano krstiti može svaki čovjek; ali kad nije upravo sila, treba da krsti samo svećenik i to duhovni pastir.

44. Kakovom vodom treba krstiti?

Za krštenje dobra je svaka naravska voda. No kad je to moguće, treba da je to voda blagoslovena.

45. Kakovu nakanu treba da ima, tko krsti?

Tko krsti, treba da ima nakanu zbilja krstiti, to jest ono činiti, što crkva čini, i što je Krist naredio.

46. Kakovo ime treba dati djetetu u krštenju?

Djetetu u krštenju treba dati ime kojega sveca ili svetice, da mu bude zagovornik na nebu, a uzornik na zemlji.

47. Zašto su kumovi na krštenju?

Kumovi su na krštenju zato, da zastupaju dijete.

Kumovi treba da su dobri katolici, da nastoje, ako toga roditelji ne čine, da dijete nauči katoličku vjeru i da se kršćanski odgoji.

48. Što obećavamo Bogu u krštenju?

U krštenju obećavamo Bogu:

1. da ćemo nauk katolički tvrdo i stalno vjerovati,

2. da ćemo se čuvati grijeha, i bogumilo živjeti.

49. Može li se krštenje vodom čim naknaditi?

Krštenje vodom može se naknaditi krštenjem želje i krštenjem krvi.

Kad nije moguće, da se tko krsti vodom, ako ima savršenu ljubav k Bogu, i volju biti kršten (krštenje želje) ili ako za vjeru podnese mučeničku smrt (krštenje krvi), smatra se, da je kršten.

„Tko ima ljubav (k Bogu), rođen je iz Boga". 1. Iv. 4, 7. „Tko ljubi mene, ljubi ga Otac moj i ja ću ga ljubiti". Iv. 14, 21.

„Koji izgubi dušu svoju (t. j. život svoj) mene radi, naći će ju". Mat. 10, 39.

Primjer: Nevina dječica u Betlehemu.

Opomena. Ne zaboravi nikada, što si obećao Bogu na svetom krstu, i na što te je opomenuo svećenik podavajući ti bijelu opravu: „Primi bijelu opravu, pa ju neokaljanu ponesi pred prijestol Gospodina našega Isusa Krista, da dobiješ život vječni". Ponovi više puta, možda svake nedjelje, svoj krsni zavjet.

Potvrda.

50. Što je potvrda?

Potvrda je sakramenat, u kojem se kršteniku polaganjem biskupovih ruku, mazanjem svete krizme i molitvom daje Duh Sveti, koji ga jači, da može svoju vjeru stalno priznavati i po njoj živjeti.

51. Koje milosti daje sveta potvrda?

Sveta potvrda:

1. umnožava u nama milost posvećujuću,
2. daje nam Duha Svetoga, koji nas jači, da možemo svoju vjeru javno priznavati i po njoj živjeti,
3. bilježi nam dušu neizbrišljivim biljegom.

52. Tko ima vlast potvrđivati?

Potvrđivati imadu vlast redovito biskupi kano nasljednici apostolâ.

Primjer: Apostoli Petar i Ivan idu u Samariju, da potvrde one, koje je Filip đakon pokrstio.

53. Kako se potvrda podjeljuje?

Potvrda se ovako podjeljuje: Biskup polaže ruke na onoga, koji se potvrđuje, moli nad njim, i čini mu svetom krizmom na čelu znak svetoga križa govoreći: Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja u ime Oca i Sina i Duha svetoga. Amen.

54. Što treba da čini, tko ide na svetu potvrdu?

Tko ide na svetu potvrdu, treba:

1. da nauči glavne istine vjere, napose o svetoj potvrdi,
2. da pobožno prizivlje Duha Svetoga, i da obeća Bogu, da će živjeti i umrijeti kao dobar kršćanin, i
3. da primi svetu potvrdu u milosti Božjoj, pa zato treba, da se prije dostojno ispovjedi i pričesti.

55. Je li potvrda za spasenje potrebita?

Potvrda nije baš potrebita za spasenje, ali bi sagriješio, tko bi je zanemario primiti.

Opomena. Vrši vazda bez straha i stida svoje kršćanske dužnosti.

Presveti oltarski sakramenat.

§ 1. Krist je nazočan u presvetom oltarskom sakramentu.

56. Što je presveti oltarski sakramenat?

Presveti oltarski sakramenat jest pravo tijelo i prava krv Gospodina našega Isusa Krista, koji je pod prilikama kruha i vina za hranu duši našoj zbilja i bivstveno nazočan.

57. Kada je Isus Krist naredio presveti oltarski sakramenat?

Presveti oltarski sakramenat naredio je Isus Krist na zadnjoj večeri u oči svoje gorke muke.

58. Kako je Isus Krist naredio taj presveti sakramenat?

Taj presveti sakramenat naredio je Isus Krist ovako: uze hljeb, blagoslovi ga, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: „Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje“. Zatim uze kalež s vinom, blagoslovi ga i dade učenicima svojim govoreći: „Pijte iz njega svi, jer je ovo krv moja. To činite na moj spomen“.

59. Što je postalo od kruha i vina, kad je Isus Krist nad njima izgovorio ove riječi: Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja?

Kad je Isus Krist nad kruhom i vinom izgovorio ove riječi, pretvorio se je kruh u pravo tijelo, a vino u pravu krv njegovu.

60. Što je poslije ovih Kristovih riječi još ostalo od kruha i vina?

Poslije ovih Kristovih riječi ostale su samo prilike kruha i vina.

61. Što su to prilike kruha i vina?
Prilike kruha i vina jesu sve ono, što od kruha i vina vidimo i osjećamo, kao što je: oblik, boja, tek, miris, itd.

Da je u presv. oltarskom sakramentu Isus nazočan, mi znamo odatle:
1. jer je Isus Krist obećao svojim učenicima, da će im dati svoje pravo tijelo jesti i svoju pravu krv piti,
2. jer je na zadnjoj večeri izrijekom izjavio, da je ono, što im daje jesti i piti, uistinu njegovo tijelo i njegova krv.
3. jer su apostoli i crkva katolička uvijek tako vjerovali i naučavali.

„Hljeb, koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta", reče Isus Krist. Židovi se na to prepirahu među sobom govoreći: Kako nam može ovaj dati tijelo svoje jesti? Reče im dakle Isus: „Zaisto, zaisto vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, ne ćete imati života u sebi . . . Jer je tijelo moje doista jelo i krv moja doista pilo". Iv. 6, 52.

62. Je li Krist dao i apostolima vlast pretvarati kruh u svoje tijelo i vino u svoju krv?
Jest; Krist je dao i apostolima vlast pretvarati kruh u svoje tijelo, a vino u svoju krv, veleći im: „To činite na moj spomen."

63. Na koga je prešla od apostola ta vlast?
Ta vlast prešla je od apostola na biskupe i svećenike.

64. Kada vrše biskupi i svećenici tu vlast?
Biskupi i svećenici vrše tu vlast u svetoj misi, kadno izgovaraju nad kruhom i vinom riječi Kristove: „Ovo je tijelo moje; ovo je krv moja."

65. Je li poslije pretvorbe (podizanja) jošte kruh i vino na oltaru?
Poslije pretvorbe (podizanja) nije više kruh i vino na oltaru, nego pravo tijelo i prava krv Kristova pod prilikama kruha i vina.

66. Kako dugo ostaje Krist s tijelom i dušom nazočan pod prilikama kruha i vina?
Ostaje tako dugo nazočan, kako dugo ostaju prilike.

67. Je li pod prilikom kruha samo tijelo Kristovo i pod prilikom vina samo krv njegova?
Nije; nego je pod svakom prilikom Krist cijel i nerazdijeljen, kako je cijel i nerazdijeljen na nebu.

68. Kada svećenik lomi svetu hostiju, lomi li tada i tijelo Kristovo?
Kada svećenik lomi svetu hostiju, tada ne lomi tijelo Kristovo, nego lomi samo prilike; tijelo Kristovo nazočno je u svakom dijelku cijelo i živo.

69. Jesmo li dužni klanjati se Kristu u presvetom oltarskom sakramentu?
Jesmo dužni klanjati se Kristu u presvetom oltarskom sakramentu, jer je u njemu Krist kano Bog i čovjek doista nazočan.

Tijelovo. Klanjanje presv. sakramentu ili klečanje. Za znak štovanja i ljubavi gori pred oltarom, gdje se božanstvo čuva, vječno svjetlo.

70. Zašto je Krist naredio presveti oltarski sakramenat?
Krist je naredio presveti oltarski sakramenat zato:

1. da se u svetoj misi za nas žrtvuje,
2. da se u svetoj pričesti nama daje za hranu.

Opomena. Budi miran i pobožan u crkvi, jer u njoj Krist Gospodin stanuje; idi često u crkvu, klanjaj se ondje Isusu, i moli ga, da ti dade svoju milost; a čuvaj se svake nepristojnosti.

§ 2. Sveta misa.

71. Što je žrtva?

Žrtva je uopće vidljiv dar, koji prikazujemo Bogu, da ga kao najvećega gospodara štujemo i da mu se klanjamo.

72. Je li uvijek bilo žrtava?

Jest; žrtava je bilo uvijek, a u starom zavjetu naredio ih je sâm Bog.

Primjeri: Žrtva Kaina i Abela, pa Abrahamova.

73. Koja je žrtva novoga zavjeta?

Žrtva novoga zavjeta jest sâm Isus Krist, Sin Božji, koji je sebe za nas na križu žrtvovao svomu nebeskomu Ocu.

74. Jesu li smrću Isusovom prestale sve žrtve?

Nijesu; trebalo je, da i u novom zavjetu bude neprestana žrtva.

75. Koja je to neprestana žrtva novoga zavjeta?

Neprestana žrtva novoga zavjeta jest sveta misa, koju je Isus naredio na zadnjoj večeri, i apostolima naložio, da tu njegovu žrtvu uvijek prikazuju.

76. Što je sveta misa?

Sveta misa jest neprestana žrtva novoga zavjeta, u kojoj se Isus Krist pod prilikama kruha i vina prikazuje svomu nebeskomu Ocu.

77. Kako se razlikuje sveta misa od žrtve Kristove na Križu?

Sveta misa jest bitno ista žrtva, koju je Krist prikazao na križu, samo je način prikazivanja različit: na križu prikazao je sebe Krist krvnim načinom, a u svetoj misi prikazuje se nekrvnim načinom, jer u svetoj misi Krist niti trpi niti umire.

78. Zašto je Krist naredio nekrvnu žrtvu ili svetu misu?

Krist je zato naredio nekrvnu žrtvu ili svetu misu:
1. da nam neprestano predočuje svoju krvnu žrtvu na križu,
2. da nas učini dionicima njezinih plodova.

79. Koji su glavni dijelovi svete mise?

Glavni dijelovi svete mise jesu: 1. prikazivanje, 2. pretvorba (podizanje) i 3. pričest.

80. Komu prikazajemo svetu misu?

Svetu misu prikazujemo samo Bogu, ali uzato slavimo i uspomenu svetih.

81. Zašto prikazujemo Bogu svetu misu?

Svetu misu prikazujemo Bogu zato:
1. da ga dostojno slavimo,
2. da mu zahvaljujemo za sve milosti i dobročinstva,
3. da nam oprosti grijehe i kazni i
4. da izmolimo njegovu pomoć u svakoj potrebi duše i tijela.

82. Komu koristi sveta misa?
Sveta misa koristi uopće svoj crkvi: živima i mrtvima, napose koristi:
1. onomu, za koga se prikazuje,
2. svećeniku, koji je prikazuje,
3. svima, koji su pobožni kod sv. mise.

Opomena. Trsi se, da budeš nesamo u nedjelju i blagdan kod sv. mise, nego i svaki dan, ako ti je to ikako moguće.

Pod prikazivanjem prikaži s Isusom Kristom i samoga sebe Ocu nebeskomu; pod podizanjem klanjaj se Spasitelju ovako:

Isuse, tebi se klanjam!
Isuse, tebi živim!
Isuse, tebi umirem!
Isuse, tvoj sam živ i mrtav!

Isuse, smiluj se na me!
Isuse, pomozi mi,
Isuse, oprosti meni, nevoljnu grješniku!

Pod pričešćivanjem pričesti se barem duhovno t. j. probudi želju združiti se s Gospodinom u sakramentu ljubavi.

§ 3. Sveta pričest.

83. Što će reći pričestiti se?
Pričestiti se reći će: u istinu blagovati tijelo i krv Isusa Krista duši za hranu.

84. Jesmo li dužni pričešćivati se?
Jesmo, jer nam to sam Krist Gospodin zapovijeda, koji reče: „Zaisto vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, ne ćete imati života u sebi.“ Iv. 6, 54.

85. Kakve milosti daje nam sveta pričest?
Sveta pričest daje nam ove milosti:
1. združuje nas najuže s Kristom i umnožava nam milost posvećujuću,
2. slabi nam zle želje i krijepi nas u dobru,
3. čisti nas od lakih grijeha i čuva od smrtnih.

86. Prima li svatko u svetoj pričesti ove milosti?
Ove milosti ne prima nego onaj, koji se dostojno pričesti, to jest u milosti posvećujućoj.

87. Kakav grijeh čini, tko se nedostojno pričesti?
Tko se nedostojno pričesti, čini teški grijeh svetogrđa.

Sv. Pavao kaže: „Tko nedostojno jede kruh ovaj ili pije kalež Gospodnji, krivac će biti tijela i krvi Gospodnje . . . sud sebi jede i pije, ne razlikujući tijela Gospodnjega“. 1. Kor. 11, 27.—29.

Onima, koji su se nedostojno pričestili, otvrdnulo je često srce, katkada stigla ih je i nagla smrt i druge vremenite kazne.

Primjer: Juda Iškariot.

88. Što treba da učini prije pričešćivanja, tko je u smrtnom grijehu?
Tko je u smrtnom grijehu, treba da se prije pričešćivanja valjano ispovjedi.

89. Je li pričest nedostojna, kad se tko pričesti u lakim grijesima?
Nije nedostojna, ali što smo čišći od grijeha, to obilnije dobivamo milosti.

90. Što treba u sebi probuditi prije samoga pričešćivanja?

Prije samoga pričešćivanja:

1. treba u sebi probuditi vjeru, ufanje i ljubav,
2. skrušeno se pokajati za grijehe, poniziti se i željeti primiti Gospodina i s njim se združiti.

Ovakove molitve nalaze se u dobrim molitvenicima.

91. Kako se treba pripraviti tijelom za svetu pričest?

Tijelom treba se pripraviti za svetu pričest ovako:

1. treba biti natašte, to jest od ponoći ništa ne jesti ni ne piti, ako nije tko opasno bolestan;
2. treba doći čist i pristojno odjeven.

K stolu Gospodnjem treba pristupiti što smjernije, sklopljenih ruku i oborenih očiju.

Svetu hostiju treba ovako primiti: pod bradu treba metnuti molitvenik ili rubac, glavu podići, čedno otvoriti usta, i jezik spustiti na donju usnicu.

Ne treba držati svete hostije u ustima, dok se posve rastopi. Ako se prilijepi za nebo, treba je ne prstom, nego jezikom odlijepiti i potisnuti.

92. Što treba činiti poslije pričešćivanja?

Poslije pričešćivanja treba čedno vratiti se na svoje mjesto, i ondje još koje vrijeme moliti.

93. Što treba da molimo poslije pričešćivanja?

Poslije pričešćivanja treba da se pred Bogom ponizujemo, njemu hvalimo, njemu se prikazujemo i za različne ga milosti prosimo.

I ove molitve nalaze se u dobrim molitvenicima.

Pričesni dan treba da provedemo bogoljubno i pobožno, kloneći se svjetskoga veselja.

Opomena. Odluči, da ćeš ići što češće k stolu Gospodnjem, i da ćeš što svetije dušu hraniti kruhom anđeoskim.

Svagdanja pričest.

Sveti Otac Papa Pijo X. u svojoj brizi i revnosti izrazio je vruću želju, da bi kršćanski puk što češće pa i svaki dan pristupao k stolu Gospodnjem i postao dionikom obilnih plodova svete pričesti. Njegovim je odobrenjem sveta kongregacija Sabora odredila i proglasila ovo što slijedi:

1. Česta i svakdanja pričest, jer ju Krist Gospodin i katolička Crkva tako vruće želi, neka je na volju svim kršćanom svakoga sloja i staleža, tako da se nitko, koji je u stanju milosti ter s pravom i pobožnom namjenom pristupa k stolu Gospodnjem, ne može od njega odbiti.

2. Prava pak namjena u tom stoji, da onaj, koji pristupa k stolu Gospodnjem, ne čini to iz navade ili iz taštine ili iz ljudskih obzira, već jer hoće da udovolji volji Božjoj, da se s Bogom u ljubavi što uže sjedini i da tim božanskim liekom pomogne svojoj slaboći i nemoći.

3. Premda vrlo dolikuje, da oni, koji se često i svaki dan pričešćuju, budu prosti od lakih grijeha — barem od posve promišljenih — i od sklonosti na njih, ipak je dosta, da su bez teškoga grijeha i s odlukom, da ne će više u napredak griješiti; ako imaju u duši tu iskrenu odluku, nije moguće, da primajuć svaki dan sv. pričest malo po malo ne oslobode se i lakih grijeha i sklonosti na njih.

4. Kad pak sakramenti novoga zavjeta sigurno svaki put dijele milost, kada im sami ne stavljamo zapreke, ali ipak to veću, što smo bolje pripravljeni, stoga se treba pomljivo pripraviti za sv. pričest i dolično se zahvaliti iza sv. pričesti, svak prema silam, staležu i službi.

5. Da vjernici uzprimaju čestu i svakdanju sv. pričest s većom razboritosti i s obilnijom zaslugom, od potrebe je savjet ispovjednikov. Neka ipak ispovjednici ne brane česte

ili svakdanje pričesti nikomu, tko je u milosti Božjoj te pristupa k pričesti s pravom namjenom.

6. Kako je pak jasno, da nas često ili svagdanje primanje sv. pričesti sve više združuje s Kristom, život duhovni sve bolje oživljava, dušu sve obilnije krjepostmi resi i pruža joj sigurniji zalog vječnoga blaženstva, stoga neka župnici, ispovjednici i propovjednici po prokušanoj nauci rimskoga katehizma (Dio II. pogl. IV. br. 60) potiču kršćanski puk čestimi opomenami i golemom revnosti na ovu toli pobožnu i spasonosnu navadu.

(Iz. dekreta sv. Kongreg. Sabora od 20. prosinca 1905.)

Pokora.

94. Što je sakramenat pokore?

Sakramenat pokore jest sakramenat, u kojem svećenik mjesto Boga oprašta grijehe.

95. Kada je Krist naredio sakramenat pokore?

Sakramenat pokore naredio je Krist, kad je poslije svoga uskrsnuća rekao apostolima: „Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se, i kojima zadržite, zadržat će se". Iv. 20, 21.—23.

96. Je li Krist samo apostolima dao vlast opraštati grijehe?

Nije; Krist je tu vlast dao i njihovim nasljednicima, biskupima i svećenicima, kako je to crkva uvijek vjerovala i naučavala.

„Ako ispovjedimo grijehe svoje, vjeran je i pravedan (Bog), da nam oprosti grijehe naše i očisti nas od svake nepravde". 1. Iv. 1, 9.

97. Koje milosti dobivamo u sakramentu pokore?

U sakramentu pokore dobivamo ove milosti:

1. otpuštaju nam se grijesi poslije krštenja učinjeni,
2. otpušta nam se vječna, a od česti i vremenita kazan,
3. vraća nam se milost posvećujuća, ili se umnožava, ako je nijesmo bili izgubili,
4. daju nam se i druge osobite milosti, da možemo bogumilo živjeti.

98. Je li sakramenat pokore za spasenje potrebit?

Sakramenat pokore jest za spasenje potrebit svakomu, koji je poslije krštenja smrtno sagriješio.

99. Mogu li se i drukčije oprostiti grijesi?

Mogu, ako se grješnik savršeno pokaje za grijehe i ozbiljno odluči, da će se ispovjediti, čim bude mogao.

100. Što treba da učini onaj, koji hoće da dostojno primi sakramenat pokore?

Tko hoće da dostojno primi sakramenat pokore, treba:

1. da ispita svoju savjest,
2. da se pokaje za grijehe,
3. da odluči ne griješiti više,
4. da se ispovjedi, i
5. da zadovolji za grijehe.

§ 1. O ispitivanju savjesti.

101. Što će reći: ispitivati svoju savjest?

Ispitivati svoju savjest reći će: zbiljski razmišljavati, što smo sagriješili.

Prije nego počnemo ispitivati savjest, treba da se pobožno pomolimo Duhu Svetomu, neka nam prosvijetli pamet.

Ovako se pomoli Duhu Svetomu: Duše sveti prosvijetli me, da mogu sve svoje grijehe spoznati, i za njih se iskreno pokajati i potpuno ih ispovjediti.

102. Kako možemo ispitivati svoju savjest?

Svoju savjest možemo ispitivati ovako, da se pitamo:

1. jesmo li se ogriješili o koju Božju ili crkvenu zapovijed, mišlju, željom, govorom i djelom,
2. jesmo li sagriješili kojim glavnim ili tuđim grijehom,
3. jesmo li zanemarili koje dobro djelo, koje smo bili dužni učiniti.

Možemo se jošte lako sjetiti svojih grijeha, ako promislimo, kako smo se vladali:

1. u crkvi,
2. u školi,
3. kod kuće prema svojim roditeljima, braći i ukućanima,
4. na ulici ili u polju, sami ili s drugima.

103. Treba li da se ispitujemo i za broj grijeha?

Treba da se ispitujemo barem za teške grijehe, koliko smo ih puta učinili, i u kakvim prilikama.

104. Kako možemo sebi olakšati ispitivanje savjesti?

Ispitivanje savjesti možemo sebi olakšati, ako ispitujemo savjest svaki dan, i ako ne odvlačimo ispovijedi nadugo.

§ 2. O pokajanju.

105. Što će reći: pokajati se?

Pokajati se reći će: žaliti i mrziti na učinjene grijehe.

Primjer: Petar izašao i gorko plakao, što je zatajao Isusa.

106. Kakovo treba da je pokajanje?

Pokajanje treba da je: 1. unutrašnje, 2. općenito i 3. svrhunaravsko.

107. Kada je pokajanje unutrašnje?

Pokajanje je unutrašnje, kad nam je doista od srca žao, što smo sagriješili, i kada srcem mrzimo na grijeh, kao na najveće zlo.

108. Kada je pokajanje općenito?

Pokajanje je općenito, kada se kajemo za sve svoje grijehe, ili barem za sve smrtne.

109. Kada se kajemo svrhunaravski?

Svrhunaravski kajemo se, kada nam je žao, što smo grijehom uvrijedili Boga, nebo izgubili i vječnu muku zaslužili.

Nije dosta, da se grješnik kaje za grijehe samo zato, što su mu grijesi uzrokovali vremenitu štetu i sramotu.

110. Što nam treba činiti, da se možemo svrhunaravski pokajati?

Da se možemo svrhunaravski pokajati, treba promisliti:

1. da smo grijehom zaslužili, da nas Bog kazni,
2. da je Isus zbog grijeha naših trpio i umr'o,
3. da smo grijehom uvrijedili Boga, svoga nebeskoga Oca, najvećega dobročinca i najveće dobro.

111. Na koliko načina možemo se svrhunaravski pokajati?

Svrhunaravski pokajati možemo se na dva načina: savršeno i nesavršeno.

112. Kada se kajemo savršeno?
Savršeno kajemo se, kada se iz savršene ljubavi k Bogu kajemo zato, što smo grijehom uvrijedili Boga, najveće dobro.

113. Kada se kajemo nesavršeno?
Nesavršeno kajemo se, kada se kajemo zato, što smo grijehom izgubili nebo, i zaslužili vječnu muku.

114. Treba li se savršeno pokajati i onda, kada idemo na ispovijed?
Kada idemo na ispovijed, dovoljno je, ako se i nesavršeno pokajemo, ali se ipak treba trsiti, da se savršeno pokajemo.

115. Kada treba da se pokajemo idući na ispovijed?
Idući na ispovijed treba, da se pokajemo prije ispovijedi, ili barem prije negoli nas svećenik odriješi.

116. Treba li i drugda da se savršeno pokajemo?
Treba da se savršeno pokajemo:
1. kada nam je život u pogibli,
2. kadagod smrtno sagriješimo, a ne možemo se odmah ispovjediti.

117. Mogu li se ikada oprostiti grijesi bez kajanja?
Bez kajanja ne mogu se grijesi nikada oprostiti.

§ 3. O odluci.

118. Što treba da je združeno s pokajanjem?
S pokajanjem treba da je združeno:
1. ufanje, da će Bog oprostiti grijehe,
2. dobra odluka.
Primjer: Izgubljeni sin.

119. Što je dobra odluka?
Dobra odluka jest prava volja popraviti se i ne griješiti više.

120. Kakva treba da je odluka?
Odluka treba da je kao i pokajanje:
1. unutrašnja,
2. općenita,
3. svrhunaravska.

121. Što treba da odluči, tko ima pravu volju popraviti se?
Tko ima pravu volju popraviti se, treba da odluči:
1. da će se čuvati sviju teških grijeha i bližnje grješne prigode,
2. da će upotrijebiti sve, što je potrebno, da se popravi,
3. da će zadovoljštinu činiti, i svaki učinjeni kvar naknaditi.

Primjer: Zakej.

122. Što je bližnja grješna prigoda?
Bližnja grješnja prigoda jest osoba, društvo, igra i sve, što koga obično zavodi na grijeh.

123. Što treba da zapamte oni, koji se ne čuvaju bližnje grješne prigode?
Koji se ne čuvaju bližnje grješne prigode, treba da zapamte, da im to ništa ne koristi, ako ih svećenik i odriješi, nego da im to još umnožava krivnju.

To isto vrijedi i za one, koji ne će da se ostave navadnih svojih grijeha.

Pokajanje i odluka može se probuditi ovako:

Oče nebeski! Kajem se za sve svoje grijehe, nesamo što sam njima izgubio tvoju milost, a zaslužio kazan na ovom i drugom svijetu, nego najvećma kajem se zato, što sam uvrijedio tebe, najveće dobro, koje sada nada sve ljubim. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem, da te, dragi Bože, ne ću nikada više uvrijediti i da ću se brižno čuvati svake prigode grješne.

§ 4. O ispovijedi.

124. Što će reći: ispovjediti se?

Ispovjediti se reći će: skrušeno kazati učinjene grijehe svećeniku, da nas od njih odriješi.

125. Zašto je pokornik dužan ispovjediti grijehe?

Pokornik je dužan ispovjediti grijehe, jer je Isus tako naredio.

Svećenik ne može znati, bi li nam otpustio grijehe ili zadržao, ako mu ih ne ispovjedimo.

126. Kako se treba ispovijedati?

Ispovijedati se treba: 1. potpuno, 2. iskreno, i 3. razgovijetno.

127. Kada se ispovijedamo potpuno?

Potpuno se ispovijedamo, kada kažemo barem sve teške grijehe, kojih se sjećamo.

128. Što treba kazati o teškim grijesima?

O teškim grijesima treba kazati:
1. koliko smo puta koji teški grijeh učinili, i
2. potrebite prilike.

129. Kako će grješnik kazati onda, kada ne zna pravo, koliko je puta učinio koji teški grijeh?

Kada grješnik ne zna, koliko je puta učinio koji teški grijeh, treba da kaže: ovaj grijeh učinio sam ili svaki dan, ili svaki tjedan, ili svaki mjesec po prilici toliko puta.

130. Koje prilike treba ispovjediti?

Treba ispovjediti osobito ove prilike:
1. koje mijenjaju vrste grijeha,
2. koje laki grijeh čine smrtnim.

Primjeri: 1. Ako je tko tukao roditelje, nije dosta reći, da je tukao bližnjega. Ako je tko ukrao u crkvi, nije dosta reći samo, da je ukrao, već mora spomenuti: u crkvi.

2. Ako je tko ukrao veliku svotu, mora to spomenuti.

131. Bi li dosta bilo reći: ja sam zlo mislio ili činio?

Ne bi bilo dosta, već grijehe treba navesti po imenu, to jest kazati, što sam zla mislio ili činio.

132. Kako treba ispovjediti prilike grijeha?

Prilike grijeha treba ispovjediti tako, da ne pripovijedamo suvišnih stvari, i da ne spominjemo ničije ime.

133. Trebamo li i lake grijehe ispovjediti?

Lakih grijeha ne trebamo baš ispovjediti, ali je to dobro i spasonosno.

134. Kada se ispovijedamo iskreno?

Iskreno se ispovijedamo onda, kada se ispovjedniku upravo onako tužimo, kako spoznajemo, da smo Bogu krivi, te niti šta tajimo, niti se izgovaramo.

135. Što treba da promisli grješnik, koga je sram iskreno se ispovjediti?

Grješnik, koga je sram iskreno se ispovjediti, treba da promisli:

1. da on tim čini novi teški grijeh, ako se iskreno ne ispovjedi;

2. da je ipak bolje grijehe tajno ispovjediti svećeniku, koji je dužan o njima šutjeti, nego u grijehu nemirno živjeti, nesrećno umrijeti, te se na sudni dan pred svim svijetom osramotiti.

136. Kada se ispovijedamo razgovijetno?

Razgovijetno se ispovijedamo onda, kada tako jasno govorimo, da ispovjednik može sve razumjeti.

137. Što treba da čini pokornik, ako je na ispovijedi zaboravio kazati koji grijeh?

Ako je pokornik na ispovijedi zaboravio kazati koji grijeh, treba da taj grijeh kaže na idućoj ispovijedi.

138. Što treba da čini onaj grješnik, koji svojom krivnjom nije kazao koji grijeh?

Onaj grješnik, koji svojom krivnjom nije kazao koji grijeh, na primjer što se nije dovoljno ispitao, ili što se je stidio kazati, taj treba da ponovi cijelu ispovijed.

139. Kako se zove ispovijed, u kojoj grješnik ponavlja sve ili više ispovijedi?

Ispovijed, u kojoj grješnik ponavlja sve ili više ispovijedi, zove se velika ispovijed.

140. Kada je velika ispovijed potrebita?

Velika je ispovijed potrebita, kada prijašnje ispovijedi nijesu bile valjane.

141. Kad nije ispovijed valjana?

Ispovijed nije valjana:

1. kada grješnik nije hotimice kazao grijeh, koji je bio dužan kazati,

2. ako se za grijehe nije pokajao, kako treba.

142. Kad je velika ispovijed korisna?

Velika je ispovijed korisna:

1. kada tko stupa u novi stalež života,
2. kada je opasno bolestan,
3. u vrijeme jubileja, misija itd.

143. Kako se počinje ispovijed?

Ispovijed se počinje ovako:

Molim Vas, oče duhovni, za sveti blagoslov, da mogu pravo i potpuno očitovati svoje grijehe.

Dobivši blagoslov, kaže se dalje:

Ja nevoljni grješnik tužim se Bogu svemogućemu, blaženoj djevici Mariji, svim svetima i Vama, oče duhovni, namjesto Boga, da sam od svoje zadnje ispovijedi, koju sam (o Uskrsu, ili: o Božiću, ili: prije mjesec dana itd.) izvršio, često i mnogo sagriješio.

Sada treba kazati grijehe.

144. Kako se završuje ispovijed?

Ispovijed se završuje ovako:

Za ove i sve ostale grijehe svega života svoga kajem se od svega srca, što sam uvrijedio Boga najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe, i tvrdo odlučujem, da ću se popraviti, i da ne ću više griješiti. Molim Vas, oče duhovni, naložite mi spasonosnu pokoru, i odriješite me od grijeha.

145. Na što treba paziti prije nego li svršimo ispovijed?

Prije nego li svršimo ispovijed, treba paziti na ispovjednikove opomene, i zapamtiti pokoru, koju nam naloži, pa ako što zapita, iskreno i čedno odgovoriti.

Opomena. Ne idi prije iz ispovjedaonice, dok ti ispovjednik ne kaže, da možeš ići.

§ 5. **O zadovoljštini.**

146. Što će reći: zadovoljštinu učiniti?

Zadovoljštinu učiniti reći će: onu pokoru izvršiti, koju nam je ispovjednik zadao.

147. Zašto nam ispovjednik zadaje pokoru?

Ispovjednik zadaje nam pokoru zato:

1. da donekle zadovoljimo za grijehe, i tako umanjimo vremenite kazni,
2. da se popravimo.

148. Oprašta li Bog s grijehom i sve kazni?

Vječnu kazan oprašta Bog svaki put s grijehom, ali vremenite kazni ne oprašta uvijek.

Primjer: David, komu je Bog oprostio grijeh, ali mu je sin umr'o.

149. Koja je to vremenita kazan grijeha?

Vremenita kazan jest ona, koja se trpi ili ovdje na zemlji ili u čistilištu.

150. Valja li ispovijed, ako grješnik ne izvrši naloženu pokoru?

Ako grješnik ne izvrši naloženu pokoru, a na ispovijedi imao je volju izvršiti je, onda mu ispovijed istina valja, ali on ipak griješi i gubi mnoge milosti.

151. Je li dosta izvršiti samo onu pokoru, koju nam ispovjednik dade?

Nije dosta, nego treba da se trsimo i drugim dobrim djelima, pak i strpljivo podnoseći nevolje, zadovoljiti pravici Božjoj.

152. Što čeka onoga, tko zanemari zadovoljiti pravici Božjoj?

Tko zanemari zadovoljiti pravici Božjoj ovdje, trpjet će stim teže muke u čistilištu.

153. Što treba osobito da činimo, da se ne povratimo u grijeh?

Da se ne povratimo u grijeh, treba:

1. savjesno izvršiti opomene ispovjednikove,
2. kloniti se brižno grješnih prilika,
3. često valjano ispovijedati se i dostojno pričešćivati,
4. opominjati se često puta posljednjih stvari čovjeka.

Opomena. Ispovijedaj se često; ali svaki put dobro ispitaj savjest, skrušeno se pokaj, odluči popraviti se, očituj iskreno sve grijehe, da ti bude sakramenat pokore na spas, a ne na propast.

Oprost.

154. Što je oprost?

Oprost (oproštenje) je otpuštenje vremenitih kazni, koje crkva daje izvan sakramenta pokore.

155. Što se uopće zahtijeva, da možemo dobiti oprost?

Da možemo dobiti oprost, zahtijeva se:

1. da smo u milosti posvećujućoj,

2. da točno izvršimo sve ono, što je crkva naložila za dobivanje oprosta.

Crkva ima vlast dijeliti oprost od Isusa Krista, koji je bez izuzetka rekao apostolu Petru i njegovim nasljednicima: „Štogod razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima". Mat. 16, 19.

Oproste dijeliti ima pravo osobito sveti otac papa, komu je kao Petrovu nasljedniku Krist dao ključe od kraljevstva nebeskoga; ali i biskupi mogu dijeliti neke neobilate oproste.

156. Kolikovrstan je oprost?

Oprost je dvovrstan:

1. obilat, kad nam se opraštaju sve vremenite kazni,
2. neobilat, kad nam se samo neki dio tih kazni otpušta.

157. Što to znači na pr. oprost 40 dana.

Oprost 40 dana znači to, da nam se oprašta onoliko vremenitih kazni, koliko bi nam se oprostilo, da četrdeset dana činimo strogu pokoru po starim crkvenim propisima.

158. Što je jubilejski oprost?

Jubilejski oprost jest obilati oprost, koji podjeljuje sveti otac papa svakih dvadeset i pet godina, ili u znamenitim zgodama.

159. Može li oprost koristiti i dušama u čistilištu?

I dušama u čistilištu može koristiti oprost, za koji sveti otac papa kaže da im se može namijeniti.

Opomena. Cijeni oproste i trsi se, da ih dobiješ što više sebi i pokojnicima na korist.

Zadnja pomast.

160. Što je zadnja pomast?

Zadnja pomast jest sakramenat, u kojem bolesnik mazanjem svetim uljem i molitvom svećenikovom prima milost za dobro duše, a više puta i tijela.

Sveti Jakov apostol piše: „Boluje li tko među vama, neka dozove svećenike crkve, te neka mole nad njim, mažući ga uljem u ime Gospodnje i molitva vjere spast će bolesnika, i ozdravit će ga Gospodin; i ako je u grijesima, oprostit će mu se". Jak. 5, 14. i 15.

Svećenik maže svetim uljem bolesniku u liku križa: oči, uši, nosnice, usne, ruke i noge govoreći: „Po ovom svetom mazanju i po svom blagom milosrđu oprostio ti Gospodin, štogod si sagriješio: pogledom, sluhom, tekom i govorom, dotikom i hodom. Amen.

Mazanje bolesničkim uljem predočuje djelovanje i plodove ovoga sv. sakramenta. Kako ulje liječi i jača čovjeka, tako i zadnja pomast liječi i jača dušu i tijelo.

161. Kako koristi zadnja pomast duši?

Zadnja pomast koristi duši ovako:

1. umnožava milost posvećujuću,
2. oprašta lake grijehe, i one smrtne grijehe, koje bolesnik više ne može ispovjediti,
3. jači u muci i napastima, osobito u smrtnoj borbi.

162. Kako koristi zadnja pomast tijelu?

Zadnja pomast koristi tijelu tako, da olakšava više puta bolesniku bol, i daje mu zdravlje, ako je to za spas duše.

163. Tko može primiti zadnju pomast?

Zadnju pomast može primiti svaki kršćanin, koji je došao k razumu, a teško je obolio.

164. Kako treba da bolesnik primi zadnju pomast?

Zadnju pomast treba da bolesnik primi ovako:

1. treba da je u milosti posvećujućoj, zato treba, ako mu je moguće, da se prije ispovjedi ili savršeno pokaje,

2. treba da probudi vjeru, ufanje i ljubav, i predade se u volju Božju.

165. Kada treba da primi bolesnik zadnju pomast?

Bolesnik treba da primi zadnju pomast, ako je moguće, dok je još pri sebi.

Zadnja pomast se može u svakoj opasnoj bolesti jedanput primiti; ali i u istoj se bolesti može opet primiti, ako je pogibao minula, pa je opet nastala.

166. Što treba pripraviti u kući, u kojoj se ima podijeliti zadnja pomast?

U kući, u kojoj se ima podijeliti zadnja pomast, treba:

1. pokriti stol čistim bijelim stolnjakom, i užgati na njemu dvije ili bar jednu svijeću od voska;

2. među svijeće treba staviti propelo, a sa strane čašu s blagoslovljenom vodom, i tanjur sa nešto soli i 6 mekanih kruglјica od pamuka ili lana.

Solju sebi svećenik otire palac, a pamukom otire namazana mjesta bolesnikova. Ova sol i pamuk imadu se sažgati u vatri. I poslije treba da ukućani s bolesnikom mole i njega opominju, da se Bogu preporučuje.

Veoma je nerazborito od straha smrti odvlačiti ili posve propustiti zadnju pomast:

1. jer će bolesnik prije ozdraviti, ako se zarana posluži određenom od Boga pomoću, nego ako dotle čeka, da bez čuda ne može više ozdraviti.

2. ako je bolesnik na smrt bolestan, što može bolje željeti, nego da srećno umre, a tu mu milost podaje ovaj sveti sakramenat.

I ukućani teško griješe, ako im bolesnici njihovom krivnjom za vrijeme ne prime sakramenata: pokore, presv. pričesti i zadnje pomasti.

Opomena. Ako ti dragi Bog pošalje tešku bolest, nemoj odvlačiti do zadnjega časa primiti sv. sakramente (pokoru, sv. pričest i zadnju pomast); jer te može preteći smrt prije, negoli ti dođe svećenik u pomoć.

Sveti red.

167. Što je sveti red?

Sveti red je sakramenat, kojim se podjeljuje svećenička vlast i milost potrebita za izvršivanje svećeničkih dužnosti.

Primjer: Pavao i Barnaba zarede se molitvom i polaganjem ruku.

168. Kakovu osobitu vlast imadu svećenici?

Svećenici imadu osobitu vlast:

1. da mogu pretvarati kruh i vino u tijelo i krv Kristovu,

2. da mogu opraštati grijehe.

169. Tko ima vlast podjeljivati sveti red?

Podjeljivati sveti red imadu vlast samo biskupi.

170. Može li se sveti red izgubiti?

Sveti red ne može se izgubiti, kano ni krst.

Opomena. Štuj svećenike kano namjesnike Božje i djelitelje sakramenata Božjih i budi im pokoran. Moli „gospodara žetve (t. j. Boga), da pošalje poslenika (svećenika) u žetvu svoju (t. j. u svijet ili crkvu)“. Mat. 9, 38.

Ženidba.

171. Što je ženidba?

Ženidba je sakramenat, kojim se dvije slobodne osobe, muško i žensko, uzimlju i od Boga milost dobivaju, da mogu ženidbene dužnosti do smrti vjerno izvršivati.

172. Tko je naredio ženidbu?

Ženidbu naredio je sam Bog u raju, a Krist ju je uzvisio na sakramenat.

173. Kako se prima sakramenat ženidbe?

Sakramenat ženidbe prima se ovako:

Zaručnici očituju pred svojim župnikom ili njegovim zamjenikom, u prisutnosti dvojice svjedoka, da se uzimlju, a svećenik blagoslovi njihov ženidbeni vez.

174. Koje su ženidbene dužnosti?

Ženidbene dužnosti jesu ove: Muž i žena imaju

1. živjeti u slozi, ljubavi i zakonskoj vjernosti do smrti;
2. djecu svoju u strahu Božjem složno othranjivati;
3. međusobno se potpomagati u potrebama tijela i duše.

„Muževi ljubite svoje žene, kao što je Krist ljubio crkvu, i sebe predade za nju. Veliki je ovo sakramenat, a ja kažem u Kristu i u crkvi. Ali i vi svaki da ljubi onako svoju ženu, kao i sebe samoga; a žena da ima strahopočitanje pred mužem“ (Efež. 5, 25. 32. 33.)

„...mlade, da ljube muževe, da ljube djecu, da budu razumne, čiste, trijezne, da imadu brigu za kuću, da budu blage, pokorne svojim muževima, da se ne huli na riječ Božju“. (Tit. 2, 4. 5.)

„Muž da čini ženi dužnu ljubav, tako i žena mužu. Žena nije gospodar od svojega tijela, nego muž; tako i muž nije gospodar od svojega tijela, nego žena“. (1. Kor. 7, 3. 4.)

Nerazrješivost ženidbe.

175. Kako dugo traje ženidbeni vez?

Ženidbeni vez traje do smrti.

„I pristupiše (k Isusu) farizeji i kušajući ga rekoše mu: Smije li čovjek pustiti ženu svoju iz kakova mu drago uzroka? A on odgovarajući reče im: Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavlja...“ (Mat. 19, 3.—6.)

A sveti Pavao veli: „Onima pako, koji su oženjeni, zapovijedam ne ja, nego Gospodin, da se žena od muža ne razdvaja; ako li se pak razdvoji, da se više ne udaje, ili da se pomiri sa svojim mužem. I muž da ne otpušta žene“. (1. Kor. 7, 10. 11.)

176. Može li možda sveti otac papa raskinuti ženidbeni vez?

Ženidbeni vez valjane i izvršene ženidbe ni sveti otac papa ne može raskinuti.

Iz važnih razloga može ipak duhovna oblast (ženidbeni sud), dopustiti ženidbenim drugovima, da ne živu zajedno; ali dok su obojica u životu, ni jedan od njih ne može sklopiti novu valjanu ženidbu.

Ženidbena vjernost.

177. Što imadu promisliti oni, koji dođu u napast, da prekrše ženidbenu vjernost?

Koji dođu u napast, da prekrše ženidbenu vjernost, imadu promisliti:

1. da bi time prekršili svoje svečano obećanje, te povrijedili najsvetiji vez;

2. da bi time razrovali obiteljski mir, te sprječavali uspješni odgoj djece;
3. da bi se time izvrgnuli strahovitoj kazni Božjoj, kao i pogibelji vječne propasti.

Knjiga Crkovnjaka veli: Čovjek, koj prestupa ženidbenu vjernost, preziruć dušu svoju govori: „Tko me vidi? Tama je oko mene, i zidovi me sakrivaju; nitko me ne promatra; koga se imam bojati? Svevišnji se ne će sjećati mojih grijeha. — A ne promišlja, da oko njegovo sve vidi... Ne promišlja, da su oči Gospodnje mnogo jasnije od sunca, da gledaju sve putove ljudi, te promatraju najskrovitija mjesta srca... Takav će čovjek biti kažnjen... i tamo gdje se ne nada, biti će ulovljen. I biti će osramoćen pred svimi, jer nije znao što je strah gospodnji". (Crkov. 23, 25.—31.)

„Tako će se dogoditi i svakoj ženi, koja ostavlja svoga muža, pribavljajući si baštinika iz tuđe ženidbe: prvo, jer je bila neposlušna zakonu Svevišnjega; drugo, jer je učinila krivicu svojemu mužu; treće, jer se okaljala preljubom... Njezina djeca ne će imati korjenja (to jest: ne će dugo živjeti), njezine grane ne će dati ploda. Njezina će uspomena biti prokleta, i njezina sramota se ne će izbrisati. I tako će oni, koji su preostali spoznati, da ništa nije bolje nego bojati se Boga; i ništa nije slađe, nego obdržavati zapovijesti Gospodnje". (Crkov. 23, 32.—37.)

Uzgoj djece.

178. Što je rekao Bog, kad je blagoslovio prve ljude u raju zemaljskom?

Kad je Bog blagoslovio prve ljude u raju zemaljskom rekao je: „Rađajte se i množite se i napunite zemlju". (1. Mojs. 1, 28.)

Glavna je svrha ženidbe po tomu, da se rađaju djeca: ali kako Rimski katekizam veli, ne toliko radi toga, da se ostave baštinici dobara i bogatstva, već da se uzgoje štovatelji prave vjere. (P. II. c. 8. q. 13.)

179. Kako griješe oni, koji učine što proti rađanju djece?

Koji učine što proti rađanju djece, vrlo teško griješe, te si već na ovom svijetu pribavljaju velike kazne, a na drugom svijetu čeka ih vječna propast.

Ovakovi su grijesi proti glavnoj svrsi ženidbe, te uništavaju društvo ljudsko i poremećuju naravni red, pa su stoga i po Božjem zakonu najstrože zabranjeni.

Primjer: Onan, koga je Bog kaznio smrću. (1. Mojs. 38, 10.)

Među najveće grijehe spada pometnuće čeda, što je tolika grjehota, da je odriješenje od toga grijeha biskupu pridržano. Ispovjednici mogu obično samo posebnom dozvolom biskupovom odriješiti od ovoga grijeha. Ovakav pridržani grijeh imadu i svi oni, koji su kod pometnuća s uspjehom sudjelovali ili pomagali.

Ako je pometnuće izvedeno u četvrtom, petom ili daljnjim mjesecima, onda potpadaju krivci toga grijeha još i pod kaznu izopćenja, koja je biskupu pridržana.

Primjeri dobrih žena u starom zavjetu:

Rahela, majka Josipa egipatskoga (1. Mojs. 30, 1. 2.) — Ana, majka Samuelova (1. Kralj. 1, 1.—28. i 2, 1.—21.)

Žena u starom zavjetu bijaše sretna, kad je imala mnogo djece. Materinstvo se vazda visoko cijenilo, a veći broj djece smatrao se kao osobiti znak milosti Božje:

„Blago svakome, koji se boji Gospodina, koji hodi putovima njegovim. Jer će jesti od rada ruku svojih: blago tebi i dobro će ti biti. Žena tvoja kao rodna loza usred doma tvojega; sinovi tvoji kao grane masline oko stola tvojega. Gle, tako će biti blagoslovljen čovjek, koji se boji Gospodina". (Psal. 127, 1.—4.)

Opomena. Ženidbeni drugovi dobro pazite, da ne učinite ništa, što bi bilo protiv glavne svrhe sakramenta ženidbe; jer znajte, da sam Bog hoće, da se umnože štovatelji prave vjere. Ne ispričavajte se ničim, pa ni teškim življenjem ni siromaštvom, jer predobri Bog nikad ne zapušta one, koji vrše njegovu svetu volju. Imajte vazda pred očima, da se Bog brine i za najneznatnije stvorove svoje, a kako da se ne brine za one, za koje je dao svoga jedinorođenoga Sina Isusa Krista.

„Pogledajte na ptice nebeske, — reče Isus — kako ne siju, niti žanju, niti sabiraju u žitnice; pa ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi mnogo pretežniji od njih?... Pogledajte liljane u polju, kako rastu; ne trude se niti predu; a kažem vam, da se ni Salomon u svoj slavi svojoj ne obuče kao jedan od njih. A kad travu po polju, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, a kamo li vas, malovjerni". (Mat. 6, 26.—30.)

Zaruke i zaručnici.

180. Što moraju ponajprije učiniti, koji se kane uzeti?

Koji se kane uzeti, moraju se ponajprije zaručiti, te zaruke svoje najaviti vlastitom župniku.

181. Što si obećavaju zaručnici kad sklapaju zaruke?

Zaručnici kad sklapaju zaruke obećavaju si, da će se vjenčati.

182. Kada imade ovo obećanje valjanost pred crkvom?

Ovo obećanje imade valjanost pred crkvom samo onda, ako se pismeno sastavi, te potpiše po strankama uz supotpis župnika ili barem dvojice svjedoka.

Ako su obje stranke ili jedna od njih nepismena, treba da se to u pismu zabilježi, uz dodatak još jednoga svjedoka, koji će ili sa župnikom, ili sa prije spomenuta dva svjedoka pismeno sastavljene zaruke supotpisati.

(Ovako određuje po nalogu sv. Oca Pape Pija X., sveta Kongregacija Sabora u dekretu „Ne temere", od 2. kolovoza 1907.)

183. Jesu li zaručnici dužni izvršiti, što su si zarukama obećali?

Jest, zaručnici dužni su izvršiti, što su si zarukama obećali, osim ako obojica međusobnom privolom odustanu od zaruka, ili ako jedan od zaručnika imade pravo, da odustane od zaruka.

U sklapanju zaruka čuvaj se lahkoumnosti, te dobro promisli važnost ovog čina.

184. Koji se zaručuju lahkoumno?

Lahkoumno se zaručuju:

1. koji se ne mole Bogu, da ih prosvijetli, i da spoznaju njegovu svetu volju;
2. koji ne pitaju za savjet starije, a osobito svoje roditelje;
3. koji više gledaju na vremenitu korist, nego li na krepost;
4. koji prije dobro ne promisle, da li će moći vršiti dužnosti ženidbenog staleža.

185. Na što treba da paze zaručnici, prije nego li će primiti sakramenat ženidbe?

Zaručnici, prije nego li će primiti sakramenat ženidbe, treba da paze:

1. da su dobro poučeni u vjeri;
2. da su prosti od ženidbenih zapreka;
3. da kano zaručnici živu u čistoći;
4. da se prije vjenčanja valjano ispovjede i pričeste.

„Djeca smo svetaca, te se ne smijemo združiti kako neznabošci, koji ne poznaju Boga". (Tob. 8, 5.)

Ženidbene zapreke i zabrane.

186. Što priječi primanje sakramenta ženidbe?

Primanje sakramenta ženidbe priječe:

1. ženidbene zapreke, po kojima je ženidba nevaljana;
2. ženidbene zabrane, po kojima je ženidba nedopuštena.

Da se zapriječe nevaljane ili nedopuštene ženidbe, treba da se svaka ženidba, prije nego se sklopi, neposredno u tri nedjelje ili blagdana u crkvi pod svetom misom navijesti. Znade li tko za nešto, što priječi ženidbu oglašenih zaručnika, dužan je to prijaviti župniku ili njegovom zamjeniku.

187. Kada je ženidba nevaljana?

Ženidba je nevaljana:

1. ako su koga prisilili na ženidbu;
2. ako jedna stranka nije pokrštena;
3. ako je već s kojom drugom osobom sklopila valjanu ženidbu, koja još nije smrću razriješena;
4. ako bez oprosta sklapaju ženidbu oni, koji su u naravnom srodstvu (rodbinstvu) ili svaštvu (tazbini).

Osim navedenih ženidbenih zapreka ima još drugih, kao na primjer: nedoraslost, bezumlje, viši redovi, svečani zavjeti, zločin, otmica, duhovno srodstvo, građansko srodstvo, javna ćudorednost.

188. Kada je ženidba nedopuštena?

Ženidba je nedopuštena:

1. ako još opstoje s kojom drugom osobom pismeno sklopljene zaruke;
2. ako ženidba nije propisno naviještena;
3. ako je jedna stranka nekatoličko-kršćanske vjere;
4. ako se bez oprosta vjenča, tko se zavjetovao na vječnu čistoću;
5. ako je zabranjeno vrijeme.

Zabranjeno vrijeme, u kojem se ne dopušta svečano primanje sakramenta ženidbe, jest od prve nedjelje adventa do Bogojavljenja (ili Tri kralja) uključivo; zatim od čiste srijede (ili pepelnice) do bijele nedjelje uključivo.

Mješovita ženidba.

189. Kako se zove ženidba, u kojoj je jedna stranka katolička, a druga nekatoličko-kršćanska?

Ona ženidba, u kojoj je jedna stranka katolička, a druga nekatoličko-kršćanska, zove se mješovita ženidba.

190. Zašto zabranjuje crkva mješovite ženidbe?

Crkva zabranjuje mješovite ženidbe:

1. jer katolička stranka u njoj teško vrši svoje vjerske dužnosti, a može lako i vjeru izgubiti;
2. jer je rijetko kada moguće odgajati djecu u katoličkoj vjeri.

191. Kada dopušta crkva mješovitu ženidbu?

Crkva dopušta mješovitu ženidbu:

1. ako katolička stranka može bez zapreke vršiti svoje vjerske dužnosti;
2. ako stranke obećaju, da će svu svoju djecu odgajati u katoličkoj vjeri;
3. ako se vjenčanje obavi pred katoličkim svećenikom.

192. Kakav grijeh učini katolička stranka, koja se vjenča pred nekatoličkim službenikom?

Katolička stranka, koja se vjenča pred nekatoličkim službenikom učini teški grijeh, a osim toga potpada i pod crkvenu kaznu.

Ovakova mješovita ženidba, koja je sklopljena pred nekatoličkim službenikom, nema valjanosti u crkvi katoličkoj, jer po postojećem crkvenom zakonu može katolička stranka samo pred svojim župnikom sklopiti valjanu ženidbu; osim ako je za koju zemlju po Svetoj Stolici drukčije određeno. (Dekret „Ne temere" od 2. kolovoza 1907.)

Građanska ženidba.

193. Koja se ženidba zove građanska ili civilna ženidba?

Građanska ili civilna ženidba zove se ona, koja se u nekojim zemljama sklapa pred građanskim činovnikom.

194. Je li se građanskom ženidbom po sebi već prima sakramenat ženidbe?

Građanskom se ženidbom po sebi još ne prima sakramenat ženidbe. Za to oni katolici, koji žive samo u građanskoj ženidbi, pred Bogom i pred crkvom ne živu u zakonitoj ženidbi.

195. U kakvom se grijehu nalaze oni katolici, koji živu samo u građanskoj ženidbi?

Oni katolici, koji živu samo u građanskoj ženidbi, nalaze se u smrtnom grijehu, te ne mogu dobiti niti odrješenje od grijeha, niti svetu pričest, pa ni sakramenat zadnje pomasti. Ovakovi ne mogu biti kumovi na krstu, niti svjedoci kod vjenčanja; a u slučaju smrti nemaju pravo na crkveni pogreb.

Opomena. Kad si izabireš stališ, imaj prije svega na pameti Boga i spasenje duše svoje. Ako si zrelo promislio, pak odlučio, da stupiš u ženidbeni stališ: pripravljaj se na ovaj sveti sakramenat molitvom, dobrimi djeli, osobito velikom ispovijeđu, pa ne pođi za onima, koji grijehom i opačinom tovare na sebe prokletstvo Božje.

Blagoslovine.

196. Što su blagoslovine?

Blagoslovine su:

1. blagoslovljene stvari, kao: voda, ulje, sol, kruh i vino.

197. Tko je naredio blagoslovine?

Blagoslovine naredila je crkva, koja je dobila vlast od Krista, da može blagoslivljati i svetiti.

198. Zašto treba da se blagoslovinama pobožno služimo?

Blagoslovinama treba da se pobožno služimo, jer ćemo tada biti dionici molitve i blagoslova svete crkve, u koje ime svećenik sveti i blagoslivlje.

199. Kako treba napose služiti se blagoslovljenom vodom?

Pobožan kršćanin škropi se blagoslovljenom vodom kod kuće i u crkvi, i moli usto Boga, da bi ga čuvao od sviju pogibli duše i tjela.

Opomena. Služi se svetim stvarima, a osobito blagoslovljenom vodom dostojno i pobožno.

Molitva.

200. Što će reći moliti?

Moliti reći će: dići pamet i srce k Bogu.

201. Zašto molimo?

Molimo ili da Boga slavimo, ili da mu zahvalimo, ili da ga za što prosimo.

1. Mi smo dužni slaviti Boga, jer smo za to i stvoreni, da slavimo Boga.

Primjeri. Tri mladića u peći Babilonskoj. Bl. dj. Marija, kad je dobila blaženu vijest, da će biti mati Spasiteljeva.

2. Dužni smo zahvaljivati Bogu za njegove darove, jer je nezahvalnost ružna opačina, a zahvalnost je najbolji način, da zadobijemo novih dobročinstva. Sv. Pavao kaže: „Na svačemu zahvaljujte; jer je ovo volja Božja u Kristu Isusu od vas. 1. Sol. 5, 18.

3. Dužni smo moliti Boga za njegova dobročinstva, jer Isus Krist kaže: Molite, i dat će vam se; tražite, i naći ćete; kucajte, i otvorit će vam se. Luk. 11, 9.

202. Je li molitva svakomu potrebita?

Molitva je svakomu, koji je došao k razumu, za spasenje potrebita.

203. Zašto je molitva svakomu potrebita?

Molitva je svakomu potrebita:

1. jer je Bog zapovjedio moliti,

2. jer mi bez molitve ne bismo zadobili milosti, kojih trebamo, da možemo ustrajati u dobru do svršetka.

204. Zar ne zna Bog i bez naše molitve, što nama treba?

Bog doista zna bez naše molitve, što nama treba, no mi ne molimo zato, da Bogu kažemo, što nam treba, već da Boga priznamo kao darovatelja svega dobra, te da molitvom zasvjedočimo, kako smo mi u svem o njemu ovisni, pa da tako budemo vredniji njegovih darova.

205. Kako nam koristi molitva?

Molitva koristi nam ovako:

1. ona nas združuje s Bogom,

2. jači nas protiv zla i krijepi za dobro,

3. tješi nas u tuzi, pomaže u nevolji i pribavlja nam milost, da možemo u dobru ustrajati do smrti.

Primjeri: Mojsije. Judita. Prvi kršćani neprestano se moljahu, da bi Gospodin Bog izbavio Petra iz tamnice.

206. Kako treba da molimo?

Treba da molimo: 1. pobožno, 2. ponizno, 3. pouzdano, 4. Bogu odano, i 5. postojano.

207. Kada molimo pobožno?

Pobožno molimo, kad mislimo na ono, što molimo, a čuvamo se drugih misli.

208. Kada molimo ponizno?

Ponizno molimo, kada spoznajemo, da smo sami po sebi slabi, i da nijesmo vrijedni onoga što od Boga tražimo.

Primjer: Farizej i carinik.

209. Kada molimo pouzdano?

Pouzdano molimo, kada se tvrdo ufamo, da će nas Bog uslišati, ako je ono, što molimo, njemu na slavu, a nama na spasenje.

210. Kada molimo Bogu odano?

Bogu odano molimo, kada ostavljamo Bogu na volju, da nas usliša, kad i kako je to njegova sveta volja.

„Oče! ne moja nego tvoja budi volja", reče Isus. Luk. 22, 42.

211. Kada molimo postojano?

Postojano molimo, kada ne prestajemo moliti ni onda, ako nam se i čini, da nas Bog nije uslišao.

Primjer: Priča o naprasitom prijatelju. Luk. 11, 5.—13.

212. Zašto ne dobivamo uvijek ono, što molimo?

Ne dobivamo uvijek ono, što molimo zato, jer: ili ne molimo pravo, ili nam ono, što molimo, nije duši za spasenje.

213. Kada osobito treba da molimo?

Treba da molimo osobito ujutru i uvečer, prije i poslije blagovanja, kada zvoni na molitvu, kad smo u crkvi, u napasti i nevolji.

Krist kaže, da treba uvijek moliti i nikada ne prestati (Luk. 18, 1.), a i sveti Pavao opominje, da molimo bez prestanka (1. Sol. 5, 17.)

Uvijek možemo moliti, kada što češće pamet i srce dižemo k Bogu, i kad njemu posvećujemo svako djelo, svaku radost i žalost.

Kad počinješ djelo, reci:
Bog pomogo i svi sveci!
Jer bez Božjeg blagoslova
Nema dobra nikakova.

214. Zašto treba da se osobito molimo u crkvi?

U crkvi treba da se osobito molimo zato, što je crkva kuća Božja i kuća molitve.

215. Za koga treba da molimo?

Treba da molimo za sve ljude: za žive i mrtve, za prijatelje i neprijatelje, osobito pak za roditelje, braću, dobročince, za duhovne i svjetovne poglavare, pače i za krivovjerce i nevjernike.

„Molim dakle prije svega, da se čine prošnje molitve, iskanja, zahvalivanja za sve ljude: za kraljeve, i za sve, koji su u vlasti, da tihi i mirni život poživimo u svakoj pobožnosti i poštenju". 1. Tim. 2, 1. i 2.

216. Što će reći pobožno razmišljavati?

Pobožno razmišljavati reći će: misliti o življenju, muci i smrti Isusa Krista, o kojoj Božjoj savršenosti, ili o drugoj kojoj istini vjere, te si tako u srcu probuđivati bogoljubnost i dobre odluke.

Opomena. Pomisli, kako si srećan, što smiješ govoriti s Bogom, kano dijete s ocem. Zato moli često, rado i što pobožnije kod kuće i u crkvi. „Ištite i dat će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se". Luk. 11, 9.

§ 1. Molitva Gospodnja.

217. Koja je najizvrsnija molitva?

Najizvrsnija molitva jest: „Oče naš" ili molitva Gospodnja.

218. Zašto se „Oče naš" zove molitva Gospodnja?

„Oče naš" zove se zato molitva Gospodnja, jer je sâm Krist, Gospodin naš, učio „Oče naš" i zapovjedio, da tako molimo. Mat. 6, 9—13.

219. Što ima u sebi „Oče naš"?

„Oče naš" ima u sebi predgovor i sedam prošnja.

220. Kako glasi predgovor?

Predgovor glasi ovako: Oče naš, koji si na nebesih.

221. Na što nas opominje riječ „Oče"?

Riječ „Oče" opominje nas, da nam je Bog otac, da mu se dakle treba moliti djetinjom smjernošću, ljubavlju i pouzdanjem.

222. Zašto velimo: „Oče naš" a ne „Oče moj?"

Velimo: „Oče naš" a ne „Oče moj" zato, jer je Bog otac svijuljudi, pa zato treba, da se svi kano braća molimo jedan za drugoga.

223. Zašto dodajemo: „koji si na nebesih"?

Dodajemo zato, da se opomenemo, da nam valja u molitvi srce otrgnuti od svijeta i dići k nebu.

224. Što prosimo prvom prošnjom: „sveti se ime tvoje"?

Prvom prošnjom prosimo, da se ime Božje nikada ne grdi, nego da se Bog većma priznaje i slavi.

225. Što prosimo drugom prošnjom: „dođi kraljevstvo tvoje"?

Drugom prošnjom prosimo:

1. da kraljevstvo milosti i ljubavi Božje dođe u naše srce,
2. da svi ljudi dođu u kraljevstvo nebesko.

226. Što prosimo trećom prošnjom: „budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji"?

Trećom prošnjom prosimo, da svi ljudi onako vjerno izvršuju volju Božju, kako je izvršuju i sveci na nebu,

227. Što prosimo četvrtom prošnjom: „kruh naš svagdašnji daj nam danas"?

Četvrtom prošnjom prosimo, da nam Bog dade sve, što nam svaki dan treba za tijelo i dušu.

228. Zašto nam Krist zapovijeda, da samo svagdašnji kruh ištemo?

Krist nam zato zapovijeda, da samo svagdašnji kruh ištemo, jer hoće da mi ištemo samo ono, što nam baš treba, a ne bogastvo i izobilje.

„Ali jest korist velika pobožnost sa zadovoljstvom: Jer ništa ne donesosmo na ovaj svijet; dakle ne možemo ništa ni odnijeti. A kad imamo hranu i odjeću, ovim smo zadovoljni. A koji hoće da se obogate, oni upadaju u napast i zamku đavola i u mnoge lude i škodljive želje, koje potapaju ljude u propast i pogubu." 1. Tim. 6, 6. — 9.

229. Što prosimo petom prošnjom: „i otpusti nam duge naše, kao što i mi otpuštamo dužnikom našim"?

Petom prošnjom prosimo, da nam Bog oprosti grijehe, kako i mi opraštamo onima, koji su nas uvrijedili.

230. Što prosimo šestom prošnjom: „i ne uvedi nas u napast"?

Šestom prošnjom prosimo, da Bog ili odvrati od nas napast, ili da nam dade dovoljno milosti, da je svladamo.

231. Tko nas napastuje na grijeh?

Napastuje nas na grijeh:

1. naše tijelo, t. j. zla pohota, Gal. 5, 17.
2. svijet, to jest njegova taština, zli primjeri i zla načela,
3. đavao, koji kao lav ričući hoda i traži koga da proždere. 1. Petr. 5, 8.

232. Je li več sama napast grijeh?

Sama napast još nije grijeh, ali to je grijeh, kad se tko bez potrebe izvrgava napasti, i kad pristaje uz nju.

233. Što treba da činimo, da ne padnemo u napast?

Da ne padnemo u napast, treba da osobito bdijemo i molimo, kako to Krist Gospodin kaže: „Bdijte i molite se, da ne padnete u napast." Mat. 26, 41.

234. Što prosimo sedmom prošnjom: „nego izbavi nas od zla"?

Sedmom prošnjom prosimo, da nas Bog očuva od svakoga zla, osobito od grijeha i vječne propasti.

235. Zašto dodajemo „Amen" to jest: tako neka bude?

„Amen" dodajemo zato, da izjavimo svoju goreću želju i ufanje, da ćemo biti uslišani.

Opomena. Moli vazda smjerno, pazljivo i pobožno molitvu Gospodnju, imajući na pameti, da nas ju je sâm božanski Spasitelj učio moliti.

§ 2. Pozdrav anđelov.

236. Što molimo obično poslije Očenaša?

Poslije Očenaša molimo obično molitvu na čast Majci Božjoj, koju zovemo pozdrav anđelov ili „Zdravo Marijo."

237. Što ima u sebi pozdrav anđelov?

Pozdrav anđelov ima u sebi hvalu i prošnju.

238. Koje su riječi hvala?

Hvala su:

1. riječi arhanđela Gabrijela: „Zdravo (Marijo) milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovena ti među ženami".

2. riječi svete Elizabete: „I blagosloven plod utrobe tvoje," a tomu dodajemo još ime: „Isus."

239. Zašto velimo Mariji: „milosti puna"?

Velimo zato, jer je ona od Boga primila najviše milosti i rodila nam početnika milosti, Gospodina Isusa Krista.

240. Zašto velimo Mariji: „Gospodin s tobom"?

Velimo zato, jer je Bog na osobiti način s blaženom djevicom Marijom.

241. Zašto velimo Mariji: „blagoslovena ti među ženami"?

Velimo zato, da slavimo tim Mariju, što je od svìju žena upravo ona odabrana za majku Božju.

242. Zašto dodajemo: „blagosloven plod utrobe tvoje, Isus"?

Dodajemo to zato, jer s Marijom štujemo zajedno Krista, sina njezina, i nju poradi Krista.

243. Koje su riječi: prošnja?

Prošnja su riječi, koje je crkva dodala: „Sveta Marijo, majko Božja, moli za nas grješnike sada i u čas smrti naše. Amen".

244. Zašto je crkva dodala ove riječi?

Crkva je dodala ove riječi, da blaženu djevicu Mariju prizivljemo na pomoć u svakoj potrebi, a osobito da je molimo za srećnu smrt.

245. Što molimo, kad u jutru, o podne i u večer zvoni na molitvu?

Kad u jutro, o podne i u večer zvoni na molitvu, molimo „Anđeo Gospodnji."

Anđeo Gospodnji navijestio je Mariji:
I ona je začela po Duhu Svetom. Zdravo Marijo i t. d.
Evo službenice Gospodnje:
Neka mi bude po riječi tvojoj. Zdravo Marijo i t. d.
I Riječ tijelom postala:
I prebivala među nami. Zdravo Marijo i t. d.
Moli za nas, sveta Bogorodice!
Da vrijedni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se!

Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po muci njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

246. Zašto molimo „Anđeo Gospodnji“?

„Anđeo Gospodnji“ molimo:

1. da se Bogu zahvalimo, što je Sin Božji čovjekom postao,
2. da štujemo svetu Bogorodicu, da joj se preporučimo u zaštitu.

247. Što molimo u uskrsno vrijeme mjesto „Anđeo Gospodnji“?

Mjesto „Anđeo Gospodnji“ molimo u uskrsno vrijeme „Kraljice neba“ (Regina coeli.)

Kraljice neba, raduj se, aleluja:
Jer koga si dostojna bila nositi, aleluja.
Uskrsnu, kako je rekao, aleluja:
Moli za nas Boga, aleluja.
Veseli se i raduj, Djevice Marijo, aleluja!
Jer je ustao Gospodin doista, aleluja.

Pomolimo se.

Bože, koji si uskrsnućem Sina svoga, Gospodina našega Isusa Krista, svijet razveseliti dostojao se; daj molimo te, da po Majci njegovoj, Djevici Mariji, radosti vječnoga života zadobijemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

(Ovo se moli od podneva Velike subote do podneva subote uoći presv. Trojstva, i to uvijek stojeći.)

Opomena. Štuj vazda bl. dj. Mariju s osobitom djetinom pobožnošću; prizivaj je u pomoć u svakoj potrebi i napasti, a uz to nasljeduj nju u ljubavi k Bogu i bližnjemu, u strpljivosti, čistoći i ostalim krjepostima.

Crkveni obredi.

248. Što su crkveni obredi (ceremonije)?

Crkveni obredi jesu znakovi i čini, koje je crkva naredila za svečano vršenje službe Božje.

249. Zašto je crkva naredila obrede za službu Božju?

Crkva je naredila obrede za službu Božju zato, da lakše dižemo pamet i srce k Bogu, i razmatramo Božja otajstva.

Tako na primjer dim od tamnjana znači molitvu, koja se kano miris diže k nebu; goreća uskrsna svijeća Krista, koji je od mrtvih uskrsnuo. Kad svećenik ruke svoje pere, znači, da se samo čistim srcem smije pristupiti k oltaru. I tako ima svaki obred svoje značenje.

250. Zašto se drže ophodi ili procesije?

Ophodi ili procesije drže se zato:

1. da pred cijelim svijetom priznavamo vjeru katoličku,
2. da molimo od Boga blagoslov za svu zemlju,
3. da slavimo pobjedu kršćanstva, pa se zato nose križ i zastave.

Hodočašća, bratovštine i misije.

251. Što treba držati o hodočašću?

Hodočašća (proštenja) su spasonosna, ako ih izvršujemo, kako to crkva ište; jer su ih i sveci vršili.

252. Što želi crkva, kako da se vrše hodočašća?

Crkva želi:

1. da zbog hodočašća ne zanemarujemo drugih svojih dužnosti,
2. da hodočašća izvršujemo s dobrom nakanom,
3. da vrijeme na putu pobožno provodimo,
4. da na hodočasnom mjestu molimo, prisustvujemo sv. misi, i ako je moguće, da se ispovjedimo i pričestimo.

253. Što treba držati o bratovštinama?

Bratovštine su bogumila, ponajviše od svetog oca pape potvrđena društva, u kojima treba, da moli jedan za drugoga, da vrši dobra djela i prima svete sakramente.

Takove su bratovštine: Srca Isusova, Srca Marijina, sv. čisla (krunice) itd.

254. Što su pučke misije?

Pučke misije jesu propovijedi i druge nabožne vježbe, koje obdržavaju vrsni svećenici, da time probude kršćansko katoličko življenje među ljudima.

Pučke misije obdržavaju obično redovnici, a u nekojim krajevima i svjetovni svećenici. Po njima se često i najveći grješnici obrate na pravi put, pa stoga i Sveta Stolica Rimska osobito preporučuje obdržavanje pučkih misija. (Pijo IX. 17. III. 1856.)

Molitve.

Molitva, koju običavaju moliti duhovni pastiri po nedjeljama prije svete mise s bogoljubnim pukom.

U ime Oca † i Sina † i Duha Svetoga. † Amen.

Svemogući, vječni Bože, Bože jedan u božanstvu, a troj u osobama, Oče, Sine i Duše Sveti: Klanjamo ti se mi nevoljni grješnici, i ponizujemo se pred tobom Bogom, Gospodinom i Ocem svojim. Hvalimo ti za sve darove i milosti, što nam ih milostivo udjeljuješ a osobito što smo othranjeni u svetoj vjeri katoličkoj, i što nas grješnike milostivo čekaš na pokoru.

Prikazujemo ti sve trude i tegobe, bolesti i nevolje, što smo ih pretrpjeli do sada; neka bude tebi na hvalu i slavu. Ponizno te molimo, oprosti nam grijehe naše, podijeli nam milost prave pokore, poboljšanje života našega i stalnost u tvojoj svetoj službi.

Raširi katoličku vjeru, obrati neznabošce i krivovjernike, složi kraljeve i vladare kršćanske. Zatri, o Bože, krivovjerstvo, pogibeljne bune, nepokornost poglavarima; zatri zavist, zlobu, srditost i svađe, kletve, psovke, razdor i neslogu; zatri lakomost, krivice i sva grješna djela.

Blagoslovi nas, družinu, kuće, blago, gospodarstvo i sav imetak naš. Oslobodi nas od kuge, glađa i rata, teških bolesti, nagle i nepripravne smrti.

Smiluj se svim živima, za koje smo dužni moliti, i svim vjernim mrtvima podijeli pokoj vječni.

Za ovo te, dobri Bože, danas ponizno molimo, i na ovu namjenu prinosimo ti današnju svetu službu; prinosimo ti sve svoje misli, riječi i djela budućega tjedna (mjeseca).

O preljubežljivi Oče, usliši prošnje i uzdahe naše, daj nam milost, da te nikad više hotimice ne uvrijedimo, nego da uvijek tvoju svetu volju ispunimo, istinski te ljubimo, i poslije smrti u nebo dođemo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Zazivanje Duha Svetoga prije propovijedi.

Dođi Duše Sveti, treća božanska osobo, duše naše posvetitelju i svega dobra udjelitelju! Nadahni pameti naše, i ognjem ljubavi svoje užezi srca naša, da sveto evanđelje i nauk kršćanski možemo dobro razumjeti, zapamtiti, izvršivati i izvršujući duše svoje spasti. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitve poslije propovijedi.

U Ime Oca † i Sina † i Duha Svetoga. † Amen.

Oče naš.

Oče naš, koji si na nebesima; | Sveti se ime tvoje. | Dođi kraljevstvo tvoje. | Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. | Kruh naš svagdanji daj nam danas. | I otpusti nam duge naše, kao što i mi otpuštamo dužnikom našim. | I neuvedi nas u napast, | nego izbavi nas od zla. Amen. |

Zdravo Marijo.

Zdravo Marijo, milosti puna. | Gospodin s tobom, | blagoslovena ti među ženama, | i blagosloven plod utrobe tvoje, Isus. | Sveta Marijo, Majko Božja, | moli za nas grješnike | sada i u čas smrti naše. Amen. |

Vjerujem u Boga.

Vjerujem u Boga | Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. | I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, | koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, | mučen pod poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; | sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih; | uzašao na nebesa; sjedi o desnu Boga, Oca svemogućega; | odonud će doći suditi žive i mrtve. | Vjerujem u Duha Svetoga, | svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, | oproštenje grijehâ, | uskrsnuće tijela, | i život vječni. Amen.

Deset zapovijedi Božjih.

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene. |
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud. |
3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji. |
4. Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. |
5. Ne ubij. |
6. Ne sagriješi bludno. |
7. Ne ukradi. |
8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. |
9. Ne poželi žene bližnjega svoga. |
10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga. |

Pet zapovijedi crkvenih.

1. Svetkuj zapovijedane blagdane. |
2. Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i ostale zapovijedane blagdane. |
3. Posti zapovijedane poste, i u određene dane ne mrsi. |
4. Svake se godine najmanje jedamput određenomu za to svećeniku ispovjedi, | i o uskrsu pričesti. |
5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme. |

Sedam svetih sakramenata.

1. Krst,
2. potvrda,
3. presveti oltarski sakramenat, |
4. pokora,
5. zadnja pomast,
6. sveti red,
7. ženidba. |

Sedam glavnih grijeha.

1. Oholost,
2. skupost,
3. bludnost,
4. zavist, |
5. neumjerenost u jelu i pilu,
6. srditost,
7. lijenost.

Dužnosti kršćanske.

Prva: Bježi zlo duhovno ili grijeh. |

Druga: Čini dobro, ili: drži zapovijedi Božje, i živi krjeposno. |

Čin vjere.

Vjerujem u te, Bože moj, | da si jedan jedini božanstvom, a troj osobama: | Otac, Sin i Duh Sveti. | Vjerujem da je druga osoba, Sin Božji, krjepošću Duha Svetoga, čovjekom postao, | rodio se i sve nas otkupio; | da će doći suditi žive i mrtve; | da će dobre naplatiti slavom nebeskom, | a grješnike kazniti mukama paklenima. | Vjerujem dalje sve, što vjeruje i vjerovati uči sveta mati Crkva rimokatolička. | A sve to vjerujem zato, | što si to navijestio ti, Bože, | koji si neizmjerna mudrost i vjekovita istina, | koji ne možeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš i vidiš. | O Bože, umnoži vjeru moju!

Čin ufanja.

Ufam se u te, premilostivi Bože moj, | da ćeš mi po zaslugama muke i smrti Isusove | i po mojim dobrim djelima, s pomoću tvojom učinjenima, | oprostiti sve grijehe i dati slavu nebesku. | A to se ufam zato, | što ti, svemogući Bože, dati možeš, što si obećao, | i u obećanju svojem stalan si i vjeran. | O Bože, objači ufanje moje!

Čin ljubavi.

Ljubim te, o Bože moj, svim srcem i dušom svojom nada sve, | i više nego samoga sebe; | jer si ti sam po sebi svake ljubavi dostojan, | i radi tebe ljubim bližnjega svoga kao samoga sebe. | O Bože, užezi ognjem ljubavi svoje srce moje, | te iz ove goruće prama tebi ljubavi jako se kajem, | što sam ikada uvrijedio tebe, neizmjerno dobro. | Mrzim na sve grijehe života svoga, | i to većma nego na ikoje drugo zlo. | O da te nijesam nikada uvrijedio! | Tvrdo obe-

ćajem, da ću se čuvati svakoga grijeha, | te volim umrijeti, nego ikojim grijehom, | osobito smrtnim uvrijediti tebe, najveće dobro. | A sve ću učinjene grijehe po milosti tvojoj iskreno ispovjediti | i dostojnu za njih pokoru učiniti. | Smiluj mi se dakle, svemogući Isuse, | i budite mi na pomoć, milostiva Marijo i sveti Josipe! Amen.

Četiri posljednje stvari.

Smrt, sud, pakao i nebesko kraljevstvo. | — „Čovječe, spomeni se često svojih posljednjih stvari, | pa ne ćeš nikada sagriješiti." | (Crkv. 7, 40.)

Molitva u nedjelje kvaterne

da se izmoli oproštenje grijeha i plodnost zemlji, a osobito da se isprose dobri duhovni pastiri.

Sveć. Mi grješnici,
Puk. Molimo te usliši nas.
Sveć. Da nam oprostiš,
Puk. Molimo te, usliši nas.
Sveć. Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati.
Puk. Molimo te usliši nas.

Pomolimo se.

Gospodine Isuse Kriste, koji si vrata ovcama, kroz koja treba svakomu unići, tko hoće da se spase; pastiru dobri, koji si dušu svoju položio za ovce svoje, smiluj se puku svomu, koji se nalazi u potrebi i tuguje kao ovce bez pastira raspršene.

Gle, žetva je velika, a poslenika je malo, zato molimo tebe, Gospodara od žetve, pošlji radljivih duhovnih poslenika u žetvu svoju; pokazuj njima i (nad) biskupu našemu put istine i pravde, da po njemu stalno idući i nas dovedu k tebi, koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

„Oče naš" i „Zdravo Marijo" pet puta.

Litanije.

U javnom bogoslužju dopušteno je upotrebljavati samo slijedeće litanije:

Presv. Imena Isusova,
Presv. Srca Isusova,
Lauretanske,
Svetog Josipa, i Svih Svetih.

Poslije litanija, kad je izloženo presveto otajstvo, slijedi svaki put: „Tantum ergo" i „Genitori" zajedno s pripadajućom molitvom „Deus qui nobis sub sacram . . ." a zatim se podijeli blagoslov s presvetim otajstvom.

Litanije o presvetom imenu Isusovu.

Ime Isus najsvetije je ime, pred kojim se svako koljeno sagiblje. To je ime Onoga, bez kojega nema spasenja; prizivaj ga dakle u svakoj potrebi.

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Isuse, čuj nas!
Isuse, usliši nas!
Oče nebeski, Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
Isuse, sine Boga živoga,
Isuse, sjajnosti Očeva,
Isuse, jasnoto svjetlosti vječne,
} smiluj nam se!

Isuse, kralju slave,
Isuse, sunce pravde,
Isuse, Sine Marije djevice,
Isuse ljubežljivi,
Isuse divni,
Isuse, Bože jaki,
Isuse, Oče budućega vijeka,
Isuse, anđele velikoga savjeta,
Isuse premogući,
Isuse prestrpljivi,
Isuse preposlušni,
Isuse krotki i ponizni u srcu,
Isuse, ljubitelju čistoće,
Isuse, ljubitelju naš,
Isuse, Bože mira,
Isuse, početniče života,
Isuse, uzore krjeposti,
Isuse, revnitelju duša,
Isuse, Bože naš,
Isuse, utočište naše,
Isuse, oče ubogih,
Isuse, blago vjernika,
Isuse, dobri pastiru,
Isuse, svjetlosti istinita,
Isuse, mudrosti vječna,
Isuse, dobroto beskrajna,
Isuse, pute i živote naš,
Isuse, radosti anđela,
Isuse, kralju patrijarka,
Isuse, učitelj apostola,
Isuse, naučitelju evanđelista,
Isuse, jakosti mučenika,
Isuse, svijetlo ispovjednika,
} smiluj nam se!

Isuse, čistoćo djevica,
Isuse, kruno sviju svetih,
} smiluj nam se!

Milostiv budi, oprosti nam, Isuse!

Milostiv budi, usliši nas, Isuse!

Od svakoga zla,
Od svakoga grijeha,
Od srdžbe svoje,
Od zasjeda vražjih,
Od duha bludnosti,
Od smrti vječne,
Od nemara za nadahnuća tvoja,
Po otajstvu svetoga utjelovlenja svoga,
Po rođenju svojem,
Po djetinstvu svojem,
Po preboženstvenom življenju svojem,
Po trudovima svojim,
Po smrtnoj borbi i muci svojoj,
Po križu i zapuštenosti svojoj,
Po smrtnoj slaboći svojoj,
Po smrti i ukopu svojem,
Po uskrsnuću svojem,
Po uzašašću svojem,
Po radostima svojim,
Po slavi svojoj,
} oslobodi nas, Isuse!

Jaganjče božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — oprosti nam, Isuse!

Jaganjče božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — usliši nas, Isuse!

Jaganjče božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — smiluj nam se, Isuse!

Isuse, čuj nas!
Isuse, usliši nas!

Pomolimo se.

Gospodine Isuse Kriste, koji si kazao: ištite i primit ćete; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se: daj nam, molimo te, božansku svoju ljubav, da te svim srcem, ustima i djelom ljubimo i nikada te hvaliti ne prestanemo.

Daj nam, Gospodine, da se tvojega svetoga imena bojimo i ujedno ga uvijek ljubimo, jer nikada ne prestaneš one ravnati, koje u svojoj ljubavi utvrđuješ. Po gospodinu našemu Isusu Kristu, Sinu tvojem, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog po sve vijeke vijekova. Amen.

(Jedamput na dan 300 dana oprosta. Leon XIII.)

Litanije o presvetom Srcu Isusovu.

Opomeni se na premilostivo Srce dragoga nam Spasitelja, da nas je to Srce od jaslica pak do križa ljubilo neizmjernom ljubavlju, a na križu se dalo za nas probosti. Probudi u sebi što žarču ljubav k predragome tome Srcu, te moli s puno ljubavi ove litanije. Moli ih svaki prvi petak odnosno svaku prvu nedjelju u mjesecu, jer je taj dan posvećen presv. Srcu našega Gospodina.

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože, — smiluj nam se!
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, — smiluj nam se!
Duše Sveti, Bože, — smiluj nam se!
Sveto Trojstvo, jedan Bože, — smiluj nam se!

1. Srce Isusa, Sina Oca vječnoga,
2. Srce Isusovo, u krilu djevice Matere od Duha Svetoga sazdano,
3. Srce Isusovo, s Riječju Božjom bitno sjedinjeno,
4. Srce Isusovo, veličanstva beskrajnoga,
5. Srce Isusovo, hrame Božji sveti,
6. Srce Isusovo, šatore Višnjega.
7. Srce Isusovo, kućo Božja i vrata nebeska,
8. Srce Isusovo, žarka peći ljubavi,
9. Srce Isusovo, pravde i ljubavi posudo,
10. Srce Isusovo, dobrote i ljubavi puno,
11. Srce Isusovo, krjeposti sviju bezdno,
12. Srce Isusovo, svake hvale predostojno,
13. Srce Isusovo, kralju i središte sviju srdaca,
14. Srce Isusovo, u kojem je sve blago mudrosti i znanja,
15. Srce Isusovo, u kojem prebiva sva punina božanstva,
16. Srce Isusovo, koje je Ocu omiljelo,
17. Srce Isusovo, od kojega punine svi mi primismo,
18. Srce Isusovo, željo bregova vječnih,
19. Srce Isusovo, strpljivo i mnogoga milosrđa,
20. Srce Isusovo, bogato za sve, koji zazivaju tebe,
21. Srce Isusovo, izvore života i svetosti,
22. Srce Isusovo, pomirište grijeha naših,
23. Srce Isusovo, nasićeno pogrdama,
24. Srce Isusovo, satrveno zbog opačina naših,

(1–24: smiluj nam se!)

25. Srce Isusovo, do smrti poslušno postalo,
26. Srce Isusovo, kopljem probodeno,
27. Srce Isusovo, izvore sve utjehe,
28. Srce Isusovo, živote i uskrsnuće naše,
29. Srce Isusovo, mire i pomirenje naše,
30. Srce Isusovo, žrtvo za grijehe,
31. Srce Isusovo, spasenje onima, koji se u te ufaju,
32. Srce Isusovo, ufanje onima, koji u tebi umiru,
33. Srce Isusovo, milino sviju svetih,

smiluj nam se!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — oprosti nam, Gospodine!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — usliši nas, Gospodine!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — smiluj nam se!

Sveć. Isuse krotki i ponizni Srcem,

Puk. Učini srce naše po Srcu svojem.

Pomolimo se.

Svemogući vječni Bože, pogledaj na Srce preljubljenoga Sina svojega i na hvale i zadovoljštine, koje u ime grješnika tebi daje, i njima, koji milosrđe tvoje ištu, ti oproštenje udijeli umilostivljen, u ime istoga Sina svojega Isusa Krista, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vijekova. Amen.

(300 dana oprosta. Leon XIII.)

Molitva posvećenja.

Isuse preslatki, | Odkupitelju ljudskoga roda, pogledaj na nas | pred oltarom Tvojim | preponizno prostrte. | Tvoji smo, | Tvoji hoćemo da budemo; | a da uzmognemo s Tobom | što čvršće biti sjedinjeni, | evo danas | presvetomu Srcu Tvojemu | svaki se od nas | drage volje posvećuje. | Tebe istina mnogi | nijesu nikada spoznali; | Tebe su | prezrevši zapovijedi Tvoje, | mnogi odbacili. | Smiluj se na jedne i na druge, | predobrostivi Isuse; | i k svetomu Srcu Svojemu | pritegni svekolike. | Kralj budi, Gospodine, | ne samo vjernima, | koji nijesu ni u jedno vrijeme | odmetnuli se od Tebe, | nego i razmetnim sinovima, | koji su Te ostavili: | učini, | da se ovi | u kuću očinsku brzo povrate, | da od bijede i glada ne poginu. | Kralj budi onima, | koje ili kriva mnijenja zavaravaju | ili nesloga rastavlja, | i prizovi ih natrag | k luci istine | i k jedinstvu vjere, | da naskoro bude | jedno stado i jedan pastir. | Kralj budi napokon | svim onima, | koji se | u starom sujevjerju neznabožaca | nalaze, | i ne krati se | izbaviti ih iz tame | u Božje svjetlo i kraljevstvo. | Udijeli Gospodine | Crkvi Svojoj | sigurnu, potpunu slobodu: | udijeli svima narodima | mir i red: | učini, | da s obadva stožera zemlje | jedan odliježe glas: | Budi hvala | božanskomu Srcu, | po kojem | nam je stečeno spasenje: | njemu slava i čast | u vijeke: Amen.

(Oprost od 7 godina i 7 četrdesetnica na svetkovinu presvetoga Srca Isusova dobivaju svi, koji kod javne pobožnosti pred presv. oltarskim sakramentom skrušena srca i pobožno mole tu posvetnu molitvu zajedno s litanijama; a koji se ispovjede i pričeste dobivaju potpuni oprost. Pijo X. 22. VIII. 1906.)

Krunica ili čislo.

Krunica je onaj način moljenja, u kojem se pozdravljenja anđeoska i naše prošnje kao u krunu iliti vijenac spleću na čast blaženoj Djevi Mariji i na spomen otajstvima spasenja našega. Krunica se zove i čislo, (ova riječ u starom hrvatskom jeziku znači broj) i brojanice, jer se u ovoj molitvi broje Očenaši i Zdrave Marije.

Kad moliš krunicu, spominjaj se različitih tajna života muke i slave Isusove.

Na tri manja zrna riječi „Isus" dodaj:

1. Koji nam umnožio vjeru.
2. Koji nam učvrstio ufanje.
3. Koji nam usavršio ljubav.

Radosna otajstva.

Od prve nedjelje adventa do korizme.
U mjesecu listopadu ***ponedjeljak*** *i* ***četvrtak.***

1. Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela.
2. Koga si, Djevice, Elizabetu pohodeći nosila.
3. Koga si, Djevice, rodila.
4. Koga si, Djevice, u hramu prikazala.
5. Koga si, Djevice u hramu našla.

Žalosna otajstva.

Od početka korizme do uskrsa.
U mjesecu listopadu ***utorak*** *i* ***petak.***

1. Koji se za nas krvlju znojio.
2. Koji je za nas bio bičevan.
3. Koji je za nas bio trnjem okrunjen.
4. Koji je za nas teški križ nosio.
5. Koji je za nas bio raspet.

Slavna otajstva.

Od uskrsa do adventa. U mjesecu listopadu u ***srijedu, subotu*** *i* ***nedjelju.***

1. Koji je uskrsnuo od mrtvih.
2. Koji je uzašao na nebo.
3. Koji je poslao Duha Svetoga.
4. Koji je tebe, Djevice, u nebo uzeo.
5. Koji je tebe, Djevice, u nebu okrunio.

Za pokojne može se dodati i šesta desetica:

Koji se smilovao vjernim mrtvima.

Ova se desetica svršuje uzdahom:

I duše vjernih po milosrđu Božjem počivale u miru. Amen.

Litanije lauretanske.

(Oprost 300 dana svaki put. Potpuni oprost može dobiti, tko ih moli svaki dan, na ove svetkovine blažene djev. Marije: Bezgrješno začeće, Svijećnica, Blagovijest, Veliku i Malu Gospu, ako se ispovjedi i pričesti te pohodi crkvu i ondje moli na nakanu sv. Oca. — Pijo VII.)

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože, } smiluj nam se!

Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta djevo djevica,
Majko Kristova,
Majko Božje milosti,
Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnuta,
Majko netaknuta,
Majko ljubezna,
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,
Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna,
Djevice hvale dostojna,
Djevice moguća,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti,
Uzroče naše radosti,
Posudo duhovna,
Posudo poštovana,
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružice tajinstvena,
Tornju Davidov,
Tornju bjelokosni,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,

moli za nas!

Zdravlje bolesnih,
Utočište grješnih,
Utjeho žalosnih,
Pomoćnice kršćana,
Kraljice anđela,
Kraljice patrijarha,
Kraljice proroka,
Kraljice apostola,
Kraljice mučenika,
Kraljice ispovjednika,
Kraljice djevica,
Kraljice svih Svetih,
Kraljice bez grijeha začeta,
Kraljice presvete krunice,

moli za nas!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta — oprosti nam Gospodine!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta — usliši nas Gospodine!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta — smiluj nam se!

Oče naš . . . Zdravo Marijo . . .

Pod tvoju se obranu utječemo, sveta Bogorodice; naših prošnja ne prezri u potrebama našim, nego od sviju pogibli oslobodi nas vazda. Djevice slavna i blagoslovena, Gospođo naša, Posrednice naša, Odvjetnice naša! Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuči, svojemu nas Sinu izruči.

Sveć. Moli za nas sveta Bogorodice!

Puk. Da dostojni budemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spo-

znali utjelovljenje Krista Sina tvoga, po muci njegovoj i križu na slavu uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Sveć. Moli za nas sveti Josipe!

Puk. Da dostojni budemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Molimo te, Gospodine, da nam budu na pomoć zasluge zaručnika presvete majke tvoje, da zadobijemo njegovim zagovorom, što svojom slabоćom postići ne možemo. Koji živiš i kraljuješ na sve vijeke vijekova. Amen.

Zdravo kraljice.

Zdravo kraljice, majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini, k tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni dakle, Odvjetnice naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagosloveni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, o slatka djevice Marijo!

Sveć. Moli za nas sveta Bogorodice!

Puk. Da dostojni budemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Svemogući, vječni Bože koji si sudjelovanjem Duha Svetoga pripravio tijelo i dušu slavne djevice majke Marije, da bude dostojno prebivalište Sinu tvomu; daj, da nas ona, koje se s radošću spominjemo, milostivim zagovorom izbavi od sadanjih zala i od vječne smrti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za papu.

Svemogući, vječni Bože, smiluj se slugi svojemu, vrhovnomu pastiru našemu N. i ravnaj ga milostivo na putu k vječnomu spasenju: da s pomoću tvojom, što je tebi povoljno, želi i svom jakošću izvrši.

Molitva za biskupa.

Bože, čija dobrota i ljubav nad narodom tvojim bdije i vlada, nadahni duhom mudrosti slugu svoga (nad-) biskupa našega N., čijoj si nas duhovnoj brizi izručio, da se duhovnim napretkom ovaca umnoži vječna radost pastira.

Molitva za kralja.

Molimo te, svemogući Bože, da sluga tvoj N., car i kralj naš apostolski, koji je po tvojoj dobroti primio upravu kraljevstva, zadobije također povećanje svih krjeposti: da njima dostojno urešen, uzmogne grdobe opačina izbjegavati, neprijatelje svladavati, i drag doći k tebi, koji si put, istina i život. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva za svekoliko kršćanstvo.

Svemogući, vječni Bože, Gospodine Oče nebeski, pogledaj očima neizmjernoga milosrđa svoga na nevolje i potrebe naše. Smiluj se svim pravovjernicima, za koje se tvoj jedinorođeni Sin, Gospodin i Otkupitelj naš Isus Krist, dragovoljno predao u ruke grješnicima i prolio svoju dragocjenu krv na križu. Po ovom Gospodinu našem Isusu Kristu odvrati od nas, premilostivi Oče, zaslužene kazni; sadašnje i buduće neprilike pogibeljne bune, rat, dražinu, bolesti, tužna i nevoljna

vremena. Prosvijetli također i objači u svakom dobru duhovne i svjetovne poglavare, da revno izvršuju sve, što može unaprijediti tvoju slavu, naše spasenje, općeniti mir i blagostanje svih kršćana. Bože mira, sjedini nas u vjeri, satri svako krivovjerstvo i raskolništvo. Obrati nam srca na pravu pokoru i pobolšanje života. Užezi u nama oganj ljubavi svoje. Daj nam postojano ići za pravednošću, da ti budemo kano pokorna djeca u životu i na umoru mili i dragi. Molimo također, kako hoćeš, o Bože, da molimo, za prijatelje i neprijatelje svoje, za zdrave i bolesne, za sve žalosne i nevoljne kršćane, za žive i mrtve. Tebi, Gospodine, preporučujemo sav svoj posao i pokoj, sve svoje trude i pute, svoj život i smrt. Dopusti nam, da ovdje uživamo tvoju milost, a ondje sa svim izabranima u vječnom veselju i blaženstvu tebe hvalimo i slavimo. To nam podijeli, Oče nebeski, po Kristu Gospodinu našem. Amen.

„Očenaš“ i „Zdravo Marijo“ pet puta.

Molitva sv. Josipu.

(Za mjesec listopad).

K tebi se sv. Josipe, u nevolji našoj utječemo, i (nakon što zazvasmo u pomoć presvetu zaručnicu tvoju), tebe (također) za tvoj zagovor prosimo. Za onu ljubav, koja te je s neoskvrnjenom Djevicom i Majkom Božjom spajala, i za očinsko milovanje, kojim si dijete Isusa grlio, obazri se milostivo, molimo te, na baštinu, koju je Isus Krist svojom krvlju stekao, te tvojim zagovorom našim potrebama u pomoć priteci.

Čuvaj ti, prebrižni čuvaru Božanske obitelji, Isusovu odabranu djecu, odvrati od nas, preljubeznivi oče svaku pošast bludnje i opačine; u ovoj borbi sa vlašću tmine, jaki izbavitelju naš, s neba u pomoć nam priteci; pa kao što si jednoć dijete Isusa iz preteške životne pogibli izbavio, tako sada svetu Crkvu Božju od zasjeda neprijateljskih i od svake suprotivštine obrani i nas svakoga vazdašnjom obranom svojom štiti, da po izgledu i moćnom zagovoru tvojemu bogoljubno živjeti, blago usnuti i vječno u nebu blaženstvo postići uzmognemo. Amen.

(Jednom na dan 300 dana oprosta. Ako se moli kod javnoga moljenja krunice u mjesecu listopadu, dobiva se svaki puta oprost od 7 godina i 7 četrdesetnica. Leon XIII).

Litanije o sv. Josipu.

Gospodine, smiluj se.
Kriste, smiluj se.
Gospodine, smiluj se.
Kriste, čuj nas.
Kriste, usliši nas.
Oče nebeski, Bože, — smiluj nam se.
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, — smiluj nam se.
Duše Sveti, Bože, — smiluj nam se.
Sveto Trojstvo, jedan Bože, — smiluj nam se.

Sveta Marijo,
Sveti Josipe,
Slavni porode Davidov,
Svjetlosti Patrijarsima,
Zaručniče Bogorodičin,
Stidljivi čuvaru Djevičin,
Hranitelju Sina Božjega,
Brižljivi branitelju Kristov,
} moli za nas!

Glavaru slavne Obitelji,
Josipe prepravedni,
Josipe prečisti,
Josipe premudri,
Josipe prejaki,
Josipe prepokorni,
Josipe prevjerni,
Ogledalo strpljivosti,
Ljubitelju siromaštva,
Izglede radnicima,
Ukrase domašnjega života,
Čuvaru Djevica,
Potporo obitelji,
Utjeho bijednima,
Nado bolesnima,
Zaštitniče umirućima,
Strahoto đavlima,
Branitelju svete Crkve,
} moli za nas!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — oprosti nam, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — usliši nas, Gospodine.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — smiluj nam se.

Sveć. Postavi ga gospodarom nad domom svojim.

Puk. I poglavicom nad svim imanjem svojim.

Pomolimo se.

Bože, koji si neiskazanom providnosti blaženoga Josipa dostojao se izabrati za zaručnika presvetoj Roditeljki svojoj: daj molimo; da koga kao zaštitnika

častimo na zemlji, zagovornika zavrijedimo imati na nebu: Koji živiš i kraljuješ u vijeke vijeka. Amen.

(300 dana oprost jednom na dan; može se namijeniti dušama u čistilištu. Pijo X. 18. III. 1909.)

Litanije sviju Svetih s pripadnim molitvama.

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!

Oče nebeski, Bože,
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože,
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,
} smiluj nam se!

Sveta Marijo,
Sveta Bogorodice,
Sveta djevo djevica,
Sveti Mihaele,
Sveti Gabriele,
Sveti Rafaele,
} moli za nas!

Svi sveti anđeli i arhanđeli, — molite za nas!
Svi sveti redovi blaženih duhova, — molite za nas!
Sveti Ivane Krstitelju, — moli za nas!
Sveti Josipe, — moli za nas!
Svi sveti patrijarsi i proroci, — molite za nas!

Sveti Petre,
Sveti Pavle,
Sveti Andrija,
Sveti Jakobe,
} moli za nas

Sveti Ivane,
Sveti Toma,
Sveti Jakobe,
Sveti Filipe,
Sveti Bartolomeju,
Sveti Mateju,
Sveti Simone,
Sveti Tadeju,
Sveti Matija,
Sveti Barnaba,
Sveti Luka,
Sveti Marko,
moli za nas!

Svi sveti apostoli i evanđelisti, — molite za nas!
Svi sveti učenici Gospodnji, — molite za nas!
Svi sveti mladenci, — molite za nas!

Sveti Stjepane,
Sveti Laurencije,
Sveti Vincencije,
moli za nas!

Sveti Fabijane i Sebastijane,
Sveti Ivane i Pavle,
Sveti Kozma i Damijane,
Sveti Gervazije i Protazije,
Svi sveti mučenici,
molite za nas!

Sveti Silvestre,
Sveti Gregorije,
Sveti Ambrozije,
Sveti Augustine,
Sveti Jeronime,
Sveti Martine,
Sveti Nikola,
moli za nas!

Svi sveti biskupi i ispovjednici, — molite za nas!
Svi sveti učitelji, — molite za nas!

Sveti Antonije,
Sveti Benedikte,
Sveti Bernarde,
Sveti Dominiče,
Sveti Franjo,
moli za nas!

Svi sveti svećenici i leviti, — molite za nas!
Svi sveti redovnici i pustinjaci, — molite za nas!

Sveta Marijo Magdaleno,
Sveta Agato,
Sveta Lucijo,
Sveta Agneto,
moli za nas!

Sveta Cecilijo,
Sveta Katarino,
Sveta Anastazijo,
moli za nas!

Sve svete djevice i udovice, — molite za nas!
Svi sveci i svetice Božje, — molite za nas!
Milostiv budi — oprosti nam, Gospodine!
Milostiv budi — usliši nas, Gospodine!

Od svakoga zla,
Od svakoga grijeha,
Od srdžbe svoje,
Od nagle i nepripravne smrti,
Od zasjeda vražjih,
Od srditosti, mržnje i svake zle volje,
Od duha bludnosti,
Od groma i zla vremena,
Od biča potresa,
Od kuge, glada i rata,
Od smrti vječne,
Po otajstvu svetoga utjelovljenja svoga,
Po došašću svojem,
Po rođenju svojem,
Po krstu i svetom postu svojem,
oslobodi nas, Gospodine!

Po križu i muci svojoj,
Po smrti i pokopu svojem,
Po svetom uskrsnuću svojem,
Po divnom uzašašću svojem,
Po dolasku tješitelja Duha Svetoga,
Na dan sudnji,
— oslobodi nas, Gospodine!

Mi grješnici,
Da nam oprostiš,
Da nam otpustiš,
Da se dostojiš, na pravu nas pokoru ganuti,
Da se dostojiš svoju svetu Crkvu ravnati i uzdržati,
Da se dostojiš vrhovnoga apostolskoga poglavicu i sve crkvene redove u svetoj vjeri uzdržati,
Da se d stojiš neprijatelje svete Crkve poniziti,
Da se dostojiš cara i kralja našega apostolskoga čuvati,
Da se dostojiš kraljima i vladarima kršćanskim mir i pravu slogu darovati,
Da se dostojiš svemu puku kršćanskomu mir i jedinstvo udijeliti,
Da se dostojiš u svetoj nas službi svojoj potkrijepiti i uzdržati,
Da srca naša k nebeskim željama uzdigneš,
Da sve naše dobročinitelje vječnim dobrima naplatiš,
Da duše naše braće, prijatelja i dobročinitelja od vječnoga prokletstva izbaviš,
Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati,
Da se dostojiš svim vjernim mrtvima pokoj vječni darovati,
Da se dostojiš uslišati nas,
Sine Božji,
— molimo te, usliši nas!

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, — oprosti nam, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta — usliši nas, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta — smiluj nam se!

Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!

Oče naš.
Sveć. I ne uvedi nas u napast,
Puk. Nego izbavi nas od zla.

Psalam 69.

Bože, u pomoć mi priteci; * Gospodine, pohitaj mi pomoći.

Smeli se i porumenjeli, * koji traže dušu moju.

Uzmaknuli i zasramili se, * koji mi zlo žele.

Uzmaknuli odmah zasramljeni, * koji mi govore: pravo, pravo.

Radovali se i veselili u tebi svi, koji tebe traže, * i govorili uvijek: „Veličao se Gospodin“, koji ljube spasenje tvoje.

A ja sam pak nevoljan i siromah; * pomozi mi, Bože.

Ti si moj pomoćnik i izbavitelj, * Gospodine ne kasni.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

Kako bijaše u početku, tako i sada, i vazda i u vijeke vijekova. Amen.

Sveć. Spasi sluge svoje,

Puk. Bože moj, koji se u te ufaju.

Sveć. Budi nam, Gospodine, toranj jakosti

Puk. Protiv neprijatelja.

Sveć. Ništa ne napredovao neprijatelj suprot nama;

Puk. I sin bezakonja ne naudio nama.

Sveć. Gospodine, ne učini nam po grijesima našim;

Puk. Niti nam vrati po bezakonjima našim.

Sveć. Molimo za papu našega N.

Puk. Gospodin ga sačuvao, i poživio ga, i blažena učinio na zemlji, i ne dao ga na volju neprijateljima njegovim.

Sveć. Molimo za cara i kralja našega N.

Puk. Gospodine, spasi kralja našega, i usliši nas u dan, u koji te zovemo.

Sveć. Molimo za dobrotvore svoje.

Puk. Dostoj se, Gospodine, sve, koji nam dobro čine, poradi imena svojega nagraditi životom vječnim. Amen.

Sveć. Molimo za vjerne mrtve.

Puk. Pokoj vječni daruj im, Gospodine, i svjetlost vječna svijetlila im.

Sveć. Počivali u miru.

Puk. Amen.

Sveć. Za braću svoju nenazočnu.

Puk. Spasi sluge svoje, Bože moj, koji se u te ufaju.

Sveć. Pošlji im, Gospodine, pomoć iz svetinje.

Puk. I brani ih sa Siona.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju.

Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Sveć. Gospodin s vama.

Puk. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože, kojemu je vlastito smilovati se vazda i oprostiti, primi prošnju našu, da nas i sve sluge tvoje, koje stežu verige grijeha, pomilovanje tvojega milosrđa milostivo odriješi.

Usliši, molimo te, Gospodine, ponizne molitve naše i oprosti nam grijehe, koji ti se ispovijedamo, da nam zajedno i proštenje i mir dobrostivo udijeliš.

Neizrečeno nam, Gospodine, milosrđe svoje milostivo ukaži, da nas zajedno i od svih grijeha odriješiš i od kazni, koje za njih zaslužujemo, izbaviš.

Bože, koga grijeh vrijeđa, a ublažuje pokora, pogledaj milostivo na ponizne molbe puka svojega i odvrati bičeve srdžbe svoje, koje za grijehe svoje zaslužujemo.

Svemogući vječni Bože, smiluj se slugi svojemu vrhovnomu pastiru našemu N., i ravnaj ga milostivo na putu k vječnomu spasenju, da s pomoću tvojom, što je tebi povoljno, želi i svom jakošću izvrši.

Molimo te, svemogući Bože, da sluga tvoj N., car i kralj naš apostolski, koji je po tvojoj dobroti primio upravu kraljevstva, zadobije također povećanje svih krjeposti: da njima dostojno urešen, uzmogne grdobe opačina izbjegavati, neprijatelje svladavati, i drag doći k tebi, koji si put, istina i život.

Bože, od koga proistječu svete želje, pravi savjeti i pravedna djela, daj slugama svojim onaj mir, koga svijet ne može dati, da i srca naša budu zapovijedima tvojim pokorna, i sadašnja vremena, bez straha od neprijatelja, po tvojoj zaštiti mirna.

Užezi ognjem Duha Svetoga srce naše, Gospodine, da tebi čistim tijelom služimo i neokaljanim srcem omilimo.

Bože, stvoritelju i otkupitelju sviju vjernih, dušama službenika i službenica svojih udijeli otpuštenje sviju grijeha, da proštenje, koje su uvijek željele, pobožnim prošnjama postignu.

Djela naša, molimo te, Gospodine, milošću svojom pretječi i pomoću svojom prati, da se svaka naša molitva i djelo s tobom vazda počne i po tebi započeto da se dovrši.

Svemogući vječni Bože, koji živima zajedno i mrtvima gospoduješ, i svima se smiluješ, za koje unaprijed znaš, da će vjerom i djelom biti tvoji: molimo te ponizno, da oni, za koje odlučismo moliti, i koji ili još sada živu na svijetu, ili su se jur preselili u vječnost, po zagovoru svih Svetih tvojih oproštenje svih svojih grijeha milostivo zadobiju. Po Isusu Kristu Sinu tvojemu, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog po sve vijeke vijekova. Amen.

Sveć. Gospodin s vama.

Puk. I s duhom tvojim.

Sveć. Uslišio nas svemogući i milosrdni Gospodin.

Puk. Amen.

Sveć. I duše vjernih po milosrđu Božjem počivale u miru.

Puk. Amen.

Za opće potrebe.

„Očenaš“ i „Zdravo Marijo“ pet puta.

Molitve u različitim potrebama.

Kad je suša.

Mole se litanije svih Svetih, kojima se na kraju ispred reda: Da se dostojiš plodove zemlji i t. d. dva puta doda:

Da se dostojiš vjernim svojima prikladne kiše darovati, — molimo te, usliši nas.

Zatim se svrše litanije, a zatim:

Oče naš (*moli se tiho).*

Sveć. I ne uvedi nas u napast.
Puk. Nego izbavi nas od zla.

Psalam 146.

Hvalite Gospodina, jer je dobro pjevati psalme: Bogu našemu budi ugodna i dostojna hvala.

Jeruzalem je sagradio Gospodin: skuplja raspršene Izraelce.

Koji liječi ljude slomljena srca: i povija njihove rane.

Koji broji množinu zvijezda: i svima njima daje imena.

Velik je naš Gospodin, i velika njegova moć: i mudrosti njegovoj ne ima kraja.

Diže krotke Gospodin: ali ponizuje grješnike do zemlje.

Zapjevajte Gospodinu zahvalnu pjesmu: zaigrajte Gospodinu našemu na citari.

Koji zastire nebo oblacima i daje zemlji kiše.

Koji plodi po gorama sijeno, i travu za službu ljudima.

Koji daje stoki hranu njihovu: i mladim gavranima, koji ga zazivlju.

Ne godi mu jakost konja: niti mu se ne dopada noga junaka.

Dopadaju se Gospodinu samo oni, koji ga se boje: i oni, koji se ufaju u milosrđe njegovo.

Sveć. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu,

Puk. Kako bijaše u početku, tako i sada i vazda i u vijeke vijekova. Amen.

Sveć. Zastri, Gospodine, nebo oblacima,

Puk. I daj zemlji kiše;

Sveć. Da rodi po gorama sijeno,

Puk. I trava za službu ljudima.

Sveć. Poškropi brda s visine svoje,

Puk. I odsad zasitila se zemlja čina tvojih.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju,

Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Pomolimo se.

Bože, u kojemu živimo, krećemo se i jesmo: kiše nam prikladne udijeli; da sadašnjim pomoćima dovoljno potpomagani, vječna dobra uzdanije želimo.

Dopusti, molimo te, svemogući Gospodine: da mi koji se u tuzi svojoj ufamo u milosrđe tvoje; budemo po tvojem neprestanom čuvanju od svih protivština obranjeni.

Daj nam, molimo te, Gospodine, korisne kiše: i milostivo polij zemaljsko lice nebeskim vodama. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Sveć. Blagoslovimo Gospodina.

Puk. Bogu hvala.

Sveć. Uslišio nas svemogući i milosrdni Gospodin.

Puk. Amen.

Sveć. I duše vjernih po milosrđu Božjemu počinule u miru.

Puk. Amen.

Za lijepo vrijeme.

Mole se litanije svih Svetih, kojima se na kraju ispred reda: Da se dostojiš plodove zemlji i t. d. dva puta doda:

Da se dostojiš vjernima svojima vedrinu neba darovati, — molimo te, usliši nas.

Zatim se svrše litanije, a zatim:

Oče naš *(moli se tiho).*

Sveć. I ne uvedi nas u napast.

Puk. Nego izbavi nas od zla.

Psalam 66.

Bog nas pomilovao i blagoslovio: rasvijetljio lice svoje nad nama, i pomilovao nas.

Da spoznamo na zemlji tvoj put: među svim pucima spasenje tvoje.

Neka te hvale puci, Bože: neka te hvale svi puci.

Neka se vesele i raduju narodi: jer ti ćeš suditi puke pravično, i ravnat ćeš narode na zemlji.

Neka te hvale puci, Bože: neka te hvale svi puci: zemlja je dala svoj plod.

Neka nas blagoslovi Bog, naš Bog: neka nas blagoslovi Bog: i neka se njega boje svi krajevi zemlje.

Slava Ocu itd.

Sveć. Spustio si, Bože, vjetar vrhu zemlje,

Puk. I pale su vode.

Sveć. Kada zastrem oblacima nebo,

Puk. Pokazat će se duga moja i spomenut ću se saveza svoga.

Sveć. Rasvijetli lice svoje, Gospodine, vrhu sluga svojih,

Puk. I blagoslovi, koji se u te ufaju.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju,

Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Pomolimo se.

Bože, koga grijeh vrijeđa, a ublažuje pokora: pogledaj milostivo na ponizne molbe puka svojega i odvrati bičeve srdžbe svoje, koje za grijehe svoje zaslužujemo.

Usliši nas, Gospodine, kad k tebi evo vapijemo, i vedrinu neba udijeli nama, kad te evo molimo: da koji za grijehe svoje pravedno trpimo, pretečeni milosrđem tvojim, milostivost osjetimo.

Molimo, svemogući Bože, milostivost tvoju: da razlijevanje kiše zaustaviš i vedrinu lica svojega nama pokazati udostojiš se. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Sveć. Blagoslovimo Gospodina.

Puk. Bogu hvala.

Sveć. Uslišio nas svemogući i milosrdni Gospodin.

Puk. Amen.

Sveć. I duše vjernih po milosrđu Božjemu počinule u miru.

Puk. Amen.

Molitva da budemo sačuvani od potresa.

Svemogući vječni Bože, koji pogledaš zemlju i činiš, da se trese: prosti uplašenima, umilostivi se moliteljima; da od čije smo se srdžbe, što trese temelje zemlje, prestravili, blagost, koja satiranja njezina iscjeljuje, vazda osjećamo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Oče naš. Zdravo Marijo.

Kad je glad.

Mole se litanije sih Svetih, u kojima se redak: Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati *dva puta kaže.*

Zatim se svrše litanije, a zatim:

Oče naš *(moli se tiho).*

Sveć. I ne uvedi nas u napast.

Puk. Nego izbavi nas od zla.

Psalam 22.

Gospodin me vodi, i ništa mi ne će manjkati: Na mjesto paše ondje me namješta.

Na vodi okrepe odgaja me: dušu moju oporavlja.

Vodi me na stazama pravednim poradi imena svojega.

Jer ako i ushodam posred sjene smrtne, ne ću se bojati zala: jer si ti sa mnom.

Prut tvoj, i štap tvoj, oni me tješe.

Postavio si preda mnom stol, protiv onih, koji me pritješnjuju.

Namazao si uljem glavu moju, i čaša moja opojna, kako je izvrsna!

I milosrđe tvoje pratit će me u sve dane života mojega.

I da stanujem u domu Gospodnjem za dugo dana.

Sveć. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu,

Puk. Kako bijaše u početku, tako i sada i vazda i u vijeke vijekova. Amen.

Sveć. Gospodine, ne učini po grijesima našim.

Puk. Niti nam vrati po bezakonjima našim.

Sveć. Oči sviju u tebe se ufaju, Gospodine,

Puk. I ti jim daješ hranu u prikladno vrijeme.

Sveć. Spomeni se skupštine svoje,

Puk. Kojom si upravljao od početka.

Sveć. Gospodin će dati dobrostivost,

Puk. I zemlja će naša dati plod svoj.

Sveć. Gospodine usliši molitvu moju,

Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Pomolimo se.

Neizrečeno nam, Gospodine, milosrđe svoje milostivo ukaži: da nas zajedno i od svih grijeha odriješiš, i od kazni, koje za njih zaslužujemo, izbaviš. Daj nam molimo, Gospodine, našemu pobožnomu moljenju napredak, te glad dobrostivo odvrati i neka srca ljudska spoznadu, da ovakovi bičevi od tvoje srditosti dolaze, i po tvojemu milosrđu prestaju.

Puk tebi podložan, koji zbog grijeha svojih glad trpi, Gospodine, k sebi milostivo obrati: Ti, koji si rekao, da će se onima, koji kraljevstvo tvoje ištu, svekoliko dodati. Koji živiš i kraljuješ u sve vijeke vijekova. Amen.

Kad je kuga ili pomor.

Mole se litanije svih Svetih, u kojima se dva puta kaže redak:

Od kuge glada i rata, oslobodi nas Gospodine.

a za retkom:

„Da se dostojiš plodove zemlji dati i uzdržati,

doda se:

Da se dostojiš osloboditi nas od biča kuge, — molimo te, usliši nas.

Zatim se svrše litanije, a zatim:

Oče naš *(moli se tiho).*

Sveć. I ne uvedi nas u napast.

Puk. Nego izbavi nas od zla.

Psalam 6.

Gospodine, nemoj me pokarati u gnjevu svom: niti me kazniti u jarosti svojoj.

Smiluj mi se, Gospodine, jer sam nemoćan: ozdravi me, Gospodine jer su smućene kosti moje.

I duša je moja smućena veoma: a ti Gospodine, dokle još?

Obrati se, Gospodine, i izbavi dušu moju: spasi me poradi milosrđa svoga.

Jer ga nije u smrti (među mrtvima), koji bi se spominjao tebe: a u paklu tko će te slaviti?

Onemogoh od jecanja svoga: svaku noć kvasim odar svoj: suzama svojima natapam postelju svoju.

Pomutilo se od gnjeva oko moje: ostario sam među svim neprijateljima svojima.

Otstupite od mene svi, koji činite nepravdu: jer je Gospodin uslišao glas plača moga.

Uslišao je Gospodin molbu moju, Gospodin je molitvu moju primio.

Neka se zastide i smute silno svi neprijatelji moji: neka se obrate i zasrame vele brzo.

Sveć. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

Puk. Kako bijaše u početku, tako i sada i vazda i u vijeke vijekova. Amen.

Sveć. Gospodine, ne učini nam po grijesima našim,

Puk. Niti nam vrati po bezakonjima našim.

Sveć. Pomozi nam, Bože, Spasitelju naš,

Puk. I poradi slave imena svoga izbavi nas.

Sveć. Gospodine ne gledaj na prošaste grijehe naše,

Puk. Nego preteci nas milosrđem svojim, jer smo u velikoj nevolji.

Sveć. Moli za nas sveti Sebastijane,

Puk. Da dostojni budemo obećanja Kristovih.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju,

Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Pomolimo se.

Usliši nas, Bože Spasitelju naš: i (po zagovoru blažene i slavne Bogorodice vazda djevice Marije i blaženoga Sebastijana, mučenika svoga i sviju Svetih) puk svoj oslobodi od straha srdžbe svoje, te ga po obilju milosrđa svoga učini sigurna.

Budi nam, Gospodine, milostiv na prošnje naše: te nam iscijeli duše i tjelesa od mlohavosti i da dobivši oproštenje u tvojem se blagoslovu vazda veselimo.

Molimo te, Gospodine, udijeli nam plod pobožne prošnje: te kugu i pomor milostivo odvrni; da srca ljudska spoznadu, da ovakvi bičevi od tvoje srditosti dolaze, i da po tvojem milosrđu prestaju. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Kad je rat.

Mole se litanije svih Svetih, kojima se na kraju doda:

„Oče naš“ *(Moli se tiho).*

Sveć. I ne uvedi nas u napast,

Puk. Nego oslobodi nas od zla.

Psalam 45.

Bog naš je utočište i krepost: pomoćnik u nevoljama, koje nas snalaze preveć.

Zato se nećemo bojati, kad se potrese zemlja: i prevale se gore moru u srce.

Buče i mute se vode njihove: tresu se gore od jakosti njegove.

Navala rijeke veseli grad Božji: posvetio je šator svoj Višnji,

Bog je usred njega, ne će se promjeniti: pomaže mu Bog rano u zoru.

Uzmutiše se narodi, i zadrmaše se carstva: on pusti glas svoj, trese se zemlja.

Gospodin nad vojskama s nama je: zaštitnik naš je Bog Jakobov.

Dođite i vidite djela Gospodnja, koja je postavio kao čudesa na zemlji; on koji prenosi ratove do na kraj zemlje.

Luk prebi, i slomi oružje, i štitove sažeže ognjem.

Okanite se i vidite, da sam ja Bog: uzvisit ću se po narodima, i uzvisit ću se na zemlji.

Gospodin nad vojskama s nama je: zaštitnik naš je Bog Jakobov.

Sveć. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.
Puk. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vijekova. Amen.
Sveć. Ustani, Gospodine, i pomozi nam,
Puk. I izbavi nas poradi imena svoga.
Sveć. Spasi sluge svoje,
Puk. Bože moj, koji se u te ufaju.
Sveć. Neka bude mir po jakosti tvojoj,
Puk. I obilja u tornjevima tvojim.
Sveć. Budi nam, Gospodine, toranj jakosti,
Puk. Protiv neprijatelja.
Sveć. Luk prebi, i slomi oružja,
Puk. I štitove sažezi ognjem.
Sveć. Pošlji nam, Gospodine, pomoć iz svetinje,
Puk. I brani nas od Siona.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju,
Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.
Sveć. Gospodin s vama,
Puk. I s duhom tvojim.

Pomolimo se.

Bože koji razbijaš ratove, i napadače na one, koji se u te ufaju, mogućom obranom svojom pridobivaš: pomozi slugama svojim, koji prose milosrđe tvoje, da satrvši divljaštvo neprijatelja svojih, neprestanim zahvaljivanjem tebe slavimo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Bože, od koga proistječu svete želje, pravi savjeti i pravedna djela, daj slugama svojim onaj mir, koga svijet ne može dati, da i srca naša budu zapovijedima tvojim pokorna, i sadašnja vremena, bez straha od neprijatelja, po tvojoj zaštiti mirna,

Neprijatelja naših, molimo te, Gospodine, ponizi oholost: i njihovu tvrdokornost jakošću desnice svoje satri. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva u oči dušnoga dana.

Mole se litanije lauretanske, a iza blagoslova s presvetim otajstvom, krunica za pokojnike, zatim:

Pomolimo se.

Bože, stvoritelju i otkupitelju svih vjernih, dušama službenika i službenica svojih udijeli otpuštenje sviju grijeha, da proštenje, koje su uvijek željeli, pobožnim prošnjama postignu. Koji živiš i kraljuješ na sve vijeke vijekova. Amen.

Molitva u Jubileju

(ili kada tko hoće, da dobije potpuni oprost.)

U ime Oca † i Sina † i Duha Svetoga † Amen.

Svemogući, vječni Bože, iz svega srca i iz sve duše svoje sa svim vjernicima vapijem sada k tebi, i po nakani svete matere Crkve klečeći te molim, da nam, milosrdni Oče, udijeliš sve ono. što od tebe sa svim pouzdanjem molimo, i što se dobiti nadamo.

Bože, koji si beskrajno milosrdan i neizmjerno dobar; koji si nas sve po svojemu Sinu opomenuo: Molite, i dobit ćete, kucajte, i otvorit će vam se: pred tvoje neizmjerno veličanstvo ničice padam, moleći te ponizno iz svega srca, živom vjerom, tvrdim ufanjem i žarkom ljubavlju: ne ostavi predrage majke naše, vojujuće Crkve svoje, već je vazda čuvaj, brani, uzvisuj i raširuj. Sve pak pravovjerne, a osobito kršćanske kraljeve i vladare združi i sjedini iskrenom i stalnom ljubavlju, te nam svima grijehe milosrdno oprosti.

Zato, o premilosrdni Oče, primi na ovu nakanu ovaj moj pohod, primi molitvu, sv. ispovijed i pričest pokoru i svu pobožnost moju, što ti je u ovo vrijeme prinosim, kako bi izvršio sve, što si ti, neizmjerni Bože svetoj materi Crkvi odredio, pa da mi oprostiš grijehe i ujedno udijeliš obećano obilato oproštenje sviju vremenitih kazni.

Milostivi, vječni Bože, pogledaj milosrdnim okom svojim na puk svoj, koji si izabrao od početka svijeta. Brani i štiti na zemlji svoju vojujuću Crkvu. Ne ostavi stada, što ga je tvoj jedini Sin, Isus Krist, neprecjenjenom krvlju svojom otkupio. Ne ostavi nas u ovo tako teško, a osobito za tvoju svetu vjeru tako

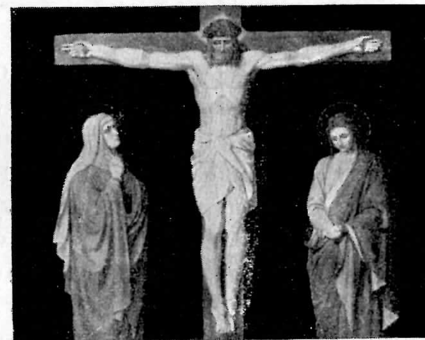
pogibeljno vrijeme. Daj da svi ljudi poznaju i poštuju, ljube i slave tebe, Oca nebeskoga, i Isusa Krista, Sina tvojega, koga si nam poslao, u jedinstvu Duha Svetoga, kano pravoga trojednoga Boga u sve vijeke vijekova. Amen.

Pet „Očenaša“ i pet „Zdravih Marija“ i Vjerovanje apostolsko.

Prigodom sv. pričesti školske mladeži.

Molitva pred raspetim Spasiteljem, da se dobije oproštenje.

Poslije svake dostojne ispovijedi i pričesti dobiva potpuno oproštenje, tko klečeći pred kipom ili slikom raspetoga Spasitelja skrušeno i pobožno izmoli ovu molitvu. (Pijo IX.):



Evo ja, o dobri i preslatki Isuse, | pred tvojim licem bacam se na koljena | i s najvećim žarom srca | molim te i zaklinjem: | daj, utisni u moje srce |

živa čuvstva vjere, ufanja i ljubavi, | te pravu pokoru za moje grijehe, | i najčvršću volju, da ih popravim; | dok s velikim ganućem i žalošću | tvojih pet rana u sebi razmišljam | i u duhu promatram | imajući pred očima ono, | što je već u tvoja usta stavio | prorok David o tebi, | o dobri Isuse: | „Probodoše ruke moje i noge moje; | prebrojiše sve kosti moje“. | (Ps. 21, 17. 18.)

Zatim moli još nješto, n. pr. pet „Očenaša“ i pet „Zdravih Marija“ po nakani sv. Oca Pape, to jest: za svetu Crkvu, za vrhovnu glavu njezinu, za obraćenje krivovjernika, za obraćenje grješnika, za mir i slogu kršćanskih vladara, i t. d.

Obnova krsnoga zavjeta.

Sveć. Što kod svetoga krsta zaprosiste od Crkve Božje?

Djeca. Vjeru.

Sveć. Što vam daje vjera?

Djeca. Život vječni.

Sveć. Ako hoćete imati život vječni, držite zapovijedi: Ljubite Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim, a bližnjega svojega kao sama sebe. O ovim dvjem zapovijedima visi sav zakon i proroci. A vjera je, da jednoga Boga štujete u trojstvu i trojstvo u jedinstvu, a da ne pomiješate osoba i ne rastavite bivstva. Jer druga je osoba Očeva, druga Sinova, druga Duha Svetoga; a u njih trojice jedno je bivstvo i jedno je samo božanstvo.

Sveć. Odričete li se vraga?

Djeca. Odričemo.

Sveć. I svih njegovih djela?

Djeca. Odričemo,

Sveć. I svih njegovih raskoši?

Djeca. Odričemo.

Sveć. Vjerujete li u Boga Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje?

Djeca. Vjerujemo.

Sveć. Vjerujete li u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, za nas rođenoga i mučenoga?

Djeca. Vjerujemo.

Sveć. Vjerujete li u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela i život vječni?

Djeca. Vjerujemo.

Sveć. Vjerujete li, da je Isus Krist u presvetom oltarskom sakramentu s dušom i tijelom, s tijelom i krvlju, s Božjom i čovječjom naravi?

Djeca. Vjerujemo i ispovijedamo.

Sveć. Vjerujete li i sve drugo, što nam sveta mati Crkva katolička vjerovati nalaže?

Djeca. Vjerujemo.

Sveć. Obećajete li svetoj i nepogrješivoj Crkvi vjernost i poslušnost?

Djeca. Obećajemo.

Sveć. Hoćete li kao prava djeca svete matere Crkve njezine zapovijedi uvijek obdržavati? Hoćete li kao pravi katolici do posljednjeg časa živjeti i umrijeti?

Djeca. Hoćemo kao dobra i poslušna djeca | obdržavati sve zapovijedi | naše svete majke Crkve; | hoćemo živjeti i umrijeti | kao pravi katolici.

Sveć. Kleknite i pobožno molite.

Djeca (klečeći): Hvalimo ti iz dna srca — Bože, Oče nebeski, — što si nam milostivo dao, — da vjerujemo u te — i u tvojega Sina, Isusa Krista,

*

Gospodina našega, — i u Duha Svetoga, i što si nam dobrostivo udijelio, — da smo se u tvojoj svetoj i nepogrješivoj Crkvi rodili! — Klečeći pred tobom — obećajemo ti pred svim anđelima i svecima — vjernost na vijeke, — koju su ti u ime naše — drugi kod našega krštenja zavjetovali. — Ojači nas Gospodine, svojom milošću! — Čuvaj nas u svim našim napastima! — Daj, da prije umremo, nego li ti nevjerni budemo! — Udijeli nam milost, — da riječju i činom — svoju vjeru uvijek zasvjedočavamo, — te nas k sebi uzmi u život vječni, — kada bude sveta volja tvoja.

Iza toga moli svećenik ovu molitvu:

Milostivi, vječni Bože, pogledaj dobrostivo na ovu svoju djecu i usliši milostivo njihovu smjernu molitvu. Daj, da izvrše, što žele. Ne dopusti nikada, da se ove nejake sirote, koje su tvoja djeca, ikada od tebe rastave. Ne daj, da duše njihove, otkupljene dragocjenom krvlju jedinorođenoga Sina tvojega, zaplijeni neprijatelj, koji na njih vreba. Svijetlo prave vjere vijekom im svijetlilo i u tom svijetlu spoznavali uvijek tvoju volju i vjerno je vršili. Neka rastu u mudrosti i dobi; vodi ih od krjeposti do krjeposti, dok ne zagledaju svjetlost vječnu, gdje će tebe, svoga nebeskoga Oca, i tvojega jedinorođenoga Sina i Duha Svetoga licem u lice gledati i hvaliti te i slaviti sa svim anđelima i svecima od vijeka do vijeka. Amen.

Molitve poslije tihe mise.

Svećenik neka s narodom moli tri puta:

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovena ti medju ženama i blagosloven plod utrobe

tvoje Isus. — Sveta Marijo, majko Božja, moli za nas grješnike sada i u čas smrti naše. Amen.

Za tim: Zdravo kraljice, majko milosrđa, živote slasti i ufanje naše zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini, k tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni dakle, odvjetnice naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagosloveni plod utrobe svoje! O blaga, o mila, o slatka djevice Marijo!

Seć. Moli za nas, sveta Bogorodice!

Puk. Da vrijedni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se.

Bože utočište naše i krjeposti, pogledaj milostivo narod, koji k tebi viče; i po odvjetovanju slavne i neoskvrnjene djevice Bogorodice Marije sa blaženim Josipom njezinim zaručnikom, i blaženim apostolima tvojima Petrom i Pavlom i svim svecima, molitve koje izlijevamo za obraćenje grješnikâ, za slobodu i uzvišenje svete matere Crkve, milosrdno i dobrostivo usliši. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Neka se doda molitva:

Sveti Mihaele arhanđele, brani nas u boju; od pakosti i zasjeda đavolovih budi zaklon. — Neka mu Bog zapovjedi; ponizno molimo: i ti, vojvodo vojske nebeske, sotonu i druge duhove zlobne, koji svijetom obilaze na upropašćivanje dúša, božanskom krjepošću u pakao porini. Amen.

Papa Leon XIII. podijelio je svima, koji mole ove molitve, 300 dana oprosta.

Seć. **Presveto Srce Isusovo,**
Puk. **Smiluj nam se.** *(Tri puta.)*

Sv. Otac Papa Pijo X. odlukom sv. zbora za oproste Urbis et Orbis od 17. lipnja 1904. podjeljuje svim vjernicima, koji zajedno sa svećenikom iza gornjih molitava dodadu još ovaj zaziv, oprost od 7 godina i 7 četrdesetnica.

Pohvale presvetome imenu Božjemu.

Ovim pohvalama nastoje pobožni kršćani zadovoljiti za uvrede, koje se psovkama danomice nanašaju Bogu. — Sv. otac papa Leo XIII. preporučio je osobito ove pohvale, pa ih obdario oproštenjem, koje se može namijeniti dušama u čistilištu. Mogu se pak moliti svagdje i u svako doba, pa i javno pred izloženim presvetim otajstvom, ili poslije svete mise.

Blagosloven budi Bog!

Blagosloveno njegovo sveto ime!

Blagosloven Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek!

Blagosloveno ime Isusovo!

Blagosloveno presveto Srce Isusovo!

Blagosloven Isus u presvetom oltarskom sakramentu!

Blagoslovena velika Bogorodica, presveta djevica Marija!

Blagosloveno sveto i bezgrješno njezino začeće!

Blagosloveno ime Marije, djevice i majke!

Blagosloven Bog u svojim anđelima i u svojim svecima!

Svaki put oprost od 1 godine. Pijo VII. Kad se ove pohvale javno mole pred izloženim presvetim otajstvom ili poslije svete mise, dobiva se svaki put oprost od 2 godine. Leon XIII. Tko ih svaki dan moli, može dobiti uz obične uvjete jedamput na mjesec obilati oprost. Pijo IX.

Pjesme.

Zazivanje Duha Svetoga.

Dođi Duše presveti!
Pamet našu pros'vjeti
Zrakom višnje svjetlosti.

Dođi, Oče ubogih,
Djelitelju milosti,
Dođi, srca svjetlosti.

Tješitelju predobri,
Goste duši premili,
Slatka naša naslado!

Pokoju utruđenih,
Rashlado upaljenih,
Tješitelju žalosnih!

Svjetlosti preblažena,
Ti u srcu vjernika
Ispuni najskrovnije.

Jer bez tvoje milosti
Nema u nas svjetlosti,
Ništa nije nevino.

Kaljavo sve odnosi,
Što je suho narosi,
L'ječi što je ranjeno.

Prigni sve ukočeno,
Ogrij, što je studeno;
Sve, što manjka, naknadi.

Sedam dara milosti
Vjernim svojim dopusti,
Koji u te ufaju.

Nama daj po krjeposti
Postići u vječnosti
Vjekovite radosti.

Na Božić.

Narodi nam se kralj nebeski
Od Marije čiste djevice.
Na tom mladom ljetu veselimo se,
Mladoga kralja mi molimo!

Po njem sl'jedi sveti Stjepan,
Prvi mučenik Gospoda Boga.

Sveti Ivan preljubljeni,
Među apostoli preodabrani.

Malu djećicu pomoriše
Za ime božje kano ovčice.

Toma biskup, skupa mučenik,
Tomino ime to je blaženo.

Silvester papa k njim se pridruži,
Koga na nebesih okruniše.

Obrezovanje, što se govori,
Nam za spasenje imenuje se.

Sveta tri kralja dare nose:
Tamjan i zlato, plemenitu mast.

O mi svi božji kršćenici,
Mladomu kralju dare nosimo!

Hvaljeno budi sveto Trojstvo,
Hvalu svi dajmo Gospodu Bogu!

Daj nam Bog zdravlje, k tomu veselje,
Na tom mladom ljetu svega obilja!

Dodatak.

Veni Sancte.

Veni Sancte Spiritus,
Et emitte coelitus
Lucis tuae radium.

Veni pater pauperum,
Veni dator munerum,
Veni lumen cordium.

Consolator optime,
Dulcis hospes animae,
Dulce refrigerium.

In labore requies,
In aestu temperies,
In fletu solatium.

O lux beatissima,
Reple cordis intima
Tuorum fidelium.

Lava quod est sordidum,
Riga quod est aridum,
Sana quod est saucium.

Flecte quod est rigidum,
Fove quod est frigidum,
Rege quod est devium.

Da tuis fidelibus,
In te confidentibus,
Sacrum septenarium.

Da virtutis meritum,
Da salutis exitum,
Da perenne gaudium.

Amen.

Veni Creator.

Veni Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia,
Quae tu creasti, pectora.

Qui diceris Paraclitus,
Altissimi donum Dei,
Fons vivus, ignis, caritas,
Et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,
Digitus paternae dexterae,
Tu rite promissum Patris,
Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus:
Infunde amorem cordibus:
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus:
Ductore sic te praevio,
Vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem,
Noscamus atque filium,
Teque utriusque Spiritum
Credamus omni tempore.

Deo Patri sit Gloria,
Et Filio qui a mortuis,
Surrexit, ac Paraclito,
In saeculorum saecula.

Amen.

℣. Emitte Spiritum tuum et creabuntur. (T. P. Alleluja).

℟. Et renovabis faciem terrae. (T. P. Alleluja).

Oremus.

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum.

℟. Amen.

Te Deum.

Te Deum laudámus: te Dóminum confitémur.

Te ætérnum Patrem * omnis terra venerátur.

Tibi omnes Angeli, * tibi cœli, et univérsæ potestátes:

Tibi Chérubim et Séraphim, * incessábili voce proclámant:

Sanctus * Sanctus, * Sanctus * Dóminus Deus Sábaoth.

Pleni sunt cœli et terra * majestátis gloriæ tuæ.

Te gloriósus * Apostolórum chorus,

Te Prophetárum * laudábilis númerus,

Ta Mártyrum candidátus * laudat exércitus.

Te per orbem terrárum * sancta confitétur Ecclésia,

Patrem * imménsæ majestátis,

Venerándum tuum verum * et únicum Fílium,
Sanctum quoque * Paráclitum Spíritum.
Tu Rex glóriæ * Christe.
Tu Patris * sempitérnus es Fílius.
Tu ad liberándum susceptúrus hóminem: * non horruísti Vírginis úterum.
Tu, devícto mortis acúleo: * aperuísti credéntibus regna cœlórum.
Tu ad déxteram Dei sedes, * in glória Patris.
Judex créderis * esse ventúrus.
Te ergo quæsumus, tuis fámulis súbveni, * quos pretióso sánguine redemísti.
Aetérna fac cum sanctis tuis: * in glória numerári.
Salvum fac pópulum tuum Dómine, * et bénedic hæreditáti tuæ.
Et rege eos, * et extólle illos usque in æternum.
Per síngulos dies * benedícimus te.
Et laudámus nomen tuum in sæculum, * et in sæculum sæculi.
Dignáre Dómine die isto * sine peccáto nos custodíre.
Miserére nostri Dómine; * miserére nostri.
Fiat misericórdia tua Dómine super nos, * quemádmodum sperávimus in te.
In te Dómine sperávi: * non confúndar in æternum.

℣. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu.
℟. Laudemus et superexaltemus eum in saecula.*
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et Clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, cujus misericordiae non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus: piissimae majestati tuae pro collatis donis gratias agimus, tuam semper clementiam exorantes; ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens, ad praemia futura disponas. Per Christum Dominum nostrum.

℟. Amen.

Die natali Imperatoris ac Regis.

**Die natali Augustissimi Imperatoris ac Regis nostri post „Benedicamus etc.“ additur.*

℣. Salvum fac, Domine, Imperatorem ac Regem nostrum N.

℟. Et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.

Oratio pro Imperatore ac Rege.

Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus N., Imperator ac Rex Noster Apostolicus, qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus vitiorum monstra devitare, hostes superare, et ad Te, qui via, veritas et vita es, gratiosus valeat pervenire.

Zahvalnica za dobročinstvo.

Tebe Boga hvalimo, * Tebe Gospodina ispovijedamo.
Tebe vječnoga Oca * sva zemlja poštuje.
Tebi svi anđeli, * tebi nebesa i svekolike vlasti.
Tebi Kerubi i Serafi * neprestanim glasom privikuju:
Svet, svet, svet * Gospodin Bog nad vojskama.
Puna su nebesa i zemlja * veličanstva slave tvoje.
Tebe slavni * apostolski zbor,
Tebe proročki * dični broj,
Tebe mučenička sjajna * hvali četa.
Tebe po krugu zemaljskom * sveta ispovijeda Crkva,
Oca * neizmjernoga veličanstva,
Časnoga tvojega pravoga * i jedinoga Sina,
Svetoga također * Utješitelja Duha.
Ti kralju slave * Kriste.
Ti Očev * vječni si Sin.
Ti za oslobođenje primajući čovjeka * nijesi se žacao od Djevičine utrobe.
Ti svladavši smrtni žalac * otvorio si vjernima kraljevstva nebeska.
Ti s desne Bogu sjediš * u slavi Očevoj.
Sudac, vjerujemo, * doći ćeš. *(Sada se klekne.)*
Tebe dakle molimo, svojim slugama pomozi, * koje si dragocjenom krvlju otkupio.
U vječnoj slavi daj da se sa svetima tvojima * broje.
Spasi narod svoj, Gospodine, * i blagoslovi nasljedstvo svoje.

I upravljaj njima, * i uzdiži ih do vijeka,
Svaki dan * blagoslivamo tebe,
I hvalimo ime tvoje u vijek * i u vijek vijeka.
Dostoj se, Gospodine, ovaj dan * bez grijeha sačuvati nas.
Smiluj nam se, Gospodine, * smiluj nam se.
Neka bude milosrđe tvoje, Gospodine, na nama, * kao što se uzdamo u te.
U tebe se, Gospodine, uzdam, * neka se ne postidim do vijeka.

Sveć. Blagosivajmo Oca i Sina s Duhom Svetim.
Puk. Hvalimo i uzvisujmo ga u vijeke.

Sveć. Blagosloven si, Gospodine Bože, u svodu nebeskom.
Puk. Hvaljen i slavljen i uzveličan u vijeke.

Sveć. Gospodine, usliši molitvu moju.
Puk. I vapaj moj k tebi neka dođe.

Pomolimo se.

Bože, čijemu milosrđu nema broja i čije dobrote beskrajno je blago, predobrostivom veličanstvu tvomu na udijelenim darovima zahvaljujemo tvoju vazda milostivost proseći, da, koji moliteljima zahtijevano podaješ, njih ne ostavljajući za plaće došaste pripraviš. Po Kristu Gospodinu našem.

Sveć. Božja pomoć ostala uvijek s nama.

Puk. Amen.

Kod blagoslova s presv. otajstvom.

Poslije litanija, kad je izloženo presveto otajstvo, slijedi svaki put: „Tantum ergo" i „Genitori" zajedno s molitvom „Deus qui nobis sub sacramento..." a zatim se podijeli blagoslov.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui:
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui:
Praestet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque
Laus et jubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio:
Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio. Amen.

℣. Panem de coelo praestitisti eis. — (Alleluja)
℟. Omne delectamentum in se habentem. — (Alleluja)

Oremus.

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti: tribue, quesumus, ita nos Corporis et Sanguinis tui sacra mysteria venerari; ut redemptionis tuae fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis et regnas in saecula saeculorum.

℟. Amen. (Oprost 100 dana jědnom na dan. Pijo VII.)

Poslije toga slijedi blagoslov s presvetim otajstvom.

Kazalo.

Strana

Kršćanski nauk.

Pristup.

Deset zapovijedi Božjih.

Pet zapovijedi crkvenih.

Prestupak zapovijedi.

Glava treća.

Sredstva, kojima dobivamo milosti Božje.

Sveti sakramenti.

Molitve.

